

1770

670

219

01 2129 1355 UB AMSTERDAM

REISBESCHRYVINGEN

VOOR DE

J E U G D,

DOOR

J. H. C A M P E,

VIERDE DEEL.

Uit het Hoogduitsch vertaald.

TE AMSTERDAM,
By de Weduwe J A N D Ó L L,
M D C C X C I I I.

*Paedagogische bibliotheek
van het N. O. G.*

VOORBERICHT

VAN DEN

VERTAALER.

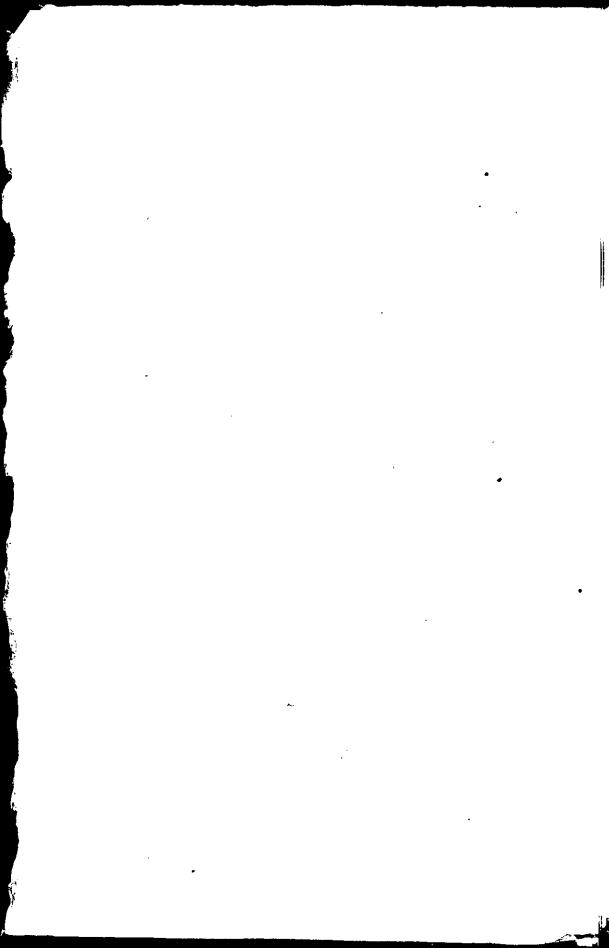
Daar de Voorrede van den Heere CAMPE, by de uitgaave van dit Stukje, niets byzonders behelst, dan alleenlyk dat hy deeze drie Reizen by elkänder heeft gevoegd, dewyl zy niet wel van elkänder konden worden afgescheiden, — dewyl zy een en het zelfde doel hadden, — en dewyl men zich daarby van dezelfde Kaart kan bedienen; en naardien de oirsprongkelyke stuk-
*
ken,

VOORBERICHT VAN DEN VERTAALER.

ken, waaruit dit Werkje is samengesteld, uit de Inleiding kenbaar zyn, hebben wy 'er niets by te voegen, dan den h rtelyken wensch, dat ook onze Vertaaling, met het meeste nut, door onze Landgenooten, en vooräl door onze leerlievende Jeugd, gebruikt mag worden.

i.
B E S C H R Y V I N G
VAN EEN
R E I S
R O N D Ö M D E W A E R E L D,
GEDAAN DOOR DEN ENGELSCHÉ
COMMODORE
B T R O N;
ONDERNOMEN IN HET JAAR 1764,
EN VOLBRAGT IN HET JAAR 1766.

IV. DEEL.

I N L E I D I N G.

Kort na dat GEORGE III. den Britfchen troon had beklommen, vond hy goed om fchepen uit te zenden, ter ontdekking van onbekende landen. Het fcheen naamelyk zeer waarfchynelyk, dat 'er zo wel in de groote ZUIDZEE over 't algemeen — myne jonge Leezeren kennen immers reeds dit uitgestrekt gedeelte van den Oceaan, die *Amerika* van *Afië* afzondert? — als ook byzonder naar het zuider aspunt toe, nog menig eiland, misfchien zelfs wel groote ftrecken lands moesten liggen, welke de Europeeërs tot hiertoe niet kenden. Deeze moest men opzoeken.

Dit voorneemen kon echter niet voor den jaare 1764, toen het Koningryk een volmaakterust genoot, ter uitvoer gebragt worden. Tot deeze onderneeming benoemde de Koning den Com-

mandeur (*) BYRON, als bevelhebber, en deed twee schepen voor hem uitrusten, te wecten den *Dolphyn* en de *Tamar*. De *Dolphyn* was een oorlogschip van den zesden rang (†), voerende vierëntwintig, en de *Tamar* een *sloop* (§) van zestien stukken. De *Dolphyn* had honderd en vyftig man, benevens drie Luitenants en zeven en-dertig onderofficieren, doch de *Tamar* slechts negentig man, met drie Luitenants en twee-entwintig onderofficieren aan boord. Over de laatste had kapitein MONAT het bevel; en BYRON zelf was aan boord van den *Dolphyn*.

De beschryving van deeze en eenige andere ontdekkings-reizen, wierd op last der Admiraliteit op de volgende wyze in 't werk gesteld.

De

(*) Commandeur of *Comodore* noemt men in *Engeland* eenen zee-officier, die wel nog geen Admiraal is, maar echter eenige schepen, of wel een geheel esquader, als Opperbevelhebber, onder zyn commando heeft.

(†) De oorlogschepen worden naar het getal van de stukken kanon, die zy voeren, in zekere klasfen gerangschikt; de geenen die honderd en meer stukken voeren, maaken den eersten rang uit.

(§) Eigenlyk is een *sloop* slechts een groote open schuit; doch hier betekent het, gelyk blykt, een klein oorlogschip van zestien stukken, hebbende meer dan honderd man aan boord.

De Bevelhebbers van de schepen en alle personen die aan boord van dezelve dagregisters gehouden hadden, moesten hunne papieren zekeren Heer HAWKESWORTH in handen geven. Deze stelde daariit een aanëengefchakelde geschiedenis op; deeze geschiedenis voltooid zynde, wierd niet alleen in de tegenwoordigheid van alle de reisgenooten voorgelezen, maar aan ieder werd ook een afschrift van dezelve ter hand gesteld, ten einde elk afzonderlyk op zyn gemak kon onderzoeken, of mischien de ééne of andere byzonderheid anders verhaald was, dan dezelye zich volgens zyn beste weten had toegedraagen; eene voorzichtigheid, welke deeze geschiedenis eenen hooger graad van geloofwaardigheid byzet, dan de meeste reisbeschryvingen verdienen.

Het tegenwoordig verhaal, gegrond op dat van HAWKESWORTH, is met alle oprechtheid en zorgvuldigheid opgesteld, alleenlyk met achterlating van 't geen noch voor jonge Leezers, noch voor bejaarden, die geen eigenlyke zeelieden zyn, van geen belang weezen kan, en dat men den schryfrant heeft ingericht naar de vatbaarheid van de geenen, voor welke deeze *Verzameling van Reisbeschryvingen* eigenlyk geschikt is. Alles wat men oordeelde voor zodan-

nige Leezers opheldering noodig te hebben, vindt men in korte aanmerkingen aangestipt, op dat de draad der geschiedenis niet zo dikwyls behoefde afgebrooken te worden.

Aangaande de Aardrykskunde wordt by dit verhaal ondersteld, dat de jonge Leezer een algemeene kennis heeft van den aardbol, en aan de woorden *lengte* en *breedte* een waar denkbeeld hecht. Voor het overige vertrouw ik, dat de kaart, tot dat einde vervaardigd, geduurende het leezen altoos op de tafel ligt, en by elke voorkomende gelegenheid nagezien wordt.

Gaan wy nu tot de Geschiedenis zelve over.

I.

VERRTEK UIT DUINS; KOMST TE RIO DE
JANEIRO OP DE KUST VAN BRASILIË
IN ZUID-AMERIKA.

Op den 21ste Juny 1764 was het, dat onze Reizigers de ankers ligten en uit *Duins* (*) zeilden. Doch eer wy ze verder laaten zeilen, verzoek ik myne jonge lezers, om eerst de kaart van *Engeland* en vervolgens die van *Europa* voor zich te leggen. — Zo is 't goed!

Hier, waar *Deal* op de kust van de Engelsche provincie *Kent* ligt, vinden wy *Duins*. Van hier ging onze *BYRON* onder zeil, en zakte af naar het zuidwesten, de bekende zeeëngte tusschen *Calais* en *Douvres* door. Thans was hy in het Britsche kanaal, toen hy tusschen *Engeland* aan den noord- en *Frankryk* aan den zuidkant, recht in het westen opzeilde.

Het grootste schip, naamelyk de *Dolphyn*,
had

(*) Eene landstreek langs de Engelsche kust van *Kent*, alwaar de schepen voor anker gaan liggen, en door een reeks van zandbanken tegen de golven der onstuimige zee beveiligd worden.

had in den beginne het ongeluk van aan den grond (*) te raaken, en men vond zich om die reden genoodzaakt te *Plymouth* binnen te loopen, ten einde het schip eerst te laten onderzoeken, of het ook beschadigd was. Doch men vond, dat dit het geval niet was, en ging den 3den July weder onder zeil.

Den volgenden dag waren zy het kanaal reeds uit, en bevonden zich in den *Atlantischen Ooceaan*. Weêr en wind waren gunstig. Spoedig doorsneeden zy derhalven de Fransche, Spaansche en Portugeesche wateren, en kreegen reeds den 12den July het eiland *Madera*, den Portugeezen toebehoorende, in 't gezicht. Hier verzoek ik myne lieve Leezeren, om de kaart voor zich te leggen, waaröp de Globe afgebeeld is.

By de hoofdstad van dit eiland, *Funchal* genaamd, ging BYRON voor anker liggen; nam vervolgens eenige ververschingen in, en ging den 19den weder onder zeil.

Nu hielden zy het aan op de eilanden van het *Groene Voorgebergte*, die, gelyk men weet, wat verder naar het zuiden liggen. Den 27sten

Ju-

(*) Dat is: het kwam op zulk eene ondiepe plaats, dat het op den grond van de zee raakte.

July bereikten zy dezelveu gelukkig. Dit was juist de tyd, waarin men op deeze hoogte, by een ondraaglyke hitte, altoos ontsuimig en regenächtig weér heeft. Men hield zich derhalven hier niet langer op, dan men noodig had, om eenigen verschen leestogt in te neemen. Doch ook deeze kon hun weinig baaten: want het vleesch van de osfen, die zy kogten en slagten, was eenige uren daarna reeds bedorven. Hierüit kan men zich eenigzins een denkbeeld vormen, hoe sterk de hitte moet weezen, die hier heerscht.

Van daar zetteden zy hunnen koers naar *Brafilie*, een bekend Portugeesch wingewest in *Zuid-Amerika*; en myne jonge Leezeren zullen hierby wel de kaart van *Amerika* gelieven ter hand te neemen.

De plaats op de kust van *Brafilie*, werwaards zy stевenden, wordt *Rio de Janeiro* genoemd, en men vindt dezelve op de kaart, wanneer men met den vinger langs de kust van *Brafilie* tot zo verre voortgaat, alwaar de *keerkring van den Steenbok*, welken wy allen kennen, de kust van dit land doorsnydt. Hier loopt een stroom in zee, die in de Portugeefche taal *Rio de Janeiro*, en in 't duitsch *January-stroom* genoemd wordt; en de aldaar gebouwde Portugeefche stad, alwaar

de Stadhouder of Onderkoning van *Brafilijë* zynen zetel heeft, draagt denzelfden naam.

Hier was het, dat onze Reizigers den 13den September gelukkig ankerden; zoo dat zy deeze geheele verre reis, van *Plymouth* tot hier toe, (de dagen, dat zy voor anker hadden geleegen daar onder gerekend,) nog binnen tien weeken hadden afgelegd.

De stad *Janeiro* is groot, wel bevestigd, en maakt een fraaije vertooning. De Onderkoning, aldaar het bewind voerende, heerscht zo willekeurig, als ooit een koning in *Europa* doen kan; en de luister van zyn Hof evenaart dien van een wezenlyk Monarch. Toen, by voorbeeld, *BYRON* een bezoek by hem ging afleggen, stonden er meer dan vyftig officieren voor zyn paleis gefchaard, gelyk ook een kapiteins-wacht, waarvan de manschap zeer wel uitzag en ongemeen wel gekleed was. De Onderkoning zelf, omringd van een groot aantal lieden van den eerften rang, ontving hem boven aan den trap met zeer veel staatsie, terwyl 'er van de naaste haven vyftien schoten gedaan wierden. Hierop traden zy in het staatsvertrek, en na omtrent een kwartier uurs met elkanderen in de Fransche taal gesproken te hebben, nam de Engelsche Bevelhebber zyn affcheid, wordende met

de

de zelfde staatſie uitgeleid, waarmede men hem by zyne aankomſt had ontvangen.

Wegens het groot getal zieken, aan boord van beide de ſchepen, die aan land gebragt wierden, zag BYRON zich genoodzaakt, om een geheele maand hier te vertoeven. Men voorzag zich ondertuſſchen van allerhanden verſchen leeftogt, die men hier in overvloed vindt; en ging, zodra de toefland van de zieke manſchap zulks toeliet, weder onder zeil. Ook hier vond men de hitte ondraaglyk.

Het doet my altoos in de ziel leed, zo dikwerf ik my genoodzaakt vind, om mynen jongen Leezeren iets te verhaalen, het welk de menſcheid tot ſchande verftrekt. En evenwel moet ik zulks doen, zo dikwyls zich daartoe gelegenheid aanbiedt, dewyl die geenen van myne jonge vrienden, voor welke deeze reizen geſchreeven worden, reeds in die jaaren zyn, waarin het noodzaakelyk begint te worden, dat zy de wereld en de menſchen, die daarin leeven, niet slechts van hunne goede, maar ook van hunne ſlegte zyde, of in die vermenging leeren kennen, waarin zy indedaad beſtaan. Om deeze reden zal ik telkens hun het kwaade, 't welk my voorkomen zal, even zo getrouwelyk, als het goede dat tot myne geſchiedenis behoort, beſchryven,
met

met dit onderscheid evenwel, dat het misnoegen over het eerste en het welbehaagen aan het laatste, my natuurlyk bewegen zal, om langer op het één, dan op het ander te blyven stilstaan.

Tot deeze aanmerking heeft my het volgend bericht van onzen BYRON, ter waarschouwing voor volgende zeevaarders, omtrent de hier woonende Portugeezen, aanleiding gegeven: „Dee-
 „ ze menschen, zegt hy, maaken 'er vooräl
 „ werk van, om menschen te steelen. Zodra 'er
 „ maar een boot aan de wal komt, bedienen zy
 „ zich van alle mogelyke konstenaaryën, om het
 „ bootsvolk weg te lokken. Indien geen andere
 „ poogingen helpen, maaken zy hen dronken en
 „ zenden ze vervolgens landwaards in, neem-
 „ mende alle mogelyke voorzorg, om te belet-
 „ ten, dat zy niet terug kunnen komen, dan na
 „ dat het schip, waartoe zy behooren, reeds
 „ vertrokken is.”

Zouden deeze lieden ook misfchien by de Europeefche wervers ter school geweest hebben? — BYRON vervolgt:

„Door deeze konstenaaryën raakte ik vyf man
 „ van myn volk kwyt, en de *Tamar* negen.
 „ De mynen heb ik nimmer weder gezien; maar
 „ de Kapitein van de *Tamar* had het geluk van
 „ te ontdekken, waar de zynen door de Portu-
 „ gee-

„ geezen opgehouden wierden. Hy zond der-
 „ halven in den nacht eenige manschap uit, die
 „ deze verrasfchen, en het volk weder aan
 „ boord moesten brengen.”

Naardien ik dit boek niet slechts fchryftotver-
 maak, maar ook tot nut van myne jonge vrien-
 den: durf ik de gelegenheid niet ongebruikt laa-
 ten voorby gaan, die zich hier voor my opdoet,
 om die geenen van hen, die thans de groote wae-
 reld willen intreden, te waarfchouwen voor het
 gevaar, waarin zy, op vreemde plaatfen, door
 gewetenlooze wervers en vuige zielverkoop-
 pers (*), geraaken kunnen.

Gy moet dan weeten, o Jongeling! dat de
 list, boosheid en ontmenschtheid deezer verfoe-
 lyke lieden grooter is, dan uwe onfchuldige
 goedäartigheid zou denken. Laat u derhalven
 onderwyzen door eenige voorbeelden, van men-
 fchen-roof, die ik zelf beleefd heb; honderd
 an-

(*) Aldus noemt men te *Hamburg*, *Altona* en in *Hol-
 land* dat fchuim van lieden, die de ontmenschte hand-
 teering dryven, dat zy jonge mannen, evenveel van
 wat ftand of rang, door list of geweld zoeken te kaa-
 pen, en dezelve by nacht en ontyde op Hollandfche
 fchepen leeveren, om als matroozen of foldaaten naar
 Oostindië gevoerd te worden.

anderen zal men u in zodanige plaatsen en gewesten verhaalen, alwaar deeze schandelyke roovery voornaamelyk in zwang gaat, als te *Altona*, in het zuidelyke en westelyke gedeelte van *Duitschland*, te *Amsterdam* enz.

Gy reist, by voorbeeld, met den postwagen. Naast u zit een welgekleed deftig man, die door voorkomende beleefdheid en vriendelykheid uw goedäartig hart bekoort. Hy vraagt waar heen uwe reis gaat? en wonderbaarlyk voegthet zich, dat het juist dezelfde plaats is, waarheen hy ook denkt te reizen. Doch het valt zo lastig, op den postwagen te zitten. Hy voor zich bedient zich slechts van dit ongemakkelek gery tot zekere plaats, alwaar hy zyn eigen rytuig of een andere bekwaame gelegenheid verwacht; en hy heeft zo ongemeen veel achting voor u gekreegen, dat hy hartelyk wenscht, dat gy u mede van de zelfde gelegenheid zoudt willen bedienen, om uw aangenaam byzyn nog langer te mogen genieten. Het spreekt van zeiven, dat het u geen penning meer zal kosten, dan het u zou gekost hebben, wanneer gy op den ongemakkeleken postwagen bleef zitten. Gy, in verrukking weggesleept door de onverdiende vriendschap van deezen man, aarselt geen oogenblik, om zyn edelmoedig aanbod te omhelzen.

De 3

De nacht breekt aan. Men nadert eene plaats, alwaar die braave man juist eenen lieven neef of een lieve tante heeft, by welke gy vernachten zult. Gy klimt den postwagen af, deeze vertrekt, en gy vervoegt u by de tante. Men eet, men drinkt, men lagcht. Al van lieverlede valt het gesprek op den soldaaten-stand; men vyzelt denzelven hoog op; men tracht u genegenheid daar voor inteboezemen; men is welverzekerd, dat gy binnen eenen korten tyd uw geluk daar by zoudt maaken; men biedt u zelfs een akte als officier aan. De hoek hangt, hapt gy toe, dan is de zaak op een fatsoenlyké wyze veldongen, en gy zyt morgen, in uwe verwachting, officier, doch indedaad slechts gemeen soldaat. Wyst gy het hardnekkig van de hand, dan ligt men eindelyk het masker af. Een paar sterke kaerels schieten toe, stoppen u den mond, binden u, sleeppen u weg in een van de straat afgelegen hol, alwaar men u zo veele en duchtige beweeggronden weet voortestellen, dat gy eindelyk welgenoodzaakt wordt, om uw woord te geeven. Gy krygt by voorbeeld, niets te eeten dan haring; men brengt u in een zeer warm vertrek, en wilt gy eens drinken, men reikt u pekkel uit den harings-ton. Laat iemand, zo hy kan, deeze beweeggronden wederstaan.

Een

Een ander voorbeeld. Een jong, welgemaakt man uit de Rbyn-gewesten — zyn eigenlyke geboorte-plaats is my ontfchooten — had zyne Godgeleerde studiën op de Akademie volbragt, en was als Proponent in zyn vaderland wedergekeerd. Hier geraakte hy in kennis met een zeer wellevend pruisfisch officier, die weldra zeer veel achting voor hem kreeg. De jonge man kon in eenen geruimen tyd geen gelegenheid ter bevordering vinden; en zyn militaire vriend beklagde hem zeer dikwyls, dat hy niet liever in het pruisfifche ging, alwaar eenen man, als hy was, de predikantsplaatfen by douzynen zouden aangeboden worden. Hy had, voegde hy 'er by, een oom te *Breslau*, die Generaal-fuperintendent was. Deeze had jaarlyks een menigte van zeer goede predikants-plaatfen te begeeven; indien hy daarvan wilde gediend weezen, zou hy wel eens aan zyn oom fchryven, en denzelven verzoeken, om by gelegenheid zorg voor hem te draagen.

Zulk een gulhartige aanbieding kon niet dan met den hartelykften dank worden aangenomen. De officier fchreef, en omtrent vier weeken daarna toonde hy den Proponent het antwoord van den gewaanden Generaal-fuperintendent. Het was van den volgenden inhoud:

„ Dat

„ Dat 'er juist nu geen zeer goede plaats va-
 „ cant was; doch indien de Proponent, dien hy
 „ hem had aanbevoelen, kon goedvinden; om
 „ een half of geheel jaar in het huis van Myn-
 „ heer den Generaal-superintendent zyn verblyf
 „ te neemen en in deezen tyd zyne kinderen te
 „ onderwyzen, dan zoude de eerste goede plaats
 „ die open viel, voor hem weezen.”

Traanen van blydschap en dank vloeiden uit de oogen van den getroffen jongeling. Hy vloog zynen vriend om den hals, en was onüitputtelyk in dankbetuigingen. Hy stond op zyn vertrek, en hem wierd een brief aan den gewaanden oom ter hand gesteld, en hy vertrok met den postwagen naar *Breslau*.

Te *Breslau* aan de poort wierd hy naar gewoonte ondervraagd; en de wachthebbende officier had den naam van den Proponent zodraniet gehoord, of hy verzocht hem af te treden, en zich in de wacht te begeeven. De jonge man vond deeze uitnoodiging al vry vreemd; hy wilde dezelve van de hand wyzen; maar geen ontschuldiging kon hier iets baaten, vermits de officier hem aan het verstand bragt, dat hy bevel had, om hem in verzekering te neemen. De Proponent schrikte, kwam van den wagen af, verzelde den officier in de wacht, en vernam

hier met de uiterste verbaazing, dat hy geworven was.

Ik heb deezen man naderhand in *Potsdam* gekend, alwaar hy als grenadier by de tweede of derde Garde stond. Zyn naam was MAUER, en ik heb de thans verhaalde geschiedenis uit zynen eigenen mond gehoord.

De beste vangst voor wervers en zielverkoopers geschiedt in de hellsche huizen, die, helaas! in de meeste groote steden gevonden worden, en welke men met den schandnaam van hoerhuizen gebrandmerkt heeft; huizen, waarin zich het afzigtigste uitvaagfel van de seksse ophoudt, te weeten vrouwsperfoonen, die alle aanspraak eer en schaamte opgegeeven hebben, en die jonge lieden zoeken te lokken, ten einde dezelve onder de schandelykste buitenspoorigheden, waarvoor de taal van beschaafde menschen geene naamen heeft, van onschuld en deugd, van eer en vermogen, van genoeg, gezondheid en leven te berooven. Deeze schandbrokken maaken doorgaands met wervers en zielverkoopers een gemeenschappelyke zaak, en de manier van haare handelwyze is somtyds de volgende:

Gy gaat by den avond op de straat; gy ontmoet een van de zo even genoemde monsters,
mis-

misfchien fraai en wel gekleed; de fchaamtelooze fpreekt u aan en verzoekt u, om haar t'huis te brengen, om dat haar geleider vergeeten had haar aftehaalen; en eer gy nog van uwe verwondering kunt bekomen, hangt zy u reeds aan den arm. Verzelt gy haar nu, laat gy u zelfs overhaalen tot de dwaasheid, met haar binnen te gaan: vaar wel dan, onfchuld, gezondheid, welvaart en vryheid! Men bedwelmt u door wellust, en nadat gy tot u zelven zyt gekomen, vindt gy u met ontzetting ellendig bedroogen, beroofd, en niet zelden gevangen.

ô Jongeling! vlied, zo gy nog eenigen prys ftelt op uwe deugd, geluk en vryheid, vlied de netten van den wellust, en prent u diep in de ziel, dat elke afwyking van den weg der onfchuld ook voorzeker eene afwyking van den weg der gelukzaligheid tot den doolhof des verderfs is! — Doch laat ons nu tot onze gefchiedenis wederkeeren.

REIS VAN RIO DE JANEIRO NAAR PORT
 DE FIRE, OP DE KUST VAN PATAGONIËN.
 BESCHRYVING VAN DIT GEWEST.

Na dat onze reizigers van *Rio de Janeiro* vertrokken waren en weder zee gekoozen hadden, deed de Commandeur al het volk op het dek byeen roepen en onderrichte hen nu eerst van de eigenlyke bedoeling hunner reis, welke tot hier toe voor hun nog geheim gehouden was. Een reis om ontdekkingen te doen, en derhalven een reis in onbekende wateren, gaat altoos gepaard met veel gevaar. Het was dus te vreezen, dat het volk over deeze hun tot hier toe nog verborgen bestemming morren, of zich misfchien wel daartegen verzetten zouden. Doch — zo zyn de menschen, — BYRON had hun zodra niet aangekondigd, dat zy van nu af, zo zy hem door hun gedrag genoeg geven zouden, dubbeld maandgeld, gelyk ook nog andere voordeelen konden verwachten: of zy allen betuigden de grootste blydſchap, en verzekerden, dat 'er geen gevaar of zwarigheid was, welke zy niet blymoedig in den dienst huns Vaderlands wilden ondergaan,

en dat zy hem in alles; wat hy hen ook mogt be-
veelen, blindeling en met yver zouden gehoor-
zaamen. Goedäartig menschelyk schefsel! Hoe
gemaklyk zyt gy overtehaalen en te bestieren,
zodra uwe Bevelhebbers 'er zich slechts optoeleg-
gen, om u ook fomtyds, (al is 't ook maar in
kleinigheden) genoeg te geeven! Goedäartig,
gezegglyk schefsel!

Het volk was weldra in 't geval, om deszelfs
gelofte van standvastigheid en geduld, zo gul-
hartig uitgesproken, te vervullen. Zy wierden
beloopen door eenen zwaaren storm, verzeld
van zulke hevige rukwinden, dat men de masten
door het afneemen van de *braamsteng* (*) ver-
korten, de zeilen *inhaalen* (†), en, gelyk het
in de zeemans-taal genoemd werdt, *byleggen* (§)
moest. Doch zulks scheen ter behoudenis van
de

(*) Aldus wordt de tweede verlenging van de groote
mast, ook die van de voorste mast, of van de fok ge-
noemd, die, gelyk men weet, uit meer dan één stuk
bestaan.

(†) Van onderen oprollen tot op zekere hoogte.

(§) Een schip *byleggen* is, de zeilen zodanig stellen,
dat de werking van het één tegen de werking van het
ander inloopt, zo dat het schip daardoor in zynen loop
wordt tegengehouden.

de ſchepen nog niet voldoende. De ſtorm hield aan met de zee zo verbaazend te beroeren, en vooräl moest de *Dolphyn* tegen de oploopende golven zodanig werſtelen, dat men zich genoodzaakt vond, de twee voorſte en de twee achterſte ſtukken over boord te werpen.

In deezen gevaarlyken toefland bleef men niet alleen den geheelen dag, maar ook den geheelen volgenden nacht, en de woedende ſtorm begon eerst met het aanbreeken van den nieuwen dag eenigzins te bedaaren. Maar nu deed zich een ander ongemak op. Hocwel men eerst tot op 36° zuiderbreedte gekomen, en het reeds in November, dat is op dit halfroond midden in de Lente was; vond men 't hier evenwel zo koud, als in *Engeland* tegens het begin van den winter. Ongelukkig hadden de matroozen, in de verbeelding, alsöf zy altoos onder eene warme luchtſtreek zouden reizen, in de havens, alwaar men nu en dan ingelooopen was, middelen weeten te vinden, om niet alleen alle hunne warme klederen, maar zelfs hunne bedden te verkoopen. Dit bragt hen derhalven in groote verlegenheid. Doch de bevelhebber, die voorzichtiger was geweest, dan zy, help hen eenigzins uit deeze verlegenheid, door hun verwarmende matroozen-pakken, en andere voor deeze
lucht-

luchtfreek verëischte noodwendigheden, ter hand te stellen.

Op maandag den 12de November hoorde de Bevelhebber, op het dek wandelende, het volk op de voorſteven van het ſchip eensklaps roepen: *land! land! recht voor ons uit!* Hy zag derwaards en ontdekte zelfs iets, 't welk by den eerſten oogöpſlag een eiland ſcheen te weezen, dat in twee ruuwe ſteile bergen de zee uitſtak. Kort daarna meende hy ook een ſtreek lands te zien, die aan deeze bergen gehecht was. Een officier bevél ontvangen hebbende, om op de mars te klimmen, riep mede van boven, dat hy land duidelyk voor zich zag liggen. Veelen derſchepelingen zagen zelfs zo ſcherp, dat zy meenden te bemerken, dat de golven aan het zandige ſtrand van dit land braken. Doch wat gebeurde?

Nadat men omtrent een uur lang op het gewaande land had aangehouden, begon het op eenmaal te verdwynen, en men beſpeurde nu met veel verwondering, dat het niets was geweest, dan — een *Nevelbank*. Al weder een bewys, zo het nog bewys verëiſchte, dat de zintuigen ons op den oceaan even zo goed als op het vaste land kunnen bedriegen, en dat men nooit zweeren moet op iets, hetwelk men niet door meer dan één zintuig heeft kunnen onderzoeken.

Op dingsdag den 13den ten vier uuren in den namiddag, by zeer fraai weêr, liep de wind eensklaps naar het zuidwesten, beginnende frisch door te waaijen, terwyl de lucht ten zelfden tyde te loefwaard zeer zwart wierd, en binnen weinige oogenblikken wierd al het volk, dat op het dek was, verschrikt door een schielyk en ongewoon gedruis, even als dat van het breeken der zee tegen het strand. Allen stonden vol van verwachting, en de Commandeur gaf terstond bevel, de topzeilen intehaalen. Doch eer dit bevel volkomen kon ter uitvoer gebragt worden, zag men reeds de zee niet verre van het schip met verbaazend groote golven al schuimende naderen. De Bevelhebber was verzekerd, dat, indien zy eenig zeil hadden, wanneer de bui hen bereikte, het schip 't onderst boven zou gesmeeten worden, of dat zy alle hunne masten zouden verliezen, en riep derhalven het volk toe: terstond de fok optegyen, en de groote schoot los te maaken. Het verloop overviel hun echter zo schielyk, dat de rollende waterberg, eer zy de groote hals konden ligten, het schip bereikte, en geheel tot over de berghouten, op zyde wierp. Het groote zeil wierp den eersten Luitenant ter neêr, kneusde hem yslyk, en sloeg hem drie tanden uit. Indien hen deeze bui, welke onverwach-

wachter en met meerder hevigheid opkwam, dan iemand van de fchepelingen ooit had gezien, by nacht overvallen had, zou men, in plaats van de voorgenomen reis rondöm de waereld, mogelijk de reis uit deeze in een andere waereld hebben moeten aanneemen.

Toen men de vlaag gewaar wierd, zag men honderde vogels dezelve vooräf vliegen, geevende door hun luid gefchreeuw hun fchrik en angst te kennen. Nadat dit verloop omtrent twintig minuten geduurd had, begon het allengskens te bedaaen. Ondertusfchen stormde het den geheelen nacht door. Doch naar maate de dageraad aankwam, bedaarde de wind, en met het aanbreeken van den dag fcheen de zee zoo rood als bloed, bedekt zynde met kleine fchelp-dieren, die deeze kleur hadden, eenigzins gelykende naar onze fleur-krab, doch merkelyk kleiner. Zy vingen van dezelve een groote menigte in mandjes.

Onder afwifelende stormen en menigvuldige gevaaren, bereikte men eindelyk de breedte, in welke *Port Defire*, een haven op de kust van *Patagoniën*, beneden in *Amerika*, ligt. Myne jonge Leezeren zullen deeze haven op de kaart van *Amerika*, omtrent onder den 48° zuiderbreedte vinden.

Niet verre van deeze haven ligt een eiland, genaamd *Penguïn-eiland*, het welk men den 20ften November tegen het vallen van den avond in het oog kreeg. Dit eiland draagt den naam van *Penguïnen of Vetganzen*, die aldaar in een verbaazende menigte gevonden worden, een foort van watervogels, uit het geslacht der ganzen, die, in plaats van wicken, aan ieder zyde een stuk neêrhangend leêr hebben, 't welk niet met veêren, maar met korte borstels bezet is. Duizende van deeze dieren, als mede van zeekalven, zworven rondôm de schepen, toen zy dit onbewoond eiland naderden.

Den volgenden morgen liep men den mond van de haven *Port Desire* in, kennelyk aan een merkwaardige rots, die gelyk een tooren uit de zee steekt. Het land zo verre men in het rond zien kon, bestond uit duinen of onvruchtbaare zandheuvelen, zonder dat men eenig geboomte of hout bespeuren kon. Maar het strand en de kleine eilanden in de haven wemelden zodanig van vogelen en zeehonden, dat men over de onnoemelyke menigte van beiden verbaasd stond.

Onder de vogelen trok inzonderheid één de aandacht der reizigers tot zich. Zyn hoofd geleek naar het hoofd van een arend; alleenlyk met dit onderscheid, dat hetzelfde met een kam verfiêrd

was.

was. Rondöm den hals had hy een witte kraag; de veëren op zynen rug waren zo zwart, als zwart agaat, en ook even zo blinkend, als deeze, wanneer hy fraai gesleeven is. Zyne voeten waren ongemeen sterk en groot, voorzien van arendsklaauwen, en de lengte van zyne uitgespannen vierken bedroeg, van het eene einde tot het ander gerekend, omtrent twaalf voeten.

Onder de land-dieren munt voornaamelyk de zogenoemde *Guanikoe* of *Guanako* uit, hetwelk myne jonge Leezers uit ROBINSON CRUSOË kennen (*). Men vond daarenboven op deeze kust nog tygers en haazen, de laatsten zo groot als kleine herten. Eén van deezen, die men schoot,

(*) Zy gelyken eenigermaate naar onze schaapen, behalven dat zy op den rug een kleinen bult hebben, en daardoor het aanzien van een kameel krygen. Voor het overige zyn zy niet veel grooter dan een schap. Men noemt ze ook *L'ama's*. Hun eigenlyk vaderland is dat gedeelte van *Amerika*, dat aan de Spanjaarden behoort, en *Peru* heet. Aldaar hadden de Amerikanen, éér dat de Europeëanen hun land ontdekten, dit soort van beesten tam gemaakt, en bedienden zich van dezelve, als van ezels, tot het draagen van allerhande zware pakken. Van derzelve wol wisten zy stoffe tot kleederen voor zich te vervaardigen. Zie ROBINSON CRUSOË, *Iste Deel*, bladz. 104, 105.

schoot, woog ruim zes-en-twintig ponden. Het vleesch van deeze haazen, ongemeen goed van smaak zynde, was sneeuw wit.

BYRØN deed met verscheiden van zyne schepelingen een en andermaal een wandeling eenige mylen in het land; doch hy vond, waar hy kwam, en zoo verre het oog reiken kon, alles onvruchtbaar, woest en ledig. Men vond een nest met struis-eiëren, die eenen heerlyken maaltyd opleverden. Vruchteloos zocht men lang naar drinkbaar water; de eenige beek, die men eindelyk nog ontdekte, leverde zeer weinig op.

Terwyl ik gewag heb gemaakt van de struis-eiëren, denk ik, mynen weetgierigen jongen Leezeren geen ondienst te zullen doen, met hun, eer ik in myn verhaal voortga, altoorens een korte beschryving van deezen, in veele opzichten zeer merkwaardigen vogel, te geeven.

De *Struis* is verre de grootste van alle bekende vogelen. Door haare lange beenen, en even zo langen hals, heeft zy eene hoogte van omtrent agt voeten. Zy heeft wel vlerken, doch deeze zyn naar evenredigheid van de grootte en zwaarte van het ligchaam zo kort, dat zy zich daarmede niet van de aarde beweegen, maar dezelve slechts als riemen gebruiken kan, om haaren loop te verhaasten.

Dec-

Deeze loop is zo snel, dat gœen ruiter in den sterksten galop, het dier kan achterhaalen. Haare voeten, slechts eenmaal gespleeten zynde, gelyken naar die van een geit; en de rug heeft een kleine bult, waardoor zy eenigermate eene gelykheid met den kameel krygt. Hierom heeft men deezen vogel in het latyn den naam *Struthio camelus* gegeven. Voor het overige schynt zy, gelyk de vleermuis en het vliegend eekhoortje, tusfchen het geslacht der vogelen en dat der viervoetige dieren te staan, en beiden aan elkander te verbinden.

De bek is kort, recht en byna plat, en de nek, die, tot zy geheel volgroeid is, naakt blyft, wordt, wanneer zy volwasfen is, met fraaje roode veëren bedekt, voornaamelyk by het mannetje. Het overig gedeelte der ligchaams is gedeeltelyk met witte, gedeeltelyk met gitzwarte veëren begroeid, uitgezonderd de borst, buik en schenkel, die gemeenlyk naakt blyven. Aan den hals draagt zy, in plaats van veëren, zeer zacht, wit en blinkend hair, het welk zowel tot hoeden, als tot fyne wollen stoffen kan gebruikt worden.

Het oog is van een zonderling maakfel; het is byna een driehoek: en zy is de eenige vogel, die wenkbrauwen heeft.

De

De *Struis* legt dertig tot vyftig eiëren, zo groot als een klein kinder-hoofd, wit-graauw en gemarmerd, en daarby zo hard, dat men allerlei vaatwerk daarvan maaken kan. Zy legt dezelve in het heete zand, en laat het uitbroeien by den dag over aan de zon; doch des nachts zit zy 'er zelve op. Eén gedeelte van deeze menigte eiëren gebruikt zy, om de uitkomende jongen daarmede te voeden, omdat zy gemeenlyk haar nest maakt in zulke schraale en onvruchtbaare gewesten, alwaar in het ronde geen ander voedsel voor dezelve te vinden is.

De eigenschappen van deezen grooten vogel zyn, naar de beschryving van een man, die dezelve in het eigenlyke vaderland van de *Struis*, te weeten in *Afrika*, lang en zorgvuldig heeft waargenomen (*), juist niet zeer bekoorlyk. Ik zal ze mynen jongen Leezers mededeelen.

Zy is voorëerst, ondanks haare grootte, zeer bloohartig, en gaat by het minste gedruis, dat zy hoort, terstond op de loop. Alle andere dieren zyn in den tyd, dat zy broeijen of jongen hebben, kloekmoedig, en zullen liever hun leven waagen, dan hunne jongen verlaaten. Geheel

(*) D. SHAW, in zyne Oosterfche Reisbeschryving.

heel anders is 't met de *Struis* geleegeen. Liefde voor haar eigen leven en vrees, schynen sterker op haar te werken, dan de moeder-liefde. Zo dikwyls zy derhalven van haare eiëren of jongen verjaagd wordt, komt zy óf in 't geheel niet, óf toch na eenen zo langen tyd terug, dat de jongen middelerwyl van honger moeten sterven.

Daarby is zy *dom*; gelyk over 't algemeen lachhartigheid en domheid doorgaands met elk-anderen gepaard gaan. Als een blyk van deeze domheid verhaalt men, dat zy op haare vlucht, hier of daar een kleinen struik vindende, het hoofd daarin verbergt, en het overige ligchaam den honden prys geeft, om dat zy waant veilig te weezen, wanneer zy het gevaar maar niet voor oogen heeft.

Uit domheid of onmaatige *gulzigheid* weet zy ook niet eens het dienstige voedsel te onderscheiden, van zodanige dingen, welke nadeelig voor haar zyn, of die haar ten minsten tot geen voedsel verstrekken kunnen. Zy verblindt alles, wat haar voorkomt, zonder onderscheid — oude vodden, stukken leër, hout, steenen, beenderen, metaalen enz. Gelukkig heeft zy een maag, die dit alles verdraagen kan. De Heer SHAW heeft zelfs gezien, dat een *Struis* een zo even gegooten nog brandend-heete looden kogel
in-

inzwelgde, zonder nadeel daarvan te bespeuren. Zy heeft zich zodanige onverteerbare dingen zodra niet langs den gewoonen weg kwyt gemaakt, of zy verflindt ze andermaal met dezelfde gulzigheid, om ze nog eens te loozen. Zo dit niet vraatächtig is, weet ik het niet.

Zo tam en gehoorzaam de gevangen *Struis* is jegens de geenen, die zy kent, zo *wild* en *verwoed* pleegt zy jegens onbekenden te weezen. Zy valt dezelve aan, zoekt ze ter neër te werpen, hakt zonder ophouden met den bek, en stoot met de voeten, die van een puntige klauw voorzien zyn. Met deezen zyn zy in staat, om een mensch, door eenen slag den buik optefcheuren, 't welk de Heer SHAW incedaad zelf eenmaal gezien heeft.

Zy geeven niet altoos hetzelfde *geluid*. Kwaadaartig zynde, maaken zy een grimmig, fyffelend gedruisch, hetwelk zy met een opgeblaazen keel uit den gaapenden bek voortbrengen. Maar is de tegenparty zwak, dan schynen zy haare verachting te willen uitdrukken door een kakelend geluid, byna als dat der hoenderen. By nacht is haare stem wederöm geheel anders. Zy maaken dan een schrikbaarend geluid, gelykende naar het brullen van een leeuw. Ook brommen zy welëens des nachts zodanig, dat men eenen os of
ftier

hier meent te hooren. Somtyds vallen zy ook in eenen klagenden toon, en in dit geval fchynt haare stem een benaauwd gefchreeuw te weezen, afgeperst door finarten of doods-benaauwdheid.

Geheel aan zich-zelfen overgelaten en onbevreesd zynde, maaken zy zeldzaame gebaerden en bewegingen. Zy speelen, dansen, huppelen en springen met een verwonderenswaardige snelheid, en verliezen daarby nimmer het evenwigt.

Men zegt ook, dat zy zeer *hovaardig* zyn. Wanneer zy naamelyk in den zonnescbyn trorsche en staatige stappen doen, en met haare korte vlerken zich waajen, meent men by elken draal dien zy neemen te denken, dat zy haare eigene schaduw bewonderen.

De struis-pennen zyn week en buigzaam. Men bleekt dezelve, en geeft 'er een kleur aan naar goedvinden. Vervolgens worden deeze pennen tot allerlei cieraadjen gebruikt, by voorbeeld, tot pluimen op helmen, hoeden, mutzen, en op het verhemelte van troonen en ledikanten. Deeze pennen maaken derhalven, gelyk ook de eiëren der struis-vogelen, een artikel uit in den handel.

Het vleesch van deezen vogel is hard, onverteerbaar en onfmaakelyk, en wordt derhal-

ven zelfs daar, waar haar eigenlyk vaderland is, zeer zelden genuttigd. Men verhaalt evenwel van Keizer HELIOGABALUS, dat hy by eenen enkelen maaltyd zes honderd Struis-koppen heeft laten klaar maaken, waaryan men alleen maar de hersenen gegeten heeft.

Doch genoeg van de *Struis*. Wy keeren weder tot onze reizigers.

Eén fergeant, verzeld van eenigen zyner togtgenooten, die aan land waren gegaan, schoten verscheiden Guanako's, doch moesten dezelve laten liggen, omdat zy te zwaar waren, dewyl ieder derzelven meer dan drie honderd ponden woog. Den volgenden dag zond men meerder manschap derwaards, om dit geschooten wild aftehaalen; doch men vond 'er niets meer van dan de beenderen; het vleesch hadden de Tygers verteerd, die zelfs de beenderen verbryzeld hadden, om 'er het merg uittehaalen. Een jonge Guanako, leevend gevangen, wierd aan boord gebragt. Allen moesten zy toestemmen, dat dit dier het fraaiste was, 't welk men met oogten zien kon. Men maakte hetzelfde wel ras tam; doch wat moeite en poogingen men ook aanwendde, om het optebrengen en in het leven te behouden, het stierf binnen weinige dagen.

Ook vond men van menschelyke bewooneren

van

van dit gewest wel eenige blyken, doch menſchen zelveu zag men niet. Eénige aan land gaande matroozen vonden ſlegts een hoofdfchedel en andere beenderen; doch dit was het ook alles.

BYRON voer in een ſchuit den hier loopenden ſtroom, die zeer breed is, een goed endweegs op. Op een der eilanden, door deezen ſtroom gevormd, vond hy zulk een verbaazende menigte van vogelen, dat de lucht, terwyl zy opvloegen, in den eigenlyken zin, daardoor verduisterd wierd. Men kon geen ſtap doen, of men trapte op eiëren. De matroozen doodden veel van deeze vogels, door met ſteenen en ſtokken blindelings in de lucht te werpen, die 'er geheel vol van was.

Op zekeren dag, waaröp eenigen van de manſchap naar de beek waren gegaan, om water te haalen, vonden twee van hen, die vooräſ gingen, eenen grooten tyger aldaar uitgeſtrekt liggen. Niemand hunner had ſchietgeweer. Zy ſchrikten, gaapten het dier een poos aan, en het dier gaapte hen ook aan. Het ſcheen hen met verächtung te beſchouwen, en bleef geruſt liggen. Dit maakte het volk eindelyk zo ſtout, dat zy met ſteenen naar het dier wierpen. Doch ook daardoor liet de tyger zich niet in zyn gemak

Rooren. Eindelyk, toen de overigen ook kwamen, stond hy langzaam op, en wandelde al verder.

Nadat men zich behoorlyk van water voorzien en de noodige verbeteringen van het fchip gemaakt had, ligtte men den 5den December des avonds tusfchen vyf en zes uren, het anker, en ftevende met een frifche landkoelte uit de baai weder in zee.

MEN LANDT ANDERMAAL OP DE KUST
 VAN PATAGONIËN. BESCHRYVING VAN
 DE GROOTE KUST-BEWONERS.
 MEN ZEILT DE STRAAT VAN
 MAGELLAAN IN.

Volgens eenige Zeekaarten zou 'er in de zee, die onze reizigers thans bezochten, een eiland liggen, het eiland *Pepy* genaamd. BYRON had beslooten, om hetzelfde op te zoeken: doch zyne poogingen waren vruchteloos. Eindelyk meende hy te moeten onderstellen, dat dit gewaande eiland in 't geheel niet aanwezig was; hy bleef vervolgens langs de kust van *Patagoniën* zuidwaards opstevenen.

In den beginne was het wel helder weêr, maar daarby koud, gelyk het in *Engeland* midden in den winter is, schoon 't hier midden in de zomer was. Maar den 15den December, tegens den avond, omtrent zes uren, wierden zy belooopen van zulk eenen fellen orkaan, datzelfs BYRON, die evenwel te vooren reeds met Lord ANSON de reis rondöm de waereld gedaan had,

zich niet kon herinneren, ooit zulk een' storm beleefd te hebben. De zee ging verbaazend hoog, en dreigde elk oogenblik de schepen in den afgrönd te doen wegzinken. Deze hagchelyke toestand duurde den geheelen nacht door, en niet dan den volgenden morgen tegen agt uren begon de storm te bedaaren, zo dat men toen ruimer kon ademen.

Men hield het nu zo na mogelyk langs den wal, ten einde een haven of anker-plaats te ontdekken, dewyl de geringe voorraad van versch water, welken men te *Port Desire* had ingenomen, zeer sterk begon te verminderen. Men zag van verre een zwaaren rook opgaan, stuurde vervolgens naar deeze plaats, en liet, op eenen afstand van omtrent twee mylen (*) van den wal af, het anker vallen. Tevens zag men door een verrekijker vlak tegen over het schip, een aantal menschen te paard, heen en weër ryden, wuivende met iets wits in de hand, hetwelk men voor een uitnoodiging hield. BYRON besloot dee-

(*) Wanneer hier van mylen wordt gesproken, bedoelt men altoos *zee-mylen*, en wel Engelsche, waarvan twintig op éénen graad gaan, en derhalven ieder omtrent drie vierde gedeelte van een gewoone Duitsehe myl uitmaakt.

deze uitnodiging aanteneemen, om zich dadelijk zelve te overtuigen, of het oude gerucht van de meer dan menschelyke grootte der Patagoniërs al of niet gegrond was.

Ten dien einde deed hy de groote floep te water brengen, ging 'er met een officier en een aantal van welgewapende manschap in, en liet zich naar den wal roeijen. De eerste Luitenant van het schip, de Heer CUMMING, volgde met den kleinen boot.

Den wal naderende, zagen zy op eenen rotsachtigen uithoek, die al vry veire in zee uitstak, omtrent vyf honderd inboorlingen, sommigen te voet, maar het grootste gedeelte te paard. Zy bleeven zonder ophouden wuiven en roepen. Onaangezien deeze vriendelyke uitnodiging, oordeelde de Bevelhebber evenwel voorzichtig te werk te moeten gaan. Hy gaf hun door tekenen te keffen, dat zy zich een weinig zouden verwyden, het welk zy zeer geredelyk deden.

Men stapte daarop aan land. BYRON schantte zyn volk in gelederen, met de officieren aan het hoofd, en gaf bevel, dat niemand zich van deeze plaats zou hebben te begeeven, vóór dat hy hen zou roepen of eenen wenk geeven. Hy zelf stapte vervolgens alleen vooruit, naar de

Patagoniërs; maar bemerkende, dat zy weeken naar mate hy voorttrok, gaf hy een teken, dat één hunner naar hem zoude toekomen. Gelukkig wierden deeze tekens begreepen, en één hunner, dien men naderhand voor een Opperhoofd aanzag, kwam naar den Commandeur toe. BYRON geeft ons daarvan de volgende beschrijving.

Hy was van een reusachtige gestalte, en schein het verdichtfel van de Giganten (*) te bewaarden. Over zyne schouders had hy de vagt of huid van eenig wild dier hangen; hy-zelf was met allerlei kleuren zodanig bestreeken, dat hy de afschuwlykste vertooning maakte. Rondöm het één oog had hy een breeden witten, en om het ander oog een breeden zwarten rand. Het overige van zyn aangezicht was overäl met verschillende kleuren beschilderd. BYRON schatte zyne hoogte op zeven voeten.

Toen beiden by elkänderen kwamen, mompelden zy eenige woorden tegens elkänderen, hetwelk een groet schein te zullen weezen. Zy gingen daaröp te saamen naar den hoop der inboorlingen, aan welke BYRON eenen wenk gaf, dat zy zich zouden nederzetten, 't geen zy daadlyk deden.

(*) Reuzen.

De geheele hoop bestond uit mannen, vrouwen en kinderen. De vrouwen waren meestal van eene maatige grootte; doch bemerkte men onder de mannen weinigen, die korter waren dan het boven beschreven opperhoofd.

Eenige oude mannen onder hen verhieven hunne stemmen en zongen, op den jammerlyksten toon, eenige onverstaanbaare woorden met de houding van een ernstige plegtigheid. BYRON scheen zulks toe een Godsdienstige plegtigheid te weezen, waarmede zy hem als hun gast, wilden begroeten.

Ten naastenby waren zy allen op dezelfde wyze beschilderd en met huiden omhangen; doch de kringen rondom de oogen waren by een ieder van hen van verschillende kleuren, doch niet algemeen zwart en wit, maar by sommigen wit en rood, of rood en zwart enz. Hanne tanden waren als yvoor zo wit, en ongemeen glad en effen. Eenigen van hen droegen aan hunne beenen een soort van laarsen, met een puntig houtje aan de hiel, tot een spoor dienende.

Nadat de Bevelhebber deeze hende van Kolosfusen lang genoeg met geen geringe verwondering had bekeeken, haalde hy eenige geele en witte koraalen voor den dag, en begon dezelve onder hen uittedeelen. Met zeer veel genoeg

zag hy, dat dit gering geschenk door de Heeren en Dames met zeer veel blydschap wierd ontvangen. Hierdoor aangemoedigd, nam hy ook een geheel stuk groen lint, gaf het end daarvan een hunner in de hand, en deed ieder van de overigen een gedeelte van hetzelfde, zo ver het reikte, vasthouden. Hy nam vervolgens een schaar en knipte het lint tusfchen ieder Indiiaan die het vasthield, af, zo dat elk hunner een van de afgesneden stukken in de hand hield. Hierop bond hy elk stuk lint dien, die het bekomen had, om het hoofd, hetwelk zy ook gerust lieten doen, zonder het zelfs aanteraaken.

Het aanmerkelykste daarby was, dat dit alles zo vreedzaam en geregeld affiep, alsöf deeze bende van Wilden bestaan had uit beschaafde lieden van een fyn en zedelyk gevoel. Want hoewel men duidelyk bespeurde, dat zy dit lint zeer hoog en dierbaar scheenen te achten: bleef evenwel een ieder, zelfs van de geenen, die niets gekreegen hadden, gerust zitten, en men zag niet, dat 'er zelfs een éénige gemelyk was geworden, of trachtte een anderen het ontvangen geschenk te ontnemen: een gedrag, hetwelk men van zogenoemde Wilden natuurlyks zou verwachten, en dat ik mynen jongen Leezeren in foortgelyke gevallen niet genoeg ter naa-
ging

ging kan aanpnyzen. Elk, wiens bevindingsvermogen nog niet geheel verwaarloosd is, moet in zich-zelfen bewustheid hebben, dat dit een uitmuntende en pryswaardige handelwyze is, terwyl integendeel onverdraagzaamheid, baatzucht en gierigheid overäl, waar ze gevonden worden, nisnoegen en afkeer verwekken. Let dan vooräl op dit eigen gevoel, myne jonge vrienden! en doet by voorkomende gelegenheden dat geene, wat van hetzelfde wordt goedgekeurd, en mydt alles, wat deeze stille Rechter onzer daaden voor onëdel en onrecht verklaart. Dit is de veilige weg tot elke schoone deugd, en een onbedrieglyk middel, om zich by God en menschen bemind te maaken.

Gaan wy nu in ons verhaal voort.

Een der mansperfoonen toonde den Bevelhebber de ketel van een tabakspyp, uit roode aarde gemaakt; waarby hy door tekenen te kennen gaf, dat hy geen tabak had, en wel wenschte die te hebben. BYRON wenkte zyn volk, dat nog op de aangewezen plaats stond. Terstond kwamen 'er drie of vier van hetzelfde naar hem toe. Zulks veröorzaakte een onaangenaam misverstand. Want de Indiäanen, die het in 't verschiet geschaarde volk geduurig hadden in het oog gehouden, zagen zodra niet, dat eenigen
van

van hetzelfde op hun afkwamen, of zy reezen onder een groot gefchreeuw op, en wilden wegloopen, waarfchynelyk om de wapenen optevatten, naardien zy eenen vyändigen aanval verwachtten.

Om de gevolgen van dit misverftand voor te komen, liep BYRON zyn volk te gemoet, en riep hun, zodra zyne ftem hen bereiken kon, toe, dat 'er flechts één van hen moest komen, 'en al de tabak, dien hy en zyne kameraads by zich hadden, medebrenge. Dit benam den inboorlingen hunne vrees, en ieder hunner keerde naar zyn plaats terug. Doch één van hen, zynde een oud man, kwam naar den Bevelhebber toe, en zong hem een lang lied voor in zyne land-taal, waarvan BYRON natuurlyk geen woord verftond.

Hy, die den tabak bragt, was de Luitenant CUMMING, die, zelf eene aanzienlyke lengte hebbende, zynde zes voeten en twee duim hoog, niet weinig verwonderd ftond, toen hy zich door de tegenwoordigheid van deeze reuzen, eensklaps in een dwerg veränderd zag(*).
't Geen

(*) Deeze uitdrukking is waarfchynelyk te fterk; want Kapitein WALLIS, die, gelyk uit het volgend verhaal blyken zal, veelen van deeze menfchen mat, vond 'er geen één onder, die langer dan zeven voet was.

't Geen de lengte van deeze foort van menfchen nog merkwaardiger maakt, is hunne geëevenredigde dikte, welke men by die Europeërs, die door een buitengewoone lengte uitmunten, zelden vinden zal. BYRON verzekert, dat de kleinste van de Patagoniërs, die men hier zag, ten minften vier duim langer, en naar evenredigheid dikker geweest is, dan de langste van zyn volk.

Nadat de tabak uitgedeeld was, kwamen 'er vier of vyf van de voornaamften by den Bevelhebber, en verzochten, zo veel men uit de tekenen, welke zy maakten, kon besluiten, dat hunne gasten te paard stygen en met hun naar hunne woningen ryden mogten. Doch BYRON oordeelde dat het zeer onvoorzichtig van hem zou gedaan zyn, dit verzoek toeteftemmen, en gaf hun te kennen, dat hy noodzaakelyk naar de fchepen moest wederkeeren. Zy betuigden daaröver hun groot leedweezen, keerende een ieder naar zyne voorige standplaats weder terug.

Ondertusfchen beproefde één van de ouden nog eens, om hen door tekenen uittenoodigen. Hy leide zyn hoofd eenige maalen op eenen fteen neder, en zyne oogen omtrent een halve minuut geflooten houdende, wees hy eerst naar

zy.

zynen mond, en dan naar de heuveis. Ily wilde, zo men meende, daardoor te kennen geeven, dat de vreemdelingen, wanneer zy met hem gaan, en by hem vernachten wilden, van leeftogt zouden voorzien worden. Doch deeze uitnoodiging wierd van de hand geweezen.

Toen BYRON eindelyk van hen afscheidde, om naar de schepen te keeren, was 'er niemand hunner, die hem trachtte te volgen; maar zo lang men hen zien kon, bleeven zy stil ieder op zyn plaats zitten.

Veelen van hen hadden honden by zich. Waarfchynelyk bedienen zy zich daarvan tot de jagt, die hunne eenigste bezigheid schein te weezen. Hunne paarden waren wel klein, en juist in geen goeden staat, maar evenwel snel en wel afge-recht. Een klein stukje hout diende tot een gebit, waarāan een toom van een lederen riem bevestigd was; en in plaats van een zadel, droegen zy een klein lederen kussen. De vrouwen reeden schrylings en even als de mannen, zonder stygbeugels; en evenwel galoppeerden zy onbevreesd over de plaats heenen, die met groote, losse en glibberige steenen als bezaaid was.

De plaats, alwaar deeze byeenkomst met de

Pa-

Patagoniërs voorviel, was niet verre van den mond der *Straat* (*) *van Magellaan*, die, gelijk myne jonge Leezers wel zullen weeten, den zuider-uthoek van *Amerika* van het daaronder liggende zoogenoemde *Vuurland* (*Terra del fuego*) afzondert. Deeze straat heeft haaren naam ontvangen van den Portugeefchen zee-man, die dezelve eerst ontdekte, dezelve opzeilde, en de eerste was, die den grooten zuider-oceaan tot Oostindiën toe doorvoer, of de eerste reis rondom de waereld deed, hoewel hy-zelf deeze reis niet volbragt, dewyl hy op de zogenoemde *Dieven-eilanden* zyn leeven verloor. BYRON voer nu deeze Straat in, met geen oogmerk echter, om dezelve doortzeilen, maar slechts om eene haven te zoeken, alwaar hy zich van hout en water kon voorzien. Vervolgens verkoos hy, eer dat hy verder opzeilde, eerst de *Falkslands-eilanden*, liggende niet verre van den mond deezer Straat, opte zoeken, die wel voor lang reeds door eenen Engelschman ontdekt, doch evenwel tot hiertoe nog niet recht bekend geworden waren.

Na-

(*) *Straat*, *Kanaal* en *Sond* beteekenen in de zee-mans-taal een final gedeelte van de zee tusfchen twee lnden.

Nadat men de eerste twee engten deezer Straat gelukkig was doorgekomen, stevende men naar een klein eiland, liggende in deeze Straat, hetwelk *Elisabeths-eiland* genoemd wordt. Doch de wind toen beginnende hen vlak tegen te loopen, zagen zy zich genoodzaakt voor anker te gaan liggen. Tegens den avond kwamen 'er zes Indiäanen naar den waterkant af; by aanhoudendheid wuivende en roepende; doch vermits het volk, eenige dagen en nachten zwaar gewerkt hebbende, rust noodig had, kon de Bevelhebber niet van zich verkrygen, hen de moeite aan te doen, van de boot te laten uithysfen. Men bekreunde zich derhalven niet om de Indiäanen, en deeze ziende, dat men op hunne uitnoodiging geen acht sloeg, gingen eindelyk heenen.

Den 24sten December ging BYRON met de boot aan 'land by eenen uithoek, *Sandy Point* genoemd. De kust was hier ongemeen vermaakelyk. Over dezelve vond men een schoon vlak land, waarvan de grond buitengemeen vruchtbaar schein. Dezelve was bedekt met menigvuldige bloemen, die haaren lieffelyken reuk door de gantsche lucht verspreidden. Het gras was doormengd met erweten, die juist in vollen bloei stonden, en het krield hier van een foort van

groot

groote vogels, welke men zo wegens hunne gestalte, als schoone pluimaadje, geschilderde ganzen noemde. Men vond ook verscheiden *Wigwams*, dat is, hutten der Indiaanen; doch men ontdekte niet één van derzelver bewooneren.

De zuivere en fyne lucht van deeze plaats had den eetlust van het volk zodanig aangezet, dat zy wel driemaal meer eten konden, dan zy anders gewoon waren. Hierom kwam het zeer goed te pas, dat eenigen van hen een menigte ganzen, eenden en snippen geschooten, en anderen eenen zeer aanzienlyken vischvangst gedaan hadden.

Van daar stevende men verder naar een in de Straat gelegen haven *Port Famine* (*Hongersnoods-haven*) genoemd, en liet aldaar kort onder den wal het anker vallen. Hier ontlast zich een rivier in de Straat, die zo veel dryvend hout had aangebragt, dat duizend schepen zich daarvan wel hadden kunnen voorzien.

Aan beide zyden deezer rivier staan de schoonste boomen, die naar het oordeel van BYRON voor de geheele Britsche zeemagt de beste masten, die in de waereld zyn, hadden kunnen opleveren. Op de takken deezer boomen wemelde het, niettegenstaande de koude der luchtstreek, van Papegaayën en ander gevogelte van

de allerfchoonfte kleuren. Men ontdekte ook de voetspooren van wild gedierte en verfcheiden hutten of *Wigwams*; maar men kreeg noch wild noch menfchen te zien. Hier en daar ontmoette men haardfteden, die zo even eerst fcheenen verlaaten te zyn, en eenmaal toen men zelf een vuur had geftookt, zag men aan de overzyde der zee-engte op het *Vuurland* een ander vuur branden. Zulks was waarfchynelyk een teken, 't welk men echter niet begrypen kon. De bergen, zo verre men dezelve van hier ontdekken kon, waren alle van een onmeetelyke hoogte, en van de kruin tot aan den voet met sneeuw bedekt. BYRON deed ook een togtje noordwaards, en vond het land ongemeen aangenaam. De grond was overal als bezaaid met bloemen, welke zo in fraaiheid als reuk niet minder waren, dan die gemeenlyk in de tuinen worden aangekweekt.

Niet verre van de ankerplaats had men by een beekje een kleine tent opgeflaagen, waarin drie matroozen, die altoos met wasfchen bezig waren, moesten vernachten. Deeze wierden even na zonnen ondergang uit den eerften flap met fchrik wakker gemaakt door het gebrul van eenige wilde beesten, hetwelk door de duifterheid des

des nachts, en de eenzaamheid deezer woeste plaats, akeliger was, dan men zich kan verbeelden. Ter vermeerdering van hunnen schrik bemerkten de arme knaapen, dat het schrikkelyk gehuil hoe langs hoe nader kwam en sterker wierd. Ontvluchten was hun niet mogelyk, verdedigen konden zy zich ook niet, dewyl het hun ontbrak aan wapenen; zy hielden zich derhalven voor verlooren.

Doch ondervinding, verstand en overleg beveiligen hem, die daarvan een behoorlyk gebruik weet te maaken, in duizend gevallen veel beter, dan den sterken zyne sterkte, of den gewapenden zyn geweer. Dit was ook hier het geval. De arme matroozen herinnerden zich in hunnen benaauwdten toestand, dat zy wel eens gehoord hadden, dat de verscheurende wilde dieren een natuurlyke vrees voor het vuur hebben: en oogenblykelyk beslooten zy, van deeze ondervinding ter hunner behoudenis gebruik te maaken. Zy stookten spoedig een helder vuur, en hielden hetzelfde met de uiterste zorgvuldigheid in volle vlammen aan den gang. En ziet, dit middel was van de beste uitwerking. De wilde beesten dorsten het niet waagen, dit vuur te naderen; zy bleeven echter op eenen geringen afstand van de tent, den geheelen nacht

door met brullen aanhouden; doch toen eindelijk de dag aanbreek, deinsden zy af.

Ziet hier, myne jonge vrienden! wederom een staaltje, van hoe veel nut het voor ons is, wanneer men nauwkeurig acht slaat op onze eigen ondervinding en die van andere menschen, en zorgvuldig alles wat men hoort, ziet of leest, al is 't ook, dat men juist niet aanstonds zien kan, waartoe en wanneer het voor ons van nut zoude kunnen wezen. Geen kundigheid en geen ondervinding, hoe ook genaamd, is van zo weinig belang, dat dezelve niet t'avond of morgen voor ons zeer voordeelig zou kunnen zyn. Zulks zien wy hier wederom in het voorbeeld van deeze matroozen; dit verstrekke ons dan mede tot een drangreden, om op alles wél te letten, en niets in den wind te slaan, waardoor wy den schat van onze kundigheden en ondervindingen kunnen vermeederen. Op die wyze zullen wy van tyd tot tyd verstandiger, en derhalven ook gelukkiger worden.

Het volgend geval heeft aan deze haven den naam van *Port Famine*, dat is *Hongersnoodhaven* gegeven. De Spanjaarden vestigden hier, omtrent twee honderd jaren geleden, een volkplanting, welke zy *Philippeville* noemden. Het aantal der menschen, die hier hun verblyf namen,

men, bedroeg vier honderd. Toen nu zes jaaren daarna een bekende Engelsche zeevaarer, CARENDISH genoemd, in dit gewest kwam, vond hy van dit groot getal van menschen niet meer dan één, te weeten HERMANDO. Deeze verhaalde hem, dat alle zyne landgenooten, uitgezonderd vier-entwintig, door gebrek aan leeftogt gestorven waren. Drie-entwintig van deeze overgebleevenen hadden zich op weg begeeven, om, ware 't mogelyk, een Spaansche volkplanting aan den *Plata-stroom* te bereiken. HERMANDO was alleen hier gebleeven. Van de drie-en-twintig heeft men nimmer iets weder vernomen; het is zeer waarschynelyk, dat zy op hunne langen en gevaarlyken togt om hals zyn geraakt.

Van daar de naam van *Hongersnood-haven*.

TERUGTOGT VAN PORT FAMINE NAAR
DE FALKLANDS-EILANDEN. MEN LOOPT
ANDERMAAL DE STRAAT VAN MAGEL-
LAAN IN, EN ZEILT DEZELVE GE-
HEEL DOOR.

Nadat men tot den 4den January alhier ver-
toefd, en beide fchepen van hout en water zeer
wel voorzien had, ging men weder onder zeil,
en ftevende terug, ten einde, vóór dat men zy-
ne reis verder vervolgde, eerst nog de *Falk-*
lands-eilanden optefpooren.

Op deezen terugtogt liep de *Dolphyn* groot
gevaar van fchipbreuk te lyden: want met veel
moeite en voorzichtigheid het fchip behouden
buiten de ftraat gebragt zynde, en de Bevelheb-
ber, die vier-entwintig uren achterēen op het
dek gewaakt had, zich nu, terwyl hy het fchip
in veiligheid oordeelde, ter rust begeeven heb-
bende, wierd hy fchielyk door het fterke ftoo-
ten van het fchip met fchrik wederōm wakker.
Hy fprong yllings op en liep naar het dek, alwaar
hy weldra met verbaazing bemerkte, dat het
fchip op een harde zandplaat was vast geraakt.

By

By geluk was het toen dood stil; en het duurde ook niet lang, dat juist de gewenschte vloed opkwam. Door beide deeze omstandigheden raakte het schip wederom vlot en bleef behouden. De *Tamar* kwam kort daarna in het zelfde geval; doch wierd ook gelukkig wederom gered.

Nu stevende men in volle zee naar het oosten tot den 12den January toe, wanneer men de *Falklands-eilanden* in het oog kreeg. De zee weemelt hier van zeekalven, en de lucht van vogels. Ook zag men verscheide walvischen, die rondom de schepen het water stroomswyze uitbliezen. Eenigen van dezelve scheenen van een verbaazende grootte.

Men wenschte thans niets vuriger, dan by één deezer eilanden een bekwaame en veilige haven te vinden. Na langduurig zoeken, waarby de schepen meer dan eenmaal gevaar liepen op de klipachtige kusten aan stukken te slooten, wierd deeze wensch eindelyk gelukkiger vervuld. Men vond een zeer bekwaame en ruime baai, die tegen alle winden beveiligde. Ter eer van den Graaf, in dien tyd eerste Lord ter Admiraliteit, noemde men dezelve *Egmonts-haven*.

Hier waren levensmiddelen en ververfchingen van allerleiën aart in overvloed. Men had de

volheid van versch water; en ganzen, eenden, snippen en ander gevogelte, bedekten het strand en verduisterden de lucht. Men behoefde 'er niet eerst op te schieten; maar men kon met knodfen en steenen in de lucht of op het strand te werpen, zo veel dooden als men wilde. Ook zyn hier zeekalven in zulk een onbegrypelyke menigte, dat het strand daarmede bedekt was, en men geen voet voor den anderen kon zetten, zonder dezelve alvorens verjaagd te hebben.

Een der weldaadigste ververschingen voor zeelieden, die door de scheurbuik aangetast worden, te weeten, wilde fellery en bosch-zuuring, vond men hier mede in overvloed. Maar hout is op deeze eilanden in het geheel niet te vinden, behalven een weinig dryfhout, hetwelk de zee-golven, naar alle waarfchynelykheid uit de Straat van Magellaan toevoeren, en hier en daar aan strand werpen.

Doch opdat dit land wegens het gemakkelyk vangen van zehonden en vogels, mynen jongen Leezers niet alle bekoorlyk moge voorkomen, moet ik hen ook iets verhaalen van de vreeslyke dieren, die hier insgelyks in menigte gevonden worden.

Daarönder behooren voorëerst de *Zee-leeuwen*. Myne lieve Leezers kennen dezelve, zo niet

anders, doch ten minften uit het eerste deel deezes Reisbefchryvingen. De zee-leeuwen, die zich op de kust van de *Falklands-eilanden* ophouden, zyn woedender en geduchter, dan men ze gewoonlyk vindt. Men moest dikwerf lang, en met veel gevaar tegen deeze dieren vechten, en fomtyds hadden twaalf fcheeps-gasten wel een uur werk, om een van denzelven van kant te helpen. Eenmaal werd de Commandeur zelf zeer onverwacht van zulk eenen zee-leeuw aangevalen, en het was niet dan met de uiterfte moeite, dat hy denzelven ontkwam. Zyn hond werd daarëntegen by deeze gelegenheid door een enkele beet byna aan ftukken gefcheurd.

Doch deezen waren de eenige gevaarlyke dieren niet, voor welke men hier op zyne hoede moest weezen. De ftuurman op zekeren dag uitgezonden zynde, om de kust te *peilen* (*), verhaalde by zyne terugkomst, dat vier dieren, die ten uiterften woest waren, en zeer naar wolven geleeken, tot den buik in 't water waren geloopen, om op hem en het volk in de boot aantevallen; en dat men, by gebrek van een fnaphaan, zich genoodzaakt had gevonden de boot

ter-

(*) Dat is: door middel van het zinklood de diepte des waters te onderzoeken.

terftond naar de diepte te brengen. Toen BYRON den volgenden morgen zelf aan de wal ging, vond hy met zyn volk een van de grootfte zee-leeuwen, die men ooit gezien had. Men viel, gewapend zynde, op hem aan; doch de ftryd was naauwlyks begonnen, of men zag een van de bovengenoemde dieren ophen afkomen, even alsöf het den zee-leeuw te hulp wilde komen. Men vuurde op hetzelfde zo dat het viel, nog vóór dat het hen op het lyf was.

Even zo woedend toonden zich deeze dieren naderhand altoos by elke gelegenheid. Wanneer zy een mensch in 't gezicht kreegen, liepen zy terftond op hem toe, om op hem aantevallen. Men velde op deeze wyze op denzelfden dag niet minder dan vyf. Het fcheepsvolk noemde ze wel wolven; maar buiten de grootte en het maakfel van den staart, fcheenen zy meerder overënkunft te hebben met een vos. Zy delven ook, gelyk deeze, hooften in de aarde, waarby hunne lange en fcherpe klaauwen hen van zeer veel dienst zyn.

Men vindt aan deeze kust een groote menigte van deeze dieren. Hoe zy eerst op deeze eilanden, die ten minften honderd zee-mylen van het vaste land liggen, gekomen zyn, kan men niet gemakkelyk giften. Myne jonge Leezers kun-

nen

nen hier hun onderzoekend vermogen zelf oefenen. Om van deeze dieren ontlagen te zyn, stak het scheepsvolk het dorre gras in brand, waarvan het geheele land, zo verre men zien kon, in volle vlam geraakte, en men zag dezelven hierop by geheele hoopen de vlucht neemen.

Het scheepsvolk wierd ieder morgen, zo lang men hier voor anker lag, onthaald op een heerlijk ontbyt van gesmolten vleesch-gelei (*Bouillon de poche*), gemengd met wilde fellery en havergort, een even zo smaakelyke als gezonde kost. Om deeze kost te bereiden, kookt men in een digtgeslooten pot allerlei vleesch zo lang, tot dat hetzelfde in een gelei ontbonden wordt. Vervolgens zeigt men het door; en de gelei koud geworden zynde, wordt hard, en behoudt de gedaante, welke men 'er aan gegeven heeft, zo dat men ze, gelyk chokolade-koekjes, zeer gemakelyk in de zak draagen kan. Doet men naderhand iets van deeze koekjes in kookend water, dan ontbindt het zich en geeft het water den smaak van versch vleesch-nat. Een voortreffelyke uitvinding voor reizigers, en bovenal voor zeevaardenden.

Eindelyk de tyd gekomen zynde, dat men het anker wederom wilde ligten, nam **BYRON** in den naam

naam van zyn Britsche Majesteit van de haven en alle omliggende eilanden plegtig bezit, dat is, hy verklaarde onder eenige plegtigheden, by zodanige gelegenheden in gebruik, dat deeze eilanden in 't vervolg den Koning van Groot-Brittanje en geen anderen zouden toekomen. En tegen deeze bezitneeming kon wel niemand iets inbrengen, vermits deeze landen tot hiertoe nog niet bewoond waren geweest, en derhalven hy, die ze eerst ontdekte, het naaste recht daarop had. Dit was, zo men meent, een Engelschman; schoon anderen den bekenden Spanjaard AMERIKUS VESPUCIUS de ontdekking daarvan willen toeschryven.

Doch men moet het zeer vreemd vinden, wanneer men de Heeren Ontdekkers van landen, en Reizigers rondöm de Waereld, bezit zien nemen van eilanden en gewesten, die niet alleen bewoond worden, maar ook reeds een foort van burgerlyke staatsgesteldheid hebben, gelyk wy in 't vervolg nog menigmaal zien zullen. Even alsöf men noodzarkelyk een Europeeër moest weezen, om een land in eigendom te bezitten, en alsöf de Indiaanen geene menschen waren, die eenig eigendom konden hebben! Doch de mode heeft dit gedrag der Europeesche Mogendheden reeds zodanig tot een gewoonte gemaakt,
dat

dat het byna niemand meer vreemd voorkomt. Wat vermag toch de alles-overheerende mode niet! Zelfs kan zy recht in onrecht, en onrecht in recht veranderen; — hoe zeldzaam!

Men ging den 27sten January weder onder zeil, en stevende wederom naar de straat van *Magellaan*.

Geduurende deezen togt was het getal der walvisfchen rondom het fchip zo groot, dat het vaarwater daardoor zeer gevaarlyk wierd gemaakt. Men was eens op het punt van op een derzelfen te ftooten, en een ander blaasde zelfs het water tot op het half dek. Deeze dieren waren grooter, dan alle de overigen, die men tot nog toe gezien had.

Voor het overige viel by deeze herhaalde vaart in de Straat van *Magellaan* niets van belang voor, 't welk verdient mynen jongen Leezeren verhaald te worden. Ik fla derhalven een tydvak van vier weeken over, en plaats hen terftond midden in de Straat van *Magellaan*, alwaar onze Reizigers den 1sten Maart voor anker gingen liggen, in een gewest, 't welk de Straat van *St. Jero-nimus* genoemd wordt.

Hier zagen zy tegenöver het fchip aan de noord-zyde drie of vier vuuren, en kort daarna befpeurden zy eenige kano's met Indiäanen, die
hen

hen achter op kwamen roeijen. Zodra deeze kano's de fchepen inghaald, en eenigen tyd rondom dezelve heen geroeid hadden, was één van hen ftout genoeg van aan boord te komen: Zyn flechte kleine kano was gemaakt van een boomfchor. Buiten hem waren 'er nog in, vier mannen, twee vrouwen, en een knaapje, allen de armzaligfte menfchelyke fchepfelen, die men ooit met oogen gezien had. In weérwil van de ruuwe luchtftreek, waar het dikwyls midden in den zomer zo koud is, als by ons in het hart van den winter, waren deeze ellendige menfchen evenwel moedernaakt, behalven een flinkende huid van een zeekalf, die los over hunne fchou- ders hing. Zy waren nogthans gewapend met boog en pylen, die zy geredelyk aftonden voor eenige weinige koraalen, een waar, waaröp byna alle de Wilden een zeer hoogen prys pleegen te ftellen.

Wie van myne jonge Leezeren mifchien genegen mogt zyn, deeze menfchen hieröver uitleggen, dien verzoek ik altoorens te bedenken, dat wy verftandiger' Europeërs in dit, als mede in veele andere ftukken, niet minder belagchelyke zotten zyn, daar wy, by voorbeeld, goud, edele gefteenten en paarlen — dingen, die op zich zelve befchouwd, even zo weinig nut

kun-

kunnen toebrengen, als de glas-koraalen — onder de wenschelykste zaken tellen. Maar, zult gy mogelyk zeggen, men kan 'er evenwel iets nuttigs voor koopen of ruilen! Goed; doch zou men dit wel kunnen doen, zo men deeze op zich-zelfen nuttelooze dingen op een belagchelyke wyze niet op eenen hoogen prys had gesteld? En wie weet, of de Wilden niet ook onder zich van de glas-koraalen het zelfde gebruik weeten te maaken?

De pylen van deeze Indiäanen waren omtrent twee voeten lang, uit een soort van riet gemaakt, hebbende een punt van groene steen. De boog was omtrent drie voeten lang, en de pees van dezelve een gedroogde darm van het één of ander dier.

Op denzelfden dag nog wat verder zeilende, kwamen tegens den avond verscheiden andere Indiäanen aan boord, die de voorigen volkomen gelyk, en even zo armzalig van geest en ligchaam waren. Men deedt hun geschenken van glas-koraalen, linten en andere foortgelyke beuzelingen, waarmede zy zeer scheenen in hun schik te weezen.

Om dit bezoek met een tegenbezoek te beantwoorden, ging de Bevelhebber in de *Jol* (*),
en

(*) Een kleine boot.

en liet zich naar den wal roeijen. Hem verzel- den slechts eenige weinige perfoonen, omdat hy vreesde, hen door een grooter aantal schrik aan- tejaagen. De goedäartige Wilden ontvingen hem aan het strand met veele blyken van vrien- delykheid, en onthaalden hem met zekere wilde beziën, welke dit gewest oplevert, en die, be- halven de mosfelen en doode visfchen, welke de zee aan strand werpt, zo niet hunne eenige, evenwel hunne voornaamfte levensmiddelen fcheenen te zyn.

Op den volgenden dag zeilde men de Straat al verder op.

De vaart in deeze zee-engte is een van de moeijelykften en gevaarlykften³, die een zee- vaarder onderneemen kan. Veele stormen, klip- pen en zandbanken felden de fchepen byna alle dagen bloot aan het uiterst gevaar van aan stuk- ken te ftooten, en de lucht was daarby gemeen- lyk zo guur en koud, als zy by ons in den win- ter plag te weezen. Het land aan beide zyden is byna overäl woest en naakt; en gebergten, die boven de wolken uitfteeken, en van boven tot beneden met ys en sneeuw bedekt zyn, belem- meren het uitzicht. Dit alles maakt de fcheep- vaart in dit kanaal zo onäangenaam als bezwaar- lyk, en met veel gevaar verknocht.

Een

Een officier op zekeren dag, door den Bevelhebber in een boot vooruit gezonden, om de diepten te peilen, verhaalde by zyne terugkomst, dat hy eenige Indiäanen ontmoet had, die hem eenen hond ten geschenk hadden gegeven. Een Indiaansche vrouw mede daarby zynde, had een klein kind aan de borst. Deeze — hoe diep moeten deeze arme menschen byna beneden de natuur der dieren neêrgezonden zyn! — had den officier dit haar eigen kroost aangeboden. Men heeft voor dit denkbeeld, omdat het ons de menschheid in haare diepste laagheid vertoont. Hoe onvatbaar voor alle menschelyk gevoel moet niet de ziel eener moeder geworden zyn, die in staat is, het kind van haare borst te rukken, om hetzelfde den eersten den besten vreemdeling te schenken, of voor een paar glas-koraalen te verruilen!

Het weêr wierd thans van dag tot dag ruuwer. Een strenge winter scheen van deezen schrikkelijken en onherbergzaam oord reeds volkomen bezit genomen te hebben, schoon de herfst-tyd nog niet eens gekomen was. De arme matroozen hadden derhalven van de koude onbeschryfelyk veel te lyden, waarby nog het groot ongemak kwam; dat zy, wegens den menigvuldigen regen, zelden eenen droogen draad aan het lyf

nadden. Om deeze redenen deed de Commandeur aan het halfverstyfde scheepsvolk, zonder de officieren daaryan uittezonderen, twee baalen met dikke wollen stoffen tot wambuizen uitdeelen, waarvan zy uitmuntend veel dienst hadden.

Na onbeschryfelyk veel gevaar en bezwaarlykheden doorgestaan te hebben, bereikte men eindelijk het tegenöyer liggende voorgebergte der Straat, en zag nu de ruime zuidooszee in. Een officier naar den noorder wal afgezonden, berichtte by zyne terugkomst, dat hy eenige Indiaanen had ontmoet, die een kanoe by zich hadden, zeer verschillende van maakfel met die, welke men te vooren gezien had, niet uit boomfchors, gelyk deeze, maar uit samengevoegde planken bestaande. Deeze menschen, zeide hy, kwamen zo in hunne zeden als houding het naast aan de dieren, en hy meende nog geen woester menschen gezien te hebben. Zy waren, gelyk anderen, die hy te vooren ontmoet had, geheel naakt, en hadden, niettegenstaande de strengheid van 't weêr, niets om of aan, dan een stuk van een zeekalfs-vel, het welk over hunne schouders hing, en het voedsel dat zy nuttigden, was zodanig, dat niet ligt een ander dier, dan een zwyn, daaryan proeven zoude. Zy hadden een groot stuk walvisch-spek by zich, dat

on-

ondraaglyk stonk, waarvan één hunner met zyne tanden verscheiden stukken affcheurde en aan de overigen rond deelde, die het met de gulzigheid van een woest dier verslonden. Zy sloegen echter geen onverschillig oog op het geen zy ons volk zagen bezitten: want één van onze maats in slaap gevallen zynde, sneedden zy een achterstuk uit zyn wambuis met een scherpe kei, waarvan zy zich in plaats van een mes bedienen.

Toen men den volgenden dag stil bleefliggen, om hout en water inteneemen, kwamen zeven of agt Indiaanen in een kano op de schepen los, doch dorsten niet tot aan dezelve naderen; maar tegenover de schepen aan land gegaan zynde, stookten zy een vuur. Men noodigde hen door tekenen, om aan boord te komen, maar vruchteloos! Om die redenen liet zich de Bevelhebber met de jol by hen aan land roeijen.

Na eenen tydlang by hen geweest, en zich door tekenen met hen onderhouden te hebben, zond hy zyn volk terug, om brood te haalen, en bleef alleen by hen aan den wal. Het brood wierd gebragt, en BYRON begon hetzelfde onder hen uitte deelen. Zo dikwyls als 'er een stuk op de aarde viel, zag hy telkens met vermaak, dat niemand hunner zulks wilde opraapen, voor dat hy zyne toestemming daartoe had gegeven.

Een zonderlinge trek in het karakter deezer Wilden. Aan den éénen kant zo onbeschaafd en genoegzaam beestachtig, en evenwel aan den anderen kant zo bescheiden en meester van hunne begeerten!

Een andere even zo beminnelijke karaktertrek, welken men by hen bespeurde, stak insgelyks zeer sterk af by hunne woestheid. Dit was een gevoel van dankbaarheid, 't welk zy op een aandoenelyke wyze wisten aan den dag te leggen. Toen zy naamelyk bemerkten dat de matroozen gras sneeden voor eenige schaapen, dic hun aan boord nog over waren gebleeven, begonnen zy oogenblikkelyk alle de groentens, die zy maar vinden konden te plukken, en de boot daarmede te vullen. BYRON was over dit blyk van hunne gediensfigheid ongemeen voldaan, en hy kon zien, dat het genoeg, 't welk hy in deeze hunne handelwyze nam, hen zeer vermaakte.

De goedaartige Wilden waren ook welhaast zodanig met hem in hun schik, dat, toen hy met de boot naar het schip wederkeerde, zy zich allen in hun kano begaven en hem verzellden. Men kwam by het schip. Hier lieten zy by den aanblik van zulk een groot en verwonderlyk gebouw, door verbaasdheid en schrik de riemen zinken, en waren een poos als roereboos.

Ein-

Eindelyk, hoewel niet zonder veel moeite, haalde men eenigen van hen over, aan boord te komen.

Zodra zy op het fchip waren, gaf men hen allerlei kleine gefchenken en het duurde niet lang of zy fcheenen zeer gerust en onbevreesd te wezen. Om hen vermaak aantedoën begon één der matroozen op de viöol te fpeelen en eenige anderen te dansen. Dit behaagde hen ongemeen. Zy waren 'er zodanig van ingenomen en tevens zo begeerig, om hunne dankbaarheid te betoonen, dat één hunner naar de kano liep, om een zak te haalen, van zeekalfs-vel gemaakt, en met roode verw gevuld, waarmede hy, terftond by zyne wederkomst aan boord, het geheele aangezicht van den viöolfpeeler begon te befmeeren. Hy was mede zeer genegen, om den Bevelhebber de zelfde eer aantedoën; en deeze had zeer veel moeite, om die zeldzaame eerbewyzing af-teweeren, naardien men zyne weigering als een verregaande befcheidenheid befchouwde. Na hen verſcheiden uren achtereen onthaald en vermaakt te hebben, gaf men hun te kennen, dat het tyd voor hen was, naar den wal terug te keeren; doch zy waren zodanig aan den Bevelhebber en het ſcheepsvolk verkleefd, dat het

gantsch niet gemakkefyk viel, om hen van boord te krygen.

Den 7den April ligtte men voor het laatst de ankers, en ten zelfden tyde een gunstige wind waaijende, had men binnen twee dagen het geluk, de woeste en ruuwe kusten van deeze zee-
 engte geheel door te geraeken, en nu de on-
 meetlyk-groote zuidzee in te steeken. De ge-
 heele moeiljyke doortogt had zeven weeken en
 twee dagen tyds gekost.

TOGT DER SCHEPEN VAN DEN MOND DER
STRAAT VAN MAGELLAAN TEN WESTEN
NAAR DE EILANDEN VAN TELEUR-
STELLING.

Nu verzoek ik myne jonge Leezers de kaart voor zich te neemen, die deeze Reisbeschryving bygevoegd is, en waarop zy den verderen togt onzer Reizigers tot Oostindiën toe aangetekend vinden.

Nadat zy de Straat gelukkig doorgekomen waren, stuurden zy in den beginne, gelyk blykt uit de streep op de kaart, die den loop van beide schepen aantoon, naar 't westen; vervolgens wendden zy, en zeilden langs de westkust van *Zuid-Amerika* noordwaards op. Het was den 9den April 1765, toen zy de zuidzee inliepen. Van deezen dag af tot den 16den April toe, zagen zy niets, dan water en lucht; en hun ontmoette niets, dat waardig was, om weder verhaald te worden.

Op den laatstgeroemden dag zag men voor de eerste maal wederom land. Dit was het eiland *Masafuera*, dat myne Leezers op onze kaart

aangeftipt vinden. Het eiland *Don Juan Fernandes*, niet verre van daar liggende, hadden zy ter zyde, en konden wegens de zwaare mist zelve niet zien.

Men stevende op *Mafafuero* aan, en zocht langen tyd vruchteloos naar een plaats, alwaar men de fchepen met eenige veiligheid zou kunnen voor anker liggen. Eindelyk vond men 't geen men zocht. Doch de kust was overäl zo klippig en de *branding* (*) zo fterk, dat men het onmogelyk vond met een boot aan de wal te komen. Evenwel moest men zich hier van hout en water voorzien; en hoe groot het gevaar ook fcheen, moest 'er toch eenig volk op uitgezonden worden.

By geluk had de Bevelhebber zich tegen zodanige gevallen van een menigte kurke-wambuizen voorzien, die zowel het zwemmen gemakelyk maaken, als ook den geene, die daarmede bekleed is, bewaaren, dat hy niet tegen de klippen gekneusd wordt. Door dit middel wierd van tyd tot tyd een genoegzaame voorraad van

wa-

(*) Het ryzen en breeken der golven aan een kust, of klip, die niet verre van de kust onder water verborgen liggen. De breekende golven ftygen fomtyds zo hoog in de lucht, als een mast van een fchip.

water en hout aan boord gebragt, waarvan men by gebrek van deeze wambuizen volstrekt had moeten afzien. Men bleef naamelyk met de booten buiten de branding liggen, en de met kurke-wambuizen bekleede matroozen zwommen 'er door heenen. De met water gevulde vaten wierden benevens het hout aan touwen gebonden, en zo in de booten gehaald.

Met dit alles liepen zy, die zich op deeze wyze in het water waagde, om naar den wal te zwemmen, ondanks hunne kurke-wambuizen, altoos nog zeer groot gevaar van hun leven op de jammerlykste wyze daarby inteschieten. Want de zee weemde hier van zeer groote haayen (*). meer dan twintig voeten lang, die, zodra zy een man in 't water zagen, zelfs in 't midden der branding toefchooten, om hem te verneesteren. Het volk wist hen echter gelukkiglyk te ontkomen, schoon eenigen van hen groot gevaar liepen. Men zag deeze afgrysfelyke zee-gedrochten geheele zeehonden, die zy greepen, als een enkele brok verflinden.

Men vond op dit eiland een menigte geiten. Verscheiden wierden 'er van gedood, en men vond

het

(*) Ik heb deezen geduchten roofvisch in de *Ontdekking van Zuid-Amerika* beschreeven.

het vleesch even zo smaakelyk, als het beste wildbraad. Een deezer dieren schein zelfs reeds eenmaal in menschen handen geweest te zyn; want het was aan het oor op eene wyze getekend, dat men zeer wel zien kon, dat zulks niet by toeval geschied was. Daarenboven was de visch hier in zulken overvloed, dat men met gemak binnen eenen korten tyd meer daarvan vangen kon, dan al het scheepsvolk voor eenen maaltyd noodig had. Zy waren uitzonderend van smaak, en verscheiden waren 'er onder, die twintig tot dertig pond woogen.

Terwyl men nu bezig was met hout en water te haalen, gebeurde het volgend geval.

De konstapel en een matroos, die mede naar den wal waren gezwommen, vonden tegens den avond, toen zy weder naar boord terug wilden keeren, de branding zo vreesfelyk, dat zy het niet dorsten waagen met hunne makkers weder door dezelve heen te zwemmen. Zy wierden derhalven beiden aan den wal achtergelaaten.

Den anderen dag oordeelde de Bevelhebber het noodzaakelyk, om de schepen op een andere plaats, die omtrent één en een halve myl verder ten noorden lag, voor anker te leggen. Hy zond tot dat einde een boot uit, om de twee mannen, die achtergebleeven waren, aftehaalen.

De

De boot kon echter, gelyk wy weten, wegens de zwaare branding, niét tot aan den wal naderen. Men riep derhalven den konstapel en matroos toe, dat zy overzwemmen zouden. De konstapel waagde het, en kwam gelukkig aan boord; doch de matroos, die juist geen overvlieger in het zwemmen was, schrikte op het gezicht van het gevaar, en bleef nog al achter.

De Bevelhebber zond de boot andermaal uit, en deed hem toeroepen, dat 'er waarschynelyk een storm zou opkomen; dat de schepen dan wel eens van hunne ankerplaats konden wegdryven, en dat hy dan gevaar zou loopen, van zyn leven in 't vervolg alleen op dit eiland te moeten doorbrengen. Doch de man bleef onverzettelyk. Hy was, zeide hy, overtuigd, dat hy, indien hy beproeven wilde naar de boot te zwemmen, voorzeker zou verdrinken. Hy wilde derhalven liever blyven waar hy was, het mogt hem ook gaan hoe het wilde. Hy nam hierop weder afscheid van de matroozen in de boot, en wenschte hun het beste, 't welk deeze van hunnen kant hartelyk beantwoordden.

Maar juist toen de boot op het punt stond weder te keeren, en den armen hals aan zyn noodlot overtelaaten: vatte een van de onderofficieren het een end van een touw, dat in de

boot

boot was, sprong daarmede in zee en zwom de schuimende en wentelende branding door naar de plaats, alwaar de arme JAN — dit was de naam van den nieuwen ROBINSON — in een neêrslagtige houding stond en zyn rampzalig noodlot overdacht. De onderofficier deed alle moeite, om hem het voorneemen van op het eiland te blyven, door de krachtigste drangreden uit het hoofd te praaten; maar alles was vruchteloos. JAN meende voorzeker, indien hy zich in de branding wilde waagen, zyn dood voor oogen te zien; en was derhalven volstrekt niet overtehaalen, om den wal te verlaaten.

Ondertusfchen had de onderofficier ongemerkt een lits aan het touw gemaakt. Eensklaps floeg hy hem dezelve om het lyf en riep fchielyk zyne makkers in de boot toe, die het ander end van het touw hielden, dat zy aanhaalen zouden. Men deed het, en de arme JAN wierd hals overkop in de zee door de branding gehaald in de boot; doch, helaas! hy fcheen ontzielt te wezen. Men kwam hem echter te hulp, hield hem by de beenen omhoog, met het hoofd naar beneden, blies hem lucht in, en had het genoeg, hem binnen eenen korten tyd in het leven te zien wederkeeren. De onderofficier kwam ook naar de boot zwemmen, en zo roeiden zy allen ver-
blyd,

blyd, dat dit geval zo gelukkig was afgelopen, naar boord.

Men verliet nu het eiland *Masafuero* en zeilde nog eenen tydlang noordwaards op, tot dat men den 27sten graad zuiderbreedte bereikt had, wanneer men vervolgens van koers veranderde en westwaards stevende. Ik verzoek hier weder om de kaart nate zien.

Na tien dagen lang zonder tusfchenpoozing, onder zeil gebleeven te zyn, zag men verscheiden vogelen rondom het fchip waaren, waaruit men hoop fchepte van binnen kort land te zullen bereiken. Eenigen van dezelve waren zeer merkwaardig. Zy hielden zich hoog in de lucht, waren zo groot als een gans, en als sneeuw zo wit, uitgezonderd de voeten, die zwart waren.

Verscheiden dagen daarna zag men twee andere groote zwarte vogels, met eenen witten hals en neb. Zy waren zeer log in hunne vlucht, waaruit men opmaakte, dat zy buiten ftaat waren, om verre reizen te doen, en zulks gaf andermaal hoop, dat men welhaast land in 't oog zou krygen.

Hoe verder men kwam, deſte grooter werd de menigte van vogelen, die de fchepen verzellden: en evenwel men ontdekte nog geen land.

Ou-

Ondertusſchen had men alle dagen grooter reden, daarnaar te reikhalzen, vermits het ſcheepsvolk van tyd tot tyd meer door de ſcheurbuik aangetast, en daardoor tot den arbeid onbekwaam wierd.

Niet, dan op den 7den Juny ontdekte men vroeg in den ochtendſtond een klein, en kort daarna een grooter eiland, het welk men zekerlyk in de duisternis van den nacht voorby was gezield. Men bevond zich toen onder den 15° zuider breedte, en in de wester lengte van 145°. Myne jonge Leezers vinden beide deeze eilanden op onze kaart, onder den naam van *eilanden van Teleurſtelling*.

Men ſtevende op het klein eiland aan, het welk zich naar maate men hetzelfde naderde, alerſchoonst opdeed. Het was omzoomd met een ſtrand van het fynſte witte zand, en het eiland zelf geleek zeer naar een bekoorlyken boomgaard. Doch rondom hetzelfde veroorzaakten de golven een vreesfelyke branding.

Wel ras beſpeurde men ook, dat het eiland bewoond was: want verſcheiden inboorlingen, vertoonden zich op het ſtrand, en wel met ſpietſen van ten minſten zestien voeten lang. Terſtond zag men hen bezig met verſcheiden yuuren te ſtooken; en oogeblykkelyk daarop geſchied-

schiedde zulks op het grooter eiland mede: ten blyke, dat de bewooners van beiden met elkanderen waren overeengekomen, om zich door dit teken in gevallen van dien aart te doen verstaan.

De Bevelhebber zond hierop de boot met eenen officier uit, om een ankerplaats te zoeken; doch tot algemeen leedweezen keerde dezelve, nadat hy het geheele eiland rond was geweest, terug met de droevige tyding, dat de zee rondom zo diep was, dat men met het zinklood geen grond had kunnen peilen. Dit was als een donderflag in de ooren van al het scheepsvolk. Want de scheinbuik woedde nu zo vreesfelyk, dat de meesten reeds bedlegerig waren, terwyl anderen mat en ziek op het dek rondkroopen, en met een aandöening, die zich niet laat beschryven, starogden op het paradys, het welk de natuur voor hen gesloten hield. Zy zagen eenen grooten overvloed van kokosnoten, waarvan de melk mischien het krachtigst middel in de waereld is tegen de scheinbuik; en ter vermeerdering van hunne begeerte zowel als hartzeer, zagen zy de schilden van schildpadden in menigte langs het strand verstrooid liggen. Dit alles mogten zy slechts zien, maar niet genieten.

Men voer inmiddels, om zich ten minsten door
het

het gezicht te verkwikken, digt onder den wal het geheele eiland rond, en vond het overal onmogelyk, ook zelfs met booten aan land te komen. Zo als de fchepen zich nu over de kust vertoonden, fchooten de wilde Eilanders fchreeuwende toe, dansfende hunnen krygsdans, zwaaiden daarby met hunne lange fpietsen, en wierpen zich achterwaards ter neder, blyvende eenige oogenblikken rocreloos liggen. Onze Reizigers misten voorzeker niet in hun oordeel, wanneer zy daaruit opmaakten, dat het een bedreiging was, dat de geene, die het waagen zou aan den wal te komen, terftond een kind des doods zou wezen. Men is wel geneegen, om dit onvriendelyk gedrag aftekeuren; doch wanneer men weet, hoe de beschaafde Europeeërs de Wilden, wier land zy eigenmagtig in bezit namen, tot dus verre behandeld hadden, kan men het deeze Eilanders niet kwalyk neemen, dat zy zulke gevaarlyke gasten trachten te weeren; en een menschlievend hart moet hen geluk wenschen, dat de natuur zelve hun klein eiland voor elken onbevoegden veröveraar ontoeganglyk maakte.

Langs de kust zeilende, bemerkte men, dat de inboorlingen op zekere plaats twee spietsen in het zand geplant, en aan derzelve top iets

vast

vast gemaakt hadden, dat in de lucht flodderde. Zy hadden daarby waarfchynelyk een godsdienstig oogmerk; want men ontdekte, dat alle oogeblikken sommige Indiäanen by deeze fpietsen nederknielden, misfchien om van het één, of ander Wezen, 't welk zy Goddelyke eer beweezen, befcherming tegen de vreemdelingen aftefineeken.

Zó dikwerf een boot afgezonden wierd, om de kust te naderen, heften de inboorlingen telkens een zo vervaarlyk gehuil aan, als men nooit gehoord had. Zy lieten ook niet na, met hunne fpietsen te dreigen en groote fteenengereedte houden, om hen, die onderneemen mogten te landen, daarmede te ontvangen. Vruchteloos maakte men alle bedenkelyke tekens van vriendschap en genegetheid; vruchteloos wierp men hun brood toe, en andere dingen, die men geloofde, dat hun aangenaam konden weezen: zy lieten alles met verächtting liggen, en begaven zich veelmeer te water, ten einde, was 't mogelijk de boot te bemagtigen. Het volk in de boot toonde zich derhalven zeer genegen, op hen te vuuren: doch gelukkig had de commandeerende officier geen bevel, om eenige vyandelykheden te pleegen; men keerde dus zonder bloedvergieting terug.

By deeze gelegenheid kan ik niet nalaaten, om mynen jongen Leezers de vraag in overweeging te geeven: of onze Reizigers, die, zo wy wecten, in zulk eenen deerniswaardigen toestand waren, dat zy vreezen moesten door de scheurbuik vernield te worden, zich niet bevoegd mogten oordeelen, om zich de ververfchingen, ter behoudenis van hun leven noodzaakelyk, met geweld te verschaffen? Ik geef hun vyf minuten bedenkenstyd, om het by zich-zelven eerst te overleggen en party te kiezen: dan mogen zy verder leezen om te zien, of myn eigen oordeel met het hunne al of niet overeenstemt.

Zie hier, hoe ik daaröver denk: wel degelyk waren zy daartoe bevoegd; echter niet, dan onder de volgende omstandigheden: 1.) dat deeze ververfchingen hun ter behoudenis van hun leven voltrekt onöntbeerelyk waren; 2.) dat zy een plaats vonden, alwaar zy aan den wal konden gaan, en derhalven geen onnoodig bloed vergooten; en 3.) dat het voltrekt onmogelyk was, deeze onöntbeerelyke ververfchingen op een min geweldige wyze te verkrygen. Had één van deeze omstandigheden geen plaats, dan was het dooden deezer Wilden even zo wreed en strafwaardig, alsöf zy beschaafde Europeeërs waren geweest. Want waren zy niet even zo wel menschen, als wy?

Dit

Dit myn stellig oordeel is gegrond op de ontegenzeggelyke stelling uit het recht der natuur: dat de zorg voor de behoudenis van ons leven de voornaamste van alle onze plichten is, en dat wy zelfs, indien 'er geen ander middel voorhanden is, het leven van een ander daaraan mogen opofferen." Ondertusschen kunnen wy de Goddelyke Voorzienigheid niet genoeg pryzen, dat het zeer zelden gebeurt, dat een mensch in het akelig geval komt, om van dit natuurlyk recht van nood, gebruik te moeten maaken:

Nu wenschte ik wel gaarne eens te weten, of het oordeel van alle myne jonge Leezers met het myne overeenstemt? Het doet my leed, dat wy elkander daaröver niet kunnen onderhouden. —

Deeze wilde Eilanders waren van een donkere koperkleur, voor het overige kloek en welgemaakt. Zy waren zo vlug in het loopen, dat onze Reizigers betuigen, nooit iets diergelyks gezien te hebben.

Vermits nu alle hoop op dit schoone eiland aan den wal te kunnen komen, ten eenemaal verdweenen was, stevende men naar een niet verre van daar gelegen grooter eiland. Zodra men hetzelfde bereikt had, deed de Bevelhebber *byleggen* — myne jonge Leezers weten nu im-

mers uit de bovengegevene verklaring, wat deze uitdrukking betekent — en zond de boot wederom uit, om een ankerplaats te zoeken. Zo ras men van het schip was afgestoken, zag men de inboorlingen, in grooten getale, met knodsen en spietzen, gewapend naar het strand loopen, om de landing te beletten. Om hen eenen schrik aantejaagen, schoot men eenen kanonkogel over hunne hoofden heen; en zulks was van een gewenschte uitwerking: want zy liepen allen oogenblikkelyk weder boschwaards.

Evenwel keerde de boot andermaal met het droevig bericht terug, dat men nergens een bekwame ankerplaats had kunnen vinden, dewyl men ook hier de zee, tot naby de kust toe, onpeilbaar vond. Het reikhalzend verlangen der arme zieken naar de één of andere verversching, kon derhalven niet bevredigd worden. Met een treurig gemoed wendde men het van den wal, en maakte zeil naar het westen; men noemde deze eilanden: *de eilanden van Teleurstelling*.

6.

ONTDEKKING DER KONING GEORGE'S EILANDEN, BENEVENS EEN BESCHRYVING VAN DEZELVEN, EN BERICHT VAN VERSCHIEDEN ALDAAR VOORGEVALLEN GEBEURTENISSEN.

Den volgenden dag, zynde den 9den Juny, was men zo gelukkig, tegens den avond land te ontdekken. Het lag nog op eenen afstand van zes of zeven zee-mylen. Men draaide derhalven by, om het aanbreeken van den eerstvolgenden morgen aftewachten. Nogthans was men des morgens vier mylen nader aan land gekomen, en kon nu wel zien, dat het een lang laag eiland was, voor het overige, schein hetzelfde even zo fraai te weezen, als de voorigen; het strand was wit, en het land zeer wel voorzien van de schoonste boschen van kokos- en andere boomen; het was overal, even gelyk het eerste, omringd met roode koraal-klippen, die een sterke branding veroorzaakten.

Men zeilde, nadat men genoeg genaderd was, langs de noordöoster kust, en zag ook hier de eilanders, met lange spietsen gewapend, in menigte toeloopen en groote vuuren stookten. Den

zuidwester uthoek des eilands bereikt hebbende, ontdekten men een groote landzee, op het oog omtrent drie zee-mylen breed, die door een kleinen inham met de zee verbonden was. Hier hadden de Wilden in het lommer van een bekoorlyk kokos-bosch een kleine stad, dat is, hier, gelyk overal, waar van Wilden gesproken wordt, een aantal hutten gebouwd. Het gezicht van dit land bekoorde zodanig, dat men hartelyk wenschte, hier een bekwaame ankerplaats te mogen vinden.

De Bevelhebber zond derhalven oogenbliklyk de booten uit om te peilen: doch by ongeluk vonden zy de kust ook hier zo steil, als een muur, en de zee ondoorgrondelyk diep. Men ging hierop voort, langs de kust heenen te zeilen, en zag overal honderden van Wilden herwaards komen loopen, om het landen te beletten. Een hunner droeg een stuk van een mat, aan den top van een langen staak bevestigd, 't welk men zich verbeelde een vaandel te weezen; de overigen schaarden zich, en wel in zeer goede orde, tot aan hun middel in 't water, met een onophoudelyk gehuil, dat afgrysfelyk klonk. Eenige oogenblikken daarna zag men ook een menigte groote kano's de land-zee afzakken en zich by hen voegen.

De

De booten waren ondertusſchen by aanhoudendheid nog bezig met peilen. Het bootſvolk deed alle moeite van de waereld, om tekenen en gebaarden uitte vinden, waardoor zy den Indiäanen hunne vriendſchappelyke neigingen wilden te kennen geeven. Ecnige van de kano's kwamen hieröp op de booten af; en zulks gaf eenige hoop, dat 'er een vriendelyke onderlinge verkeering zou ſtand grypen. Doch deeze hoop verdween wel zeer ſchielyk.

De Wilden hadden naamelyk geen ander oogmerk, dan de booten op het ſtrand te haalen, om dezelve nevens het volk te bemagtigen. Veelen van hen, die op het ſtrand ſtonden, wilden hen de behulpsaame hand daartoe bieden, ſprongen van de rotſen in het water, en zwommen naar de booten. Een van hen was zelfs zo ſtout om aan boord van de boot van de *Tamar* te komen; maar naauwlyks was zulks geſchied, of hy ſprong op het oogenblik met een matrooze-wambuis, dat hy in handen kreeg, weder in zee, en kwam niet boven water, dan toen hy digt by den wal onder zyne makkers was. Een ander wilde een onderöfficier den hoed van het hoofd rukken; doch onkundig hoe de hoed moet afgenomen worden, trok hy dezelyen, in plaats van hem opteligen, naar beneden, waardoor

de onderofficier tyd kreeg, om zyn eigendom te bewaaren. De braave fchepelingen verdroegen dit alles met zeer veel toegeevendheid, het welk den Indiaanen stof gaf tot gejuich, en hen van tyd tot tyd baldaadiger maakte.

Ondertusfchen bleef men onder deeze omftandigheden de kust onderzoeken, tot dat men den westelyken uithoek van het eiland had bereikt, zonder evenwel een ankerplaats gevonden te hebben. Men ontdekte echter hier een ander eiland, omtrent vier zee-mylen ten westen van daar liggende. Eer men nochtans alle hoop opgaf, om van het eiland, waarby men thans was, eenige ververfchingen te bekomen, ftevende men andermaal naar de opening van de land-zee.

De booten hadden zich nu wat verre van de fchepen verwyderd; en men zag twee groote dubbelde kano's met omtrent zestig gewapende Wilden bemand, naar de plaats roeijen, alwaar zy thans waren. BYRON gaf vervolgens het bootsvolk een fein, om deeze kano's aan te doen en met de Indiäanen te fpreken, en het volk gehoorzaamde. Doch de Wilden bemerkende, dat men tegen hen oproeide, wierden eensklaps door fchrik bevangen, en poogden in alleryl aan land te komen. De booten volgden hen even zo fchielyk. De Indiäanen liepen-ondertusfchen

met

met hunne kleine vaartuigen midden door de vreesfelyke branding heenen, bereikten het strand, en haalden hunne kano's naar zich toe. En nu maakten zy zich gereed, de hun volgende booten met knodfen en steenen te ontvangen.

Nu oordeelde evenwel het bootsvolk — het zy met of zonder recht; zulks mogen myne jonge Leezeren zelve beslifen — in het geval te weezen, dat zy wel geweld mogten gebruiken. Zy gaven derhalven vuur, en, helaas! — twee of drie van de arme Indiäanen sneuvelden. Een van hen wierd getroffen door drie kogels, die allen door en door zyn ligchaam gingen; nochtans nam hy nog eenmaal eenen grooten steen op, wierp dezelve naar zyne vyanden en — viel dood neder. De twee overige sneuvelden wierden door hunne vlugtige makers ogenblikelyk medegesleept; doch deezen lieten zy liggen, waarfchynelyk, omdat hy niet verre van de booten gevallen was.

De booten bemagtigden vervolgens de twee dubbele kano's, welke de Wilden hadden achtergelaaten, en bragten dezelve aan het fchip. De grootfte van de twee was twee-endertig voeten lang, en moest aan derzelve makers eenen onëindigen arbeid gekost hebben. Zy waren famengefteld uit planken, fchoon het onbegrypelyk

lyk is, hoe menschen, die geen yzere werktuigen bezitten, van boomen planken kunnen maaken; zy waren daarënboven nog met allerlei snywerk versierd. Deeze planken waren famengenaaid, dat is, door middel van kleine gaten, door welke men bindtouw had gehaald, aan elkänder gehegt. Om het indringen van water door de naaden te beletten, lag op denzelven een reep schildpad, die zeer konstig was vast gemaakt.

Twée en twee lange en smalle kano's waren, door twee sterke dwarshouten, die van het eene boord tot het ander reikte, zodanig zylings aan elkänder gevoegd, dat beiden zes of agt voeten van elkänder gescheiden waren. In ieder afzonderlyk kano was een mast geplaatst, en tuschen deeze twee masten van de dubbele kano was het zeil vast gemaakt. Dit zeil bestond uit een soort van het fraaiste matwerk, zo konstig gewerkt, dat onze Reizigers nooit iets diergeelyks gezien hadden. Even zo fraai en konstig was ook het touwwerk deezer kano's, alhoewel het enkel gemaakt scheen uit het bûitenste vezelachtig bekleedfel van den kokos-noot.

Myne jonge Leezeren zullen het, zo ik hoop, niet ongaarne gezien hebben, dat ik hun deeze afzonderlyke stukken zo breedvoerig heb beschree-

fchreeven. Wat kan aangenaamer en leerryker weezen, dan te verneemen, wat het vindingsvermogen en de naarftigheid der menfchen, zelfs by arme Wilden, die hoe genoemd geen yzeren werktuigen hebben, vermag, zodra zy door behoeften aangezet worden, en geduld en nyverheid niet te fchielyk by hen verflaauwen! My zyn dezelve, gelyk mede alle overige blyken van de verhevene vermogens, die de Schepper zynen menfchen heeft ingeplant, altoos zeer ver eerenswaardig en gewigtig voorgekomen; en ik wensch hartelyk, dat alle myne lieve Leezers in hetzelfde geval mogen weezen.

Nadat men over de Wilden, die niet verre van den inham der land-zee, aan het strand byeen gelooopen waren, een kanonkogel gefchooten en hen daardoor teruggejaagd had: gingen de booten naar den wal, en waren zo gelukkig eenige kokosnooten te bekoomen, die zy mede aan boord bragten. De invallende nacht verhinderde hen nog meer daarvan te haalen. Men laveerde (*) der-

(*) *Laveeren* is in de zcemans-taal zo veel als tegen den wind in werken, terwyl men heen en weër zeilt, en daarby de zeilen zodanig plaatst, dat de tegenwind het fchip niet terug, maar naar den kant heenen dryft, waarby het fchip altoos op zyde ligt.

derhalven tot dat het wederöm dag wierd; lei vervolgens by, en de Bevelhebber ging met allen, die wegens de scheurbuik niet bedlegerig waren, in de booten aan land.

Hier bezocht men verscheiden hutten, die door de inwooners verlaaten, zeer laag, en slechts met takken van kokos-boomen gedekt waren. Zy wierden bewaakt door honden, die van den morgen tot den avond niets deeden dan huilen. Deeze wooningen, hoe armhartig ook op zich-zelfen, stonden evenwel in een zeer bekoorlyk oord, zynde allen in een aangenaam bosch van kokos-boomen geplaatst. De kokos-boom schynt deeze menschen de meeste noodwendigheden des levens, voornaamelyk voedsel, zeilen, touwwerk, timmerhout, dak en watervaten te bezorgen; en dit is naar alle vermoeden de oorzaak, dat zy hunne wooningen altoos bouwen op zodanige plaatsen, die van deeze boomen beschaduw worden.

Toen men eenigen van deeze hutten doorzocht, vond men het gebeeldhouwd hoofd van een roer, het welk men duidelyk zien kon, dat tot de groote boot van een Hollandsch schip had behoord, maar van ouderdom reeds van de wormen doorknaagd was. Ook vond men gefineed yzer, een stuk koper en eenig yzerge-
reed-

reedſchap, al het welk de inboorlingen vermoedelyk van de Europeërs verkreegen hadden. Men kon niet ontdekken, of het ſchip, waartoe deeze boot behoord had, hier verbryzeld of door de Indiäanen veröverd was.

In de nabyheid van de wooningen der Eilanders zag men onder het lommer van bladerryke boomen, gebouwen, die men voor begraafplaatſen aanzag, wier zy-muuren en daken van ſteenen gemaakt waren. Hier ſtonden kisten met menſchen-beenderen gevuld, en aan de takken der boomen hongen, in manden van riet gevlochten, een menigte hoofden en beenderen van ſchildpadden, als mede allerlei foorten van gedroogde viſch. Mogelyk waren dit offeranden, die men aan de overledenen of, voor de zelve, aan zekere Goden gebragt had.

Deeze dag was voor alle de ſchepelingen, waarvan geen één geheel vry van ſcheurbuik was, een dag van verkwikking en geneezing, nadien men overvloed van kokos-nooten vond, om te eeten, en verſcheiden booten vol naar de ſchepen zenden kon.

Het ſtrand was als bezaaid met koraalen en ſchelpen van zeer groote paerl-oesters. Men oordeelde daaruit, dat hier wel een allervoordelykſte

ste paerlen-vischery zou kunnen aangelegd worden.

Van de inboorlingen zag men wel eenigen, doch niet, dan in 't verschiet, omdat zy niet dorsten wagen nader te komen. Evenwel kon men onderscheiden, dat de vrouwen een voor-schoot van matten van het onderlyf tot aan de knie droegen; maar de mannen meestal naakt waren.

De vliegen moeten voor de bewooneren van dit eiland een ondraaglyke plaag weezen. Niet alleen die geenen van onze togtgenooten, die aan den wal waren gegaan, maar ook de booten, ja zelfs de schepen waren daarmee als overdekt. Wat moeten de arme naakte Wilden daarvan niet wel lyden! Men zag gróote en kleine papegaajen, als mede verscheide onbekende vogels, en bovenáleen soort van fraaije duiven, die zo mak waren, dat zy zeer naby de menschen kwamen, ja hen zelfs tot in de hutten der Indiáanen volgden.

Tegens den avond ging het geheele gezelschap wederóm naar boord, en den volgenden morgen zeilde men van daar, om het ánder eiland te bezoeken, het welk men in 't verschiet gezien had.

Ook

Ook dit eiland was volkomen zo schoon, als de voorigen, en de bewooners waren van hetzelfde slag, als van de anderen. Zy liepen, zodra de schepen het eiland naderden, in een groote menigte aan het strand zynde, eveneens met lange spietſen gewapend. Zy verzelden den loop der schepen, die langs de kust zeilden, zo ſterk als zy konden; maar deeze luchtſtreek zeer heet zynde, hadden zy nu en dan een verkoeling noodig. Men zag hen derhalven van tyd tot tyd in de zee duiken, en ſomtyds plat op het zand neder vallen, om de golven over zich te laten heen rollen. Dan liepen zy telkens op nieuws de schepen na.

De booten om te peilen uitgezonden, en ten ſtrengſte gelast zynde, hoe genaamd geen geweld te gebruiken, maar integendeel alles, wat mogelyk was, te beproeven, om het vertrouwen en vriendschap der inboorlingen te winnen, naderden, zo veel de branding toeliet, de kust, en gaven door tekens te kennen, dat zy water begeerden. De Indiaanen begreepen zulks terſtond en beduiden het bootsvolk, dat zy nog een endweegs moesten oproeijen. Deeze deden het; en dus kwam men by een plaats, alwaar de inwooneren een aantal hutten gebouwd hadden.

Hier

Hier kwam een groot getal der inboorlingen byëen. De booten naderden zo verre zy wegens de branding komen konden; en niet verre van daar draaiden de schepen by.

Het duurde niet lang, wanneer een kloek oud man met een langen witten baard; dië hem een achtbaar aanzien gaf, van de hutten naar het strand kwam. Hy was verzeld van een jongman, en scheen het opperhoofd der overigen te weezen. Op een teken, 't welk hy gaf, weeken alle de overige Indiaanen op eenigen afstand terug; hy-zelf naderde tot aan den waterkant. Hy greep vervolgens met de ééne hand zynen baard, en drukte denzelven tegens zynen boezem; in de andere hand hield hy den groenen tak eens booms, en in deeze houding hield hy een redevoering, of liever hefte hy een lied aan, dat gantsch niet onäangenaam te hooren was. Een ieder speet het zeer, dat men den inhoud daarvan niet verstaankon; ondertusfchen wierp men hem, om zyn genoeg te kennen te geeven, eenige kleine gefchenken toe: doch hy wilde dezelve noch zelven opraapen, noch door anderen laaten opraapen, vóór dat hy zyn gezang had geëindigd. Daaröp ging hy in het water, wierp het bootsvolk den groenen tak

toe,

toe, en nam vervolgens de gefchenken op, die men hem had toegeworpen.

Men gaf toen den Indiïanen te kennen, dat zy hunne wapenen moesten nederleggen; en de meesten van hen deeden zulks. Dit maakte een der Adelborsten zo stout, dat hy met zyne kleederen uit de boot in het water sprong, en midden door de branding heen naar land zwom. Oogenblykelyk verzamelden zy zich allen rondom hem; beschouwden hem van naby, en begonnen zyne kleederen te onderzoeken. Vooräl scheenen zy zich over zyn kamifool te verwonderen. Om nu zynen nieuwen vrienden een beleefdheid te bewyzen, trok hy hetzelfde uit, en bood het hun aan ten gefchenke. Doch deeze beleefdheid was hem byna kwalyk bekomen: want nu kreegen zy ook zin in zyne andere kleederen. Een van hen maakte hem zyn das ongemerkt los, rukte die van zynen hals, en liep 'er mede heen. De Adelborst begon nu te begrypen, dat zy hem langzamerhand wel geheel zouden kunnen uitplunderen; en liep, om deeze klucht eigenlyk niet aftewachten, zo snel als mogelyk was, weder terug naar de booten.

Ondertusfchen wierd de begonnen goede verftandhouding daardoor niet gestoord. Van tyd tot tyd zwommen 'er verscheiden Indiïa-

ten naar de booten met kokosnooten, als mē-
de met versch water in de schaal van kokos-
nooten. Doch 't geen men liefst van hen
zou gehad hebben, te weten paerlen, kon-
men hun, wat men ook deed, niet begrypelyk
maaken.

De hoop, om by dit eiland een ankerplaats
te vinden, wierd helaas! wederom verydeld.
De Bevelhebber oordeelde het derhalven niet
raadzaam, om zich hier langer vruchteloos
optehouden, en zeilde verder op, nadat hy
aan beide deeze eilanden den naam van *Ko-
ning George's eilanden* had gegeven. Myne
jonge Leezeren vinden dezelve onder deezen
naam op onze kaart, niet verre van de *Ei-
landen van Teleurstelling*.

TOGT VAN DE GEORGE'S EILANDEN NAAR
DE EILANDEN SAYPAN, TINIAN EN
AGUIGNAN.

Terwyl men nu zynen koers naar 't westen vervolgde, had men het ongeluk van meerder zodanige eilanden te ontdekken, zonder by een eenige van dezelve een bekwaame ankerplaats te kunnen vinden.

Toen men één dezer eilanden, dat men *Byron's eiland* noemde, en insgelyks op onze kaart gevonden wordt, naderde, vergaderden meer dan duizend inboorlingen op het strand; en men zag weldra omtrent zestig kano's afsteecken en naar de schepen roeijen. Men draaide derhalven by, om dezelve te ontvangen.

Zy kwamen nu aan, slooten eenen kring rondom onze schepen, en beschouwden dezelve met nieuwsgierigheid. Eindelyk sprong een van de Wilden uit zyn kano, zwom naar het schip, klouterde tegen het boord op, als een kat, en ging, bovengekomen zynde, op het dek zitten.

Hy berstte in een geweldig lagchen uit. Vervolgens sprong hy op, liep op het geheele dek rond, trachtende alles te steelen, wat onder zyn bereik kwam; doch terwyl hy geheel naakt was, kon hy niets verbergen; en dus waren alle zyne poogingen vruchteloos.

Het bootsvolk trok hem een wambuis en een wyde scheepsbroek aan, 't geen veel kortswyl baarde, omdat hy alle de gebaarden van een aap maakte. Men gaf hem ook brood, dat hy gulzig opät. Nadat hy duizend kuuren had gemaakt, sprong hy eindelyk met wambuis en broek over boord, en zwom terug naar zyn kano.

Zyn voorbeeld moedigde anderen aan, om het ook eens te beproeven. Van tyd tot tyd kwamen 'er meer van hen aan boord van het schip, en allen hadden het oogmerk, om iets te steelen. Sommigen bereikten ook hun oogmerk, vermits zy schieelyk, als de wind, met hunnen buit over boord sprongen, en naar hunne kano's vluchtten. By deeze gelegenheid zag men eenigen van hen zwemmen, beide handen vol hebbende, en om te verhoeden, dat de gestoolen goederen niet nat wierden, staken zy beide armen uit het water omhoog. Waarschynelyk ver richtten zy het zwemmen alleen met de voeten.

Alle-deeze menschen waren lang, welgevormd, sterk gespierd, en hunne huid was van een lichte koperkleur. Men vond hunne wezenstrekken schoon, en in hun gelaat meende men een trefsend mengsel van onvertzaagdheid en vrolykheid te bemerken. Hun hair was lang en zwart, Sommigen droegen het samengebonden in een bosch, anderen in drie knopen aan het achterhoofd. Zy waren allen naakt, behalven dat zy met verscheiden sieraadjen opgesmukt waren, bestaande in schelpen, die zy om den hals, de gewrichten hunner handen en hun middel droegen. Hunne ooren waren wel doorboord, maar de versierfelen hadden zy t'huis gelaaten. Deze moeten al vry zwaar weezen, want hunne oorrellen hingen tot byna op hunne schouders, en van sommigen waren zelfs de gaten uitgescheurd.

Een deezer Wilden, die eenig gezag over hen scheen te hebben, had een snoer van menschen-tanden om zyn middel, 't welk naar alle waarschynelykheid een zegeteken was, omdat hy het voor geen prys wilde verruilen. Zy, die gewapend waren, droegen een geweer, waarmede zy zeer veel schade kunnen aanrechten. Het was een soort van spiets, omtrent drie of vier voeten lang, zeer breed aan het einde, en

met haai-tanden bestooken, die zo scherp zyn als een lancet. Wy toonden hen eenige nog overgebleeven kokos-nooten, en gaven hun te verstaan, dat men daarvan meerder wenschte te hebben. Doch in plaats van aan deezen wensch te voldoen, poogden zy ook nog, om ons de onzen te ontfutzelen.

Met leedweezen zag men zich genoodzaakt, ook dit eiland te verlaten, zonder het minste te kunnen bekomen van de ververfchende vruchten, die men voor de arme zieken zo zeer nodig had. Het is ongelooflyk, hoe schielyk en ongetwyffeld de kokos-noot hen, die aan de scheurbuik ziek liggen, verzachting en geneezing toebrengt. Veelen, wier leden van deeze ziekte zwart als inkt waren geworden, geen kracht meer hadden om zich te beweegen, en de zwaarste pyn moesten doorstaan, wierden door dit middel, binnen weinige dagen, zo verre wederom hersteld, dat zy alle hunne dienften verrichten, ja zelfs de masten konden opklouteren.

Men kwam nu onder een aanhoudende ondraaglyke hitte; by de zogenoemde *Dieven-eilanden*, wordende drie van dezelve genoemd *Saypan*, *Tinian* en *Aiguignan*. Op deeze, die myne jonge Leezers op onze kaart vinden, zeil-

zeilde men aan, en bereikte dezelve den 30sten July.

Deeze genoemde eilanden liggen slechts twee of drie zee-mylen van elkander. Men zeilde tusfchen het eerste en laafte door, en liet by het eerste het anker vallen.

Zodra de fchepen in veiligheid waren, ging de Bevelhebber zelf aan den wal, ten einde een plaats te zoeken, alwaar men tenten voor de zieken kon opflaan, die men op beide fchepen zeer veel vond. De zon ftond byna lynrecht boven dit gewest, en vermits de gewoone regentyd tevens ingevallen was, vond men de hitte wegens de drukkende dampen nog ondraaglyker.

Na een bekwaame plaats voor de tenten gevonden te hebben, fchoot de Commandeur de befchryving te binnen, van een allerbekoorlykst gewest, welk LORD ANSON op zyn reis rondom de waereld op dit eiland vond, en dat hy verzekert achter het bosch te liggen. BYRON befloot deeze plaats optezoeken, en floeg tot dat einde met eenig volk op weg, om door het dikke kreupelbosch heenen te werken. Wegens de zwaare hitte hadden zy niets dan fchoenen, een wyde fcheepsbroek en een hembd aan; doch deeze weinige kleeding wierd, toen zy door het dikke bosch trachtten heen te dringen,

gen, binnen eenen korten tyd zodanig gefcheurd, dat 'er nog maar eenige voddën langs het lichaam hingen.

Met onbefchryfelyk veel moeite drongen zy evenwel eindelyk door, terwyl zy, wegens het dikke kreupelbosch, 't welk hun belette, om slechts eenige weinige stappen vooruit te zien, van tyd tot tyd elkander toeriepen, om niet gefcheiden te worden. Het grootste ongemak leeden zy van de vliegen, welke hier in een ongelooflyke menigte zyn, zo dat zelfs de lucht daarvan verduisterd wierd. Wanneer zy den mond maar openden om te fpreken, stroomde een geheele zwerm van deeze vliegen in de keel en benam hun de stem. Zy troostten zich echter by al het ongemak met het denkbeeld van het paradys, dat zy welhaast meenden te vinden, en zy leeden alle ongemakken met een taai geduld, terwyl zy zich vleiden met de hoop, om eindelyk voor hunne moeite fchadeloos gefeld te zullen worden.

Nu waren zy het bosch door; maar helaas! het paradys, dat zy dachten te ontdekken, was verdweenen! De geheele landfreet, die by ANSON'S verblyf op dit eiland zo weelig en vermaakelyk was geweest, was federt dien tyd veranderd in een dik bosch van kreupelhout.

en

en braambosfchen, zo dat men genoegzaam geen flap kon doen, zonder de voeten daarin te verwarren, die 'er als van gezweept en gewond wierden. Ondertusfchen had men het geluk, eenen wilden ftier, die dit eiland in menigte oplevert, in het oog te krygen en te dooden.

Over het geheele ligchaam zo nat bezweet, alsöf zy in 't water geweest waren, gewond van doornen en vliegen, en zodanig afgemat, dat zy naauwlyks nog op de voeten konden staan; kwamen zy eindelyk kort voor zonnen-ondergang, wederöm ter plaatfe, alwaar men middelwyl de tenten had opgeflagen, en zonden terftond eenige manfchap uit, om den gedooden ftier te haalen. Zy-zelven verkwikten zich intusfchen door spys en flap.

De inädeming der landlucht en het gebruik der kokos-nooten, die dit eiland insgelyks voortbrenge, was een kostelyk middel, waardoor de geenen, die aan de fcheurbuik ziek lagen, binnen eenen korten tyd geneezen wierden: doch de zelfde lucht was in andere opzichten zo ongezond, dat veelen, in plaats van de fcheurbuik; door gevaarlyke koortfen aangetast wierden. Tot nog toe had men op beide fchepen niet één man verlooren: doch hier fleepen de kwaadäar-

dige koortfen twee man in het graf, en verscheiden lagen nog gevaarlyk ziek.

En gelyk nu dit land, naar de beschryving van onze Reizigers, een van de ongezondften moet weezen, ging ook de bezwaarlykheid en het ongemak dat zy gedurende hun verblyf aldaar moesten lyden, alles te boven, wat zy tot hiertoe hadden uitgestaan. De hitte was zwaarer, dan men ze ergens gevonden had; steekende muggen en vliegen, vooräl die soort, welke men *muskito's* noemt, lieten hun dag nognacht geen oogenblik rust; en wat hun ongemak nog vermeerderde, men vond daarēnboven overäl nog een menigte andere zeer lastige en vergiftige infekten, voornaamelyk een soort van zwarte mieren, welker steeken even zo giftig waren, als die der scorpiöenen, die hier insgelyks in menigte zyn.

Het eiland bood hun wel veele versche levensmiddelen aan, vooräl vleesch van wilde stieren, wilde verkens en veel gevogelte: doch de verbaazende hitte, gepaard met het onnoemelyk getal van ongedierte, 't welk het gedoode wild terstōnd bedekte, deden het meest bederven, vóór zy het nog genieten konden. Dikwyls gebeurde het, dat het vleesch van een gedood dier,

dier, een-uur daarna, reeds groen belooopen was en van wormen kriede. Ondertusfchen had een Neger de bekwaamheid van een middel optegeeven, hoe men de verkens, die hier in overvloed waren, leevend vangen kon. Dit ging naar wensch; en men had daarvan het dubbel voordeel, namelyk zo wel versch vleesch in de pot te krygen, als ook een aantal van leevende verkens mede aan boord te kunnen neemen. Jammer is het, dat men ons dit middel niet ook bekend heeft gemaakt, waarvan de Neger zich tot dat einde bediende. Zodanige uitvindingen behoorde men nimmer in het vergeetboek te laten komen.

Voor één foort van visfchen, die aan de kust van dit eiland zyn, moeten de Reizigers zich zorgvuldig wachten. Men vond dezelve zo ongezond, dat alle de geenen, die daarvan gegeten hadden, doodlyk ziek wierden.

Terwyl men hier voor anker lag, zond onze Bevelhebber de *Tamar* af, om het eiland *Saypan* te onderzoeken, hetwelk veel grooter is, dan *Ti-niän*; de bergen zyn daar ook hooger en over 't algemeen vond men het veel aangenaamer, dan dit. Men zag 'er verkens en guaniko's of lama's; maar geen hoornvee. Hier en daar zag men groote hoopen fchelpen, van paerl-oesters en andere merk-

merktekenen, die het waarschynelyk maakten, dat de Spanjaarden op zekere tyden van het jaar uit Oostindiën hier komen paerlen visfchen.

Negen weeken op *Tinian* vertoefd hebbende, en de meeste zieken vry wel wederöm hersteld zynde, ging men weder aan boord en onder zeil.

TOGT VAN TINIAN NAAR PULO TIMOAN,
VAN DAAR NAAR BATAVIA, EN VAN
BATAVIA NAAR ENGELAND.

Den 1sten October ligte men by *Tiniän* het anker, en van deezen dag af tot den 3den November, toen men het eiland *Pulo Timoän* ontdekte, viel 'er niëts voor, dat verdient aange-merkt te worden.

By dit eiland besloot men wederöm aanteleggen, ten einde, was 't mogelyk, zich van eenige ververschingen te voorzien, omdat men sedert vier weeken byna niëts had genuttigd, dan gezouten spyzen, waarvan de rest nu ook bedorven was.

De inwooners van dit eiland zyn *Malayen*, dat is, zy behooren mede tot de uitgebreide Indijiansche Natie, die niet alleen dat gedeelte van het tweede Oostindisch Schierëiland, 't welk *Malakka* genoemd wordt, bewoont, maar zich ook over alle de zuidelyke eilanden van *Afië* en over verscheidene eilanden in de zuid-zee verspreid

spread heeft. Dit volk heeft by hen, die handel met hetzelfde dryven, geen goeden naam; dewyl men het beschuldigd van trouwloosheid, en wreedheid. Onze Reizigers betuigen mede hun misnoegen over die welke zy op het eiland *Pulo Timoän* vonden.

Zodra zy zagen, dat men hunne kust naderde liepen zy in een groote menigte naar het strand, gewapend met een lang mes in de ééne, en met een spies van een yzer punt voorzien, in de andere hand en een dolk op zy. Doch men stoorde zich niet aan hunne oorlogzuchtige vertooning, en ging evenwel aan den wal, om te beproeven, of men niethet een en ander van hen ruilen kon. Maar alles, wat men van hen kon bekomen, bestond in een weinig gevogelte, een oude en een jonge geit. Men bood hun mesfen, bylen, haaken en andere werktuigen, aan, doch zy verwierpen dit alles met verächtning en eischten Rupiën (*). By gebrek van zodanige munt, geraakte men in verlegenheid, hoe men ze bevredigen kon, tot
zy

(*) Een Oostindische munt zo wel zilvere als gouden. De eersten houden omtrent zeven-entwintig stuivers, en de laatsten 13½ zilvere rupiën. Een lak rupiën zyn 100,000 rupiën of 12,500 ponden sterlings.

zy zich eindelyk lieten welgevallen, uit verscheiden zakneusdoeken de besten uittezoeken.

Men vond deeze eilanders klein van gestalte, doch zeer wél gevormd, en van een donkere koper-kleur. Slechts een van allen, een gryzaard, was naar de Perfiãansche wyze gekleed; alle de overigen waren naakt, behalven dat zy een doek op de wyze van een tulband om het hoofd, en een stuk laaken om het lyf gebonden hadden. Hunne wooningen zo wél als hunne vaartuigen waren zeer wél gemaakt, van de laatsten waren eenigen grooter, dan anderen, waarmede zy misfchien naar *Malakka* vaaren, om handel te dryven.

Het eiland was, wegens deszelfs bosfchen en bergen, zeer aangenaam. De eerften bestonden gedeeltelyk uit kokos-bomen; doch wat moeite men deed, men kon van de eilanders maar niets van deeze vrucht bekomen. Hier en daar zag men ook al rystgronden op het eiland. Men vertoefde hier niet langer, dan eenen dag en twee nachten, en ging weder onder zeil.

Op de reis van hier naar *Batavia*, de Hollandfche hoofdstad in *Oostindiën*, op het eiland *Java*, ontmoetten zy een klein Engelsch vaartuig. Met de mondbehoefte was het in deezen tyd op beide fchepen zeer slecht gesteld: want

al het vleesch, dat zy nog hadden, was verrot, en de stank was ondraaglyk; het brood was door en door beschimmd en vol wormen. De Bevelhebber van het Engelsch schip daarvan verwittigd zynde, was edelmoedig genoeg, om zynen geheelen voorraad met hen te deelen, en zond een schaap, eenig gevogelte, een schildpad en twee gallons arrak over. En voor dit alles wilde de edelkenkende man volstrekt niets aanneemen, dan alleen den dank van hen, die hy daardoor had verkwikt. Wie van myne jonge Leezers verblydt zich niet hartelyk, wanneer hy verneemt, dat 'er ook op de andere zyde van onzen aardbol menschen gevonden worden, die zo menschelyk en edelmoedig handelen kunnen?

Men zeilde vervolgens voorby het eiland *Sumatra*. en had eindelyk den 27sten November het geluk, om by het eiland *Java*, en wel op de rheed van *Batavia*, behouden voor anker te komen.

De Bevelhebber; zeer wel weetende, dat deeze plaats een der ongezondsten in de geheele waereld is, besloot zyn verblyf hier zo kort te maaken, als mogelyk was. Hy zelf begaf zich naar de stad, om den Gouverneur zyne opwachting te maaken. Vermits deeze juist op zyn
bui-

buitenverblyf was, wierd hy van den Ceremonie-meester in een rytuig derwaard gebragt, en met veel belêefdheid ontvangen.

In geheel *Batavia* is maar één logement, alwaar vreemdelingen hunnen intrek kunnen neemen, omdat allen burgeren der stad op een zwaare geldboete verboden is, om iemand, al is 't ook slechts voor ééner nacht, te herbergen. Dit huis is derhalven ongemeen groot, en gelykt meer naar een prachtig paleis, dan naar een herberg. Ondertusfchen gaf de Gouverneur den Engelschen Bevelhebber de vryë keus, om zyn verblyf te neemen, waar hy goed vond.

Alle de huizen in *Batavia* zyn van buiten zo prachtig, als van binnen fraai en met veel smaak gestoffeerd. Over 't algemeen vindt men daar zeer veel genegenheid voor zwier, gemak en weelde. Byna ieder burger te *Batavia* houdt zyn eigen koets, zo dat het schier voor schande gerekend wordt, als iemand te voet gaat.

De plaats is groot, en volkomen ingericht als een stad in *Holland*. Want ook hier loopt door de meeste straaten en aan wederszyden een met boomen beplant kanaal.

De stad is ongemeen volkryk, en men ziet hier menschen uit alle Natiën der waereld: Hollanders, Malayen, Chineezen, Perfiäanen, Japa-

neezen, Nègers enz. De Chineezèn, die hier in grooten getale zyn, hebben buiten de wallen van *Batavia*, hunne eigene stad. Deeze menschen dryven eenen zwaaren handel naar hun vaderland, en zy zyn het, aan welke de Hollandscbe volkplanting een groot gedeelte van haaren rykdom verschuldigd is.

Vruchten, visch en pluimgedierte vindt men hier in zulk een menigte, en zo onderscheiden soorten, als men niet ligt op eene plaats der waereld zal aantreffen. Daarëntegen wemelt het hier oök van muskito's en ander schadelyk ongedierte, waardoor het genot van de voortbrengselen der natuur zeer verbitterd wordt, en dat niemand by dag noch nacht in rust laat. Zo is het goede overäl met het kwaade vermengd; men zal derhalven zeer wel doen, wanneer men zich van zyne vroege jeugd af gewent, het eerste met dankbaarheid jegens God te genieten, en het laatste als iets, hetwelk van ons ondermaansch leven onafscheidelyk is, met geduld te draagen.

Zodra de schepen van ververschingen en mondbehoefte wél voorzien waren, vertoefde de Bevelhebber geen oogenblik, om weder zee te kiezen, dewyl de uitwerkingen van dit ongezond klimaat zich reeds door gevaarlyke rotkoortsen begon te openbaaren. Drie der sche-

pe-

pelingen wierden daardoor weggerukt, en veelen lagen nog zeer gevaarlyk ziek. Doch deeze laatsten wierden door de gezonder zeelucht in agt of veertien dagen volkomen wederom hersteld.

Op den togt van hier naar de *Kaap de Goede Hoop*, by alle myne jonge Leezeren bekend, viel 'er niets aanmerkelyks voor. Men bereikte de *Kaap* den 13den February 1766, en liep by eenen zwaaren storm de zogenoemde *Tafelbaai* in, alwaar de schepen gemeentlyk ten anker komen.

Den volgenden morgen begaf zich de Bevelhebber aan land, om een bezoek aan den Hollandfchen Gouverneur te geeven. Deeze, een oud, maar overäl bemind man zynde, kwam hem met beleefdheid vóór, en zond zyn rytuig met zes paarden bespannen, aan het strand, om hem aftehaalen. De zelfde beleefdheid bewees deeze eerwaardige gryzaard hem ook naderhand; want hy bood hem, gedurende zyn verblyf aan de *Kaap*, een vertrek in het huis van de Compagnie, alsmede zyn rytuig aan, om daarvan, als van zyn eigen, gebruik te maaken.

Dit voorgebergte is voorzeker een uitmuntende plaats voor de schepen, die naar Oostindiën stevenen, of van daar wederkeeren. Zy vinden hier eenen overvloed van alle soorten van ververschingen, en de lucht is daar zeer gezond. De

tuin van de Compagnie is een allerangenaamste lustplaats. Aan het einde van denzelfven heeft de Gouverneur een menagerie, dat is, een verblyfplaats van allerhande zeldzaame dieren, aangelegd, onder welke men toen drie fraaje struisvogels en vier zebra's of Afrikaansche woud-ezels van een ongemeene grootte zag, die, gelyk men weet, een wit en bruin gestreept vel hebben.

Het scheepsvolk deed zich hier, om de doorgestaane rampen, hun op de reis overgekomen, te vergeeten, meer dan nodig was geweest, wat te goed. Want vermits zy de vryheid hadden, om by beurten aan land te gaan, onthaalden zy zich zo wél op den kaapschen wyn, dat zy zelden nuchteren naar boord terug keerden.

Men vertoefde hier drie weeken. Vervolgens ging men den 7den Maart welgevoed en gesterkt, weder onder zeil, om den laatsten togt, te weeten, dien van daar naar *Engeland* afteleggen.

Den 16den Maart zag men het Engelsche eiland *St. Helena* op eenen afstand van 16 zee-mylen liggen. Eenige dagen daarna wierd men op den *Dolphyn* door een onverwacht toeval verschrikt, hetwelk echter gelukkig van geen kwaade gevolgen was. Het schip kreeg naamelyk eenen zeer hevigen schok, alsöf het op een zandbank of rots stootte. Allen liepen met veel verbaasheid

heid naar het dek. Zy zagen toen de zee rondom het schip zich met bloed verwen, en maakten daaruit op, dat het schip eenen walvisch of *Grampus* (*) moest geraakt hebben, waarvan hetzelfde geen schade ontvangen kon, 't geen ook inderdaad het geval was.

Tot algemeene droefheid overleed in deezen tyd de onder-timmerman, een zeer geestig en werkzaam jongeling, die sedert het vertrek van *Batavia* altoos ziek had gelegen.

Nadat men de linie was gepasfeerd, wierd het roer van de *Tamar* beschadigd. Het wierd wel zo goed, als het midden op de zee geschieden kon, gemaakt; doch vermits men 'er vry wat zwarigheid in vond, het schip in deezen staat de rest der reis te laten doen, kreeg de Bevelhebber van hetzelfde ordre, van den *Dolphyn* te scheiden, en naar het eiland *Antigua* in de Westindiën

te

(*) *Grampus*, of *Noordkaper*, ook *Blaazer* en *Stormvisch* genoemd, is een zee-gedrocht, gelykende naar een walvisch. Zy zyn gemeenlyk 35 tot 40 voeten lang, doch niet zo dik als een walvisch. Zy blaazen het water gelyk fonteinen in de lucht. Zy liggen veeltyds by duizenden op de oppervlakte der zee, wanneer zy van verre gelyken naar een laag eiland, dat eenige mylen in den omtrek heeft. Men vindt zeer veel op de zogenaamde Afrikaansche goudkust.

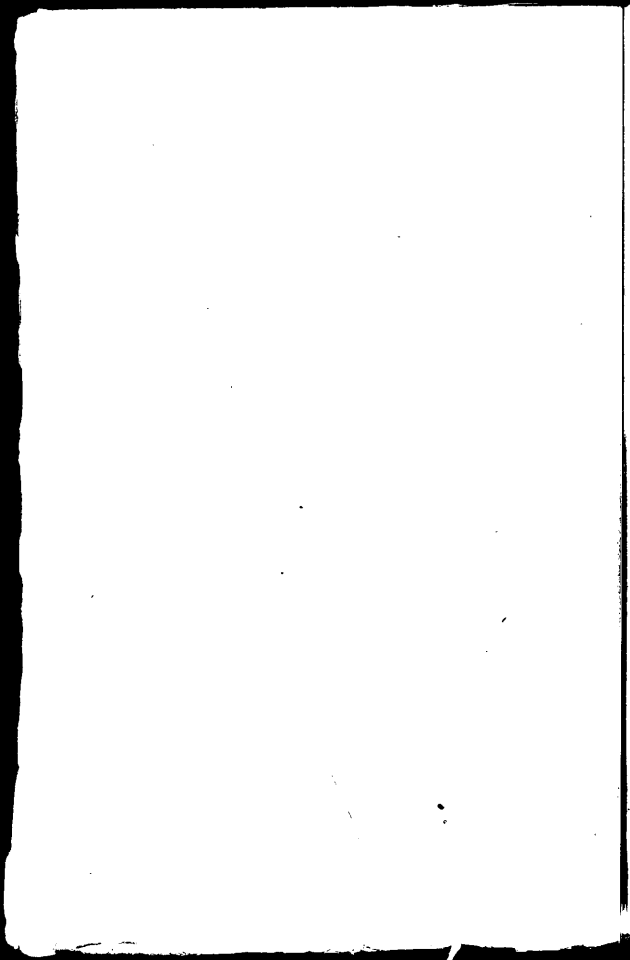
te stevenen, ten einde zyn schip wederom in den behoorlyken staat te stellen. Dit geschiedde, en de *Dolphyn* volbragt nu de reis alleen.

Den 7den van Mey-maand bereikte men de eilanden *Scilly*, die, zo men weet, tusfchen *Engeland*, *Ierland* en *Frankryk* liggen; en den 9den van de zelfde maand kwam men eindelyk ter plaatse, vanwaar men de reis had aangenomen, nammelyk in *Duins*, gelukkig ten anker, nadat men van de *Kaap de Goede Hoop* tot hier negen weeken, en op de geheele reis ruim een jaar en tien maanden had doorgebracht. Zodra het schip in veiligheid was 'gebracht, ging de Bevelhebber te *Deël* aanland, en vertrok vervolgens naar *Londen*,

II.
B E S C H R Y V I N G
VAN EEN
R E I S
R O N D Ö M D E W A E R E L D,
GEDAAN DOOR DEN ENGELSCHEN
SCHEEPS-KAPITEIN
SAMUEL WALLIS,
BEGONNEN IN DEN JAARE 1766, EN
VOLBRAGT IN DEN JAARE 1768.

I.

VERTREK VAN PLYMOUTH. KOMST AAN
DE KUST VAN PATAGONIËN.

Kort nadat de kapitein BYRON van zyne reis, de ontdekking van nieuwe landen ten doel gehad hebbende, gelukkig was wedergekeerd: besloot men, het zelfde schip, waarmede hy deezen togt gedaan had, andermaal uitterusten en met het zelfde oogmerk onverwyld te doen vertrekken. Het bevel daarover wierd thans aan kapitein WALLIS opgedraagen.

Hy kreeg onder zyn bevel nog twee andere schepen, die hem zouden verzellen, te weeten, de *Zwaluw*, zynde een sloep van veertien stukken geschut, waarover kapitein CARTERET het bevel voerde, en een proviänt-schip, de *Prins Fredrik* genoemd. Deeze schepen te *Plymouth*, een Engelsche haven, aan het Britsche kanaal, die ik onderstel, dat by myne jonge Leezers lang bekend is geweest, byeen gekomen zynde, wierden aldaar behoorlyk uitgerust.

Nadien men met deeze uitrusting bedoelde, wederom naar onbekende gewesten te zeilen, om nicuwe ontdekkingen te doen: vulde men, om zich wel te voorzien, het ruim van alle drie de fchepen met leeftogt en andere behoeften. Onder anderen nam de *Dolphyn* drie duizend pond gefold vleeschnat in koekjes aan boord, waarvan ik mynen Leezeren in BYRON's reis reeds een befchryving heb gegeven.

De uitrusting wierd zeer fpoedig te werk gefield, zo dat men reeds den 22ften Augustus 1766, en dus flechts drie maanden na de terugkomst van BYRON, zeilvaardig was en het anker ligtte.

Om mynen jongen Leezeren terftond de belangrykfte gebeurteniften deezer reis optedifchen, ftap ik de gevallen van weinig belang, die men by den doortogt van den Atlantifchen oceaan had, over, en vat den draad der gefchiedenis eerst wederom op, toen onze Reizigers de kust van *Patagoniën* bereikt hadden. Hier zullen wy gelegenheid vinden, om de Natie der groote lieden, waarmede BYRON ons heeft bekend gemaakt, nog nader te leeren kennen.

Het was den 16den December, toen men de op deeze kust liggende *Maagd Maria Kaap* naderde. Ten anker gekomen zynde, zag men op den

top

top van het voorgebergte een menigte inboorlingen heen en weër ryden, en door wenken te verstaan geeven, dat men by hen aan land mogt komen. Doch eerst en vooräl de fchepen in veiligheid moerende brengen, kon men aan deeze uitnoodiging niet voor den volgenden morgen voldoen. Ondertusfchen bleeven de inboorlingen den gantschen nacht tegen over het fchip aan het ftrand, ftookten groote vuuren, en fchreeuwden zonder ophouden.

Met het aanbreeken van den dag deed de Bevelhebber de booten gereed maaken, bemannende dezelve met gewapende zee-foldaatē, en voer naar de kust. Hy had evenwel de voorzorg gebruikt, de lange zyde van het fchip te wenden naar de plaats, alwaar hy dacht te landen, en de ftukken gefchut met kogels te laaten laaden, om in geval van nood gedekt te weezen.

Ten zes uur bereikte hy het ftrand, en eer hy nog de boot uitftapte, gaf hy den inboorlingen door tekenen te kennen, dat zy op eenigen afstand terug zouden gaan. Deeze begreepen het teken, en gehoorzaamden. Men ging vervolgens aan land; de booten wierden voor anker gelegd, de zee-foldaatē in orde gefchaard; de Bevelhebber trad voor, en wenkte de Indiäanen dat zy nu nader zouden komen. Ook dit wierd be-

grec-

greepen en achtervolgd; waaröp men hen toonde, dat zy zich in eenen halven kring zouden nederzetten, 't welk zy mede gewillig en in de beste orde deden.

En nu deed de Kapitein zyne schatten open, en deelde allerhande Europeäansche kostelykheden, by voorbeeld: schaaren, mesfen, koraalen, kammen en soortgelyke zeldzaamheden rykelyk onder de nieuwe vrienden uit, die 'er zeer mede in hun schik waren. De Patagonische dames verpligte hy voornaamelyk aan zich door een geschenk van linten, die insgelyks met zeer veel dank wierden ontvangen.

Doch men wenschte nu ook een tegen-geschenk te verkrygen, en gaf derhalven te kennen, dat men nog veel grooter kostelykheden, by voorbeeld, vishoeken, bylen en diergelyke, die men hun vertoonde, zoude uitdeelen, zo zy eenige mondbehoefden daartegen wilden afgeeven. WALLIS wees daarby op een *Guanako* of lama, die zy op eenigen afstand zagen, en op eenige gedoodde struis-vogels, die naast de Patagoniërs lagen. Doch, hoewel zy zeer veel zin scheenen te hebben in de bylen en vischhoeken: konden of wilden zy het voorstel van ruiling niet verstaan. Dus liep zulks vruchteloos af.

De

De befchryving, die onze Reizigers van deeze menfchen maaken, komt op het volgende uit:

Ieder, zowel man als vrouw, had een paard, voorzien van zadel, toom en ftygbeugel. De mannen droegen houten fpooren; een van hen had zelfs fpooren van metaal, en wel van het grootfte foort. Deeze onderscheidde zich mede van de overigen door metaalen ftygbeugels, en eenen Spaanfchen fabel zonder fchede. De vrouwen droegen geen fpooren. Paarden en honden, die zy in een groote menigte hadden, fcheenen van een Spaanfch ras te weezen.

Men had twee maatfokken mede genomen, om de waare lengte deezer menfchen, waarvan men zo veel verhaald heeft, hetwelk tegenftrydig en buitenfpoorig is, naauwkeurig en bepaald te weeten. Ten dien einde zocht men de langften uit en mat ze, en men vond hen zes voet en zeven duim lang; anderen waren een of twee duim korter. De meesten konden niet eens volkomen zes voet houden.

Hier vinden myne jonge Leezers wederom een merkwaardig voorbeeld, om te leeren, hoe weinig ftaat 'er is te maaken op de *Historifche waarheid*, zelfs in zodanige fchriften, wier opftellers juist niet opzettelyk toeleiden om hun-

ne Leezers te misleiden. Volgens het verhaal van den Commodore BYRON, moest men de Patagoniërs houden voor reuzen van agt tot negen voet lang, dewyl hy uitdrukkelijk zegt, dat zyn Lieutenannt, de Heer CUMMING, die zelf zes voet en twee duim lang was, verbaasd stond te kyken, toen hy zich door deeze Colosfusen eensklaps tot een dwerg vernederd zag. Andere Reizigers hebben 'er nog buitenspooriger beschryvingen van opgegeeven. Sommigen verzekeren zelfs, dat deeze menschen twaalf voet en daar boven, lang waren. Anderen ontkennen daarentegen de geheele zaak, en zeggen, dat de Patagoniërs menschen van gewoone lengte zyn. Wien moet men nu gelooven?

De waarheid schynt hier, gelyk doorgaans het geval is, in 't midden te liggen, tusschen twee uitersten, en de meting van onzen WALLIS schynt zulks beflist te hebben. Ingevolge dezelve zyn de Patagoniërs geen overgrootte reuzen van twaalf voet, noch ook menschen van een gewoone lengte, maar zodanigen, die een half of geheel hoofd boven de gewoone menschelyke lengte uitsteeken. Wel is waar, ons verhaal wordt wel door deeze beflissing wat minder belangryk — want wie hoort niet liever van reuzen,

zen, dan van mēnschen verhaalen, die slechts iets grooter zyn, dan gewoone menschen? — maar het is evenwel in alle gevallen van meerder nut iets gewoons, dat tevens waar is, dan iets verwonderlyks te hooren, dat onwaar is.

Myne jonge Leezers zullen wel doen, wanneer zy daaruit voor zich de les afleiden, dat men met opzicht tot al het wonderbaare en buitenspoorige, in mondelinge en schriftelyke verhalen, zo lang wantrouwig moet weezen, tot dat de zaak door zodanige naspooringen en getuigenissen, waarāan men zyn geloof niet weigeren kan, volkomen beslist is. Dit wantrouwen of deeze voorzichtigheid in 't geloof moet sterker zyn, hoe gewichtiger de wonderbaare zaak is, welke men ons verhaalt, en hoe meer het gelooven of niet-gelooven betrekking heeft tot ons gedrag en tot onze gelukzaligheid.

Laat ons nu nog iets van onze Patagoniërs hooren.

Hunne kleur is wat donkerer dan koper. Het hair is eenigermate styf en grof, gelyk verkensborstels, en achter op het hoofd saamengebonden. Beide seksen gaan voor het overige met het bloote hoofd. Zy zyn welgevormd en sterk gespierd; doch hunne handen en voeten zyn, naar evenredigheid van het overig gedeelte hun-

ner

ner ligchaamen, zeer klein. Hunne kleeding befaat in faamengenaaide lama'svellen, die zy, de ruige zyde buitenwaards gekeerd, om het lyf slaan, en met eenen gordel vast maaken. Eenigen hunner draagen ook een vierkant stuk laaken, van het hair der lama's gemaakt. Een stuk daarvan met een gat in het midden, om 'er het hoofd door te fteeken, hangt over de fchoulers neër tot op de knieën. Verfcheide mannen hadden eenen gefchilderden rooden kring om het linker oog; de vrouwen hadden integendeel de wenkbraauwen zwart gefchilderd. Sommigen waren ook aan andere deelen van het gezicht en aan de armen met verw getekend.

Zy fpraken veel, doch wie kon verftaan wat zy zeiden? Sommigen hoorde men dikwyls het Europeefche woord *ka-pi-ta-ne* uitspreeken; fprak men hen aan in 't Portugeefch, Spaanfch, Fransch, Engelsch of Hollandsch, zy gaven geen antwoord, of herhaalden flechts de woorden van den vraager. De zinfede *Englishman come on shore — Engelschman! kom aan land!* herhaalden zy zo dikwerf, dat zy dezelve van buiten wisten.

Hunne wapens beftonden in een zeldzaam werktuig, dat zy in den gordel droegen. Het beftond uit twee ronde fteenen in leder genaaid, by-

byna een pond zwaar, aan wederzyde van eenen gedraaiden darm, ter lengte van agt voet vastgemaakt. Dit werktuig bezigen zy op de volgende manier: een deezer steenen houden zy in de hand, en slingeren den anderen zo lang om het hoofd rond, tot hy de behoorlyke snelheid bekomen heeft. Dan weten zy denzelfen naar het voorwerp, dat zy treffen willen, zo geschikt heen te slingeren, dat zy op eenen afstand van 45 voet zelden een doel misfen, hoewel niet grooter dan een zestehalf.

Op de jagt bedienen zy zich van dit werktuig op een manier, die hen in staat stelt, een Guaniko of Struisvogel levend te vangen. Zy weeten naamelyk de steenen zodanig te slingeren, dat de pooten des diers door den gedraaiden darm, waaraan de steenen vastgemaakt zyn, dermaate verward en gefrikt worden, dat zy niet van de-plaats kunnen, en dus leevend in de handen der jaagers vallen. Het valt niet zeer gemakkelyk, zich van deeze manier van jaagen een duidelyk denkbeeld te vormen; nog moeilijker zou het wezen, om het hun by alle onze Europeëanfche bekwaamheid na te doen. Men ziet 'er ook uit, hoe schrandder het menschelyk verftand is in iets uitte vinden, als het 'er op aan komt, middelen ter bevrediging van noodzaa-

kelyke behoeften te beraamen, en hoe zeer de Schepper ons begunstigd heeft met ons zo menigvuldige behoeften te geeven, die ons verstand aan den gang helpen, en ons tot allerlei uitvindingen en oefeningen moesten aanzetten. Wat toch zouden wy zonder deeze behoeften weezen? Dat geene, wat de dieren, onze medeschepfelen zyn, en meer niet.

In het eeten waren deeze menschen niets minder dan kiesch. Men zag een van hen de ruuwe pens van een struisvogel verslinden, zonder iets anders daarmede te doen, dan dat hy de binnenste zyde buitenwaards keerde, en vervolgens het overige, na dat hy den drek 'er wat afgeschud had, met smaak orberde. Dat hem die maaltyd wel mag bekomen!

Men bleef omtrent vier uren by hen. Na verloop van deezen tyd gaf de Bevelhebber hen door tekenen te verstaan, dat hy naar de schepen zou wederkeeren, en indien zy lust hadden, wel eenigen van hen naar boord wilde medeneemen. Op het oogenblik deden 'er zich wel honderd op, om van deeze aanbieding gebruik te maaken. Maar de kapitein koos agt uit den hoop, en wees de overigen terug. De eersten sprongen als kinderen, die men mede naar de kermis neemt, in de booten; en vermits zy-

zel-

zelve geen vyändige bedoelingen tegen hunne leidlieden hadden, vreesden zy ook geen kwaad van deezen. Wantrouwen is niet zelden de vrucht der bewustheid van eigene schuld.

In de booten zynde, begonnen de medegenomen Patagoniërs verscheide liederen te zingen, waarby men niets meer beklagde, dan dat men derzelver inhoud niet verstaan kon. Ieder stond in de verwachting, dat zy aan boord komende, de sterkste blyken van verwondering geeven zouden: maar neen! Zy gaven noch nieuwsgierigheid noch verwondering te kennen, omdat zy waarschyntelyk reeds meermaalen Europeaanische schepen gezien hadden.

De kapitein nam hen mede in zyn kajuit, doch ook hier beschouwden zy alles met onverschilligheid, tot dat een hunner zyne oogen by geval op eenen spiegel sloeg. Dit gaf een schielijke verandering: want zy vonden zeer veel genoeg in het zien van hunne eigene gedaante in den spiegel. Zy traden voor denzelfden, dan sprongen zy weder terug, maakten verscheide vreemde kuuren, waaröver zy hartelyk lagchten en 'er met veel ernst met elkänder over spraken.

Zy aten alles, wat men hen toereikte, maar zy wilden niet drinken, dan water. Het zelfde

heeft men by veele andere Wilden waargenomen, en zulks fchynt een bewys te weezen, dat onze door de konst gemaakte sterke dranken de onbedorven menfchelyke natuur tegenftaan.

Van alles, wat zy aan boord zagen, kon hunne oplettendheid niets zo zeer trekken, dan de Europeaanfche dieren, verkens, fchaapen en kalkoenen, die zy hier vonden. Een hunner, een oud man, wenschte het een en ander van onze kleederen te hebben, en men gaf hem een paar fchoenen en gefpen. Daarënboven fchonk de kapitein hem een zakje van Marfeille met het volgende daar in: een mes, fchaar, eenige naalden met draaden in dezelve, een paar kleine ftrooken laaken, naaigaarn, koraalen, kam en fpiegel, als mede eenige ftukken Engelsch geld. Door de laaftten had men een gat geflagen en 'er een lint door gehaald, om aan den hals gedraagen te kunnen worden.

Men toonde hun ook de ftukken gefchut; zy fcheenen echter van derzelve gebruik volftrekt geen denkbeeld te hebben. De kapitein deed vervolgens de zee-foldaaten onder de wapenen komen, en voor hen exerceeren. Zo lang 'er niet gevuurd wierd, ging alles wel, maar op de eerfte losbranding wierden zy met fchrik en ontzet-

zetting bevangen. De oude man viel op het dek neêr, wees op de geweeren, sloeg zich met de hand op de borst, floot zyne oogen, en bleef een poos zonder beweging liggen. Misfchien wilde hy daardoor te kennen geeven, dat de doodelyke uitwerking van de geweeren hem niet onbekend was.

Eindelyk bragt men hen aan 't verftand, dat zy naar den wal moésten wederkeeren. Hierin hadden zy weinig zin; doch klommen eindelyk in de boot, uitgezonderd de oude man met nog een ander. Beiden hadden grooten lust om nog wat aan boord te blyven. De oude begaf zich achter in het fchip, en bleef aan den trap van de kajuit langen tyd, als diep in gedachten ftaan, zonder één woord te fpreeken. Eindelyk begon hy te prevelen, of veelmeer iets te zingen, hetwelk men voor een gebed hield, omdat hy oogen en handen dikwyls daarby ten hemel verhief. Nadat men hem andermaal had te kennen gegeeven, dat het tyd was in de boot te gaan, wees hy naar de zon, vervolgens naar de westerkim en eindelyk naar het ftrand, waarby hy den Bevelhebber met een lagchend wezen aanzag. Het viel niet zeer moeiljelyk te begrypen, dat hy daardoor zynen wensch wilde te kennen geeven tot zonnen-ondergang aan boord

te mogen blyven en dan naar land weder te keeren.

Toen men hem zulks weigerde, besloot hy eindelyk te vertrekken, en klom in de boot. Onder het roeijen begonnen zy wederom te zingen, en eindigden daarmede niet, voor dat zy het strand bereikten. Aan land komende, schoot een menigte der inboorlingen toe, en meenden mede in den boot genomen en naar boord gebragt te worden. Doch de officier was uitdrukkelyk gelast, om niemand van hen met zich terug te brengen, nadien men zich gereed maakte om te vertrekken. Hy vond zich derhalven in de noodzaakelykheid gebragt om hun verzoek van de hand te wyzen, waaröver zy zich zeer beledigd toonden.

TOGT DOOR DE STRAAT VAN MAGELLAAN,
 BENEVENS EEN NADERE BESCHRYVING
 VAN DE PATAGONIËRS, GELYK OOK
 DE EILANDERS TER WEDERZYDE
 VAN DE ZEE-ENGTE.

Myne jonge Leezeren zullen my, hoop ik niet kwalyk neemen, dat ik hen andermaal in de onvriendelyke en guure luchtstreek overbrenge, alwaar zy reeds by het voorig verhaal, den Commandeur BYRON verzeld hebben. Ik zou deeze moeite kunnen spaaren, indien ik de merkwaardige ontmoetingen onzer Reizigers by deezen togt, hunner oplettendheid niet waardig oordeelde.

De boot was zo ras niet weder aan het schip gekomen, of de Bevelhebber gaf het sein, om te vertrekken, en terstond zeilde het kleine esquadre verder.

Men bereikte den zelfden dag nog den mond van de Straat van *Magellaan* en ging voor anker

op de zelfde plaats, alwaar BYRON een byeenkomst met de Patagoniërs had gehad. Ook hier vergaderde tegen over het schip een menigte volks, allen te paard, aan het strand. De kapitein zond wel een boot derwaards, om ze van naderby te bezien; doch verbood tevens den officier, die 'er het bevel over voerde, aan land te gaan, dewyl de schepen te verre van de kust lagen, dan dat men in geval van nood, het volk, dat in de boot was, zou kunnen beschermen.

De boot naderde derhalven slechts zo verre, dat men met de menigte der vergaderde Patagoniërs spreken kon. Men begrootte het getal op vier honderd; en meende onder deeze verscheiden te ontdekken van de geenen, die men te vooren reeds gezien had. Daarënboven waren 'er ook nog veele vrouwen en kinderen by.

Dan deeze menschen, ziende, dat men geen lust had aan land te komen, begaven zich verscheiden in het water, en riepen aanhoudend en overluide de woorden: *Englishman come on shore!* dat is: Engelschman! kom aan land; doch men kon aan hunne begeerte niet voldoen. Het bootsvolk wierp hen kleine geschenken toe, van brood, tabak en andere snuisteryen; waar

op

op eenigen in de boot zochten te komen, het welk men hen insgelyks niet kon toestaan.

Men stevende nu de Straat in, en begon tegen de daaraan verknochte bezwaarlykheden en gevaaren kloekmoedig te worstelen.

Na verloop van agt dagen, bereikte men de zogenoemde *Hongersnood-haven*, welke wy reeds kennen, en liet hier de ankers vallen, om zich van ververschingen te voorzien. De geheele manschap zag 'er zeer verbleekt en vermagd uit, naardien veelen reeds aan de scheurbuik ziek waren, en anderen groot gevaar liepen daarvan aangetast te worden. Veertien dagen in deeze haven vertoefd hebbende, wierden ze allen wederom hersteld, het welk men moest toeschryven gedeeltelyk aan wilde sellery, die hier in overvloed groeit, gedeeltelyk ook aan het bevel, dat ieder zyne klederen wasfchen, en zich dagelyks in de zee baden moest.

Mogelyk werkte het inademen van de frische landlucht daartoe vry wat mede. Want men had eenige tenten opgeslagen, en niet alleen de zieken, maar ook de smits, zeilmaakers, hout-hakkers en timmerlieden, gelyk over't algemeen alle de geenen, die ter herstelling der schepen en tot het vergaderen van den noodigen voor-

raad aan hout en water de hand konden bieden, aan land gezonden.

Het proviänt-schip was niet bestemd, om de geheele reis mede te doen, maar hier van de overigen te scheiden, en naar de *Falklands eilanden* te stevenen, Ik zal myne jonge Leezers verhaalen, wat daarvan het oogmerk was.

Sedert het verblyf van den Commandeur BYRON op deeze eilanden, had men in *Engeland* een plan gemaakt, om hier eene volkplanting aanteleggen; en men had tot dat einde kapitein MACBRIDE met de noodige manschap en met alles, wat tot een volkplanting verëischt wordt, derwaards gezonden. Deeze kapitein floeg zich neder aan eenen zee-boezem ten westen, en noemde denzelven *Port Egmont*.

Doch ten zelfden tyde dat BYRON deeze eilanden in bezit nam, deed de Fransche BOUGAINVILLE, die mede een reis rondöm de waereld deed, het zelfde op een ander van deeze eilanden, en liet 'er mede eene volkplanting.

MACBRIDE, alle deeze eilanden eens omzeilende, vond deeze Fransche volkplanting tot zyne grootste verwondering, en begeerde, dat dezelve de eilanden ontruimen zou. Doch de Franschen, oordeelende meerder recht daaröp
te

te hebben, dan hy, begeerden van hem hetzelfde. Veel wierd aan wedersyde daaröver getwist, zonder dat de een den ander daardoor kon doen verhuizen.

Middelerwyl had men te *Parys* goedgevonden, deeze nieuwe bezitting aan de Spanjaarden te verkoopen; en nu geraakten deezen daaröver met de Engelschen in geschil. Zeer ligt had daardoor tusfchen beide deeze Natiën een oorlog kunnen veroorzaakt worden. Doch men begreep dat het best was deeze eilanden onder zich te verdeelen, en dus kwamen de eilanden ten oosten aan *Engeland*, en die ten westen aan *Spanje*.

De Engelschen verlieten in 't vervolg van tyd deeze bezitting vrywillig, om dat zy 'er geen voordeel by vonden, naardien het land voor 't grootfte gedeelte uit eenen onvruchtbaaren veengrond en rotfen bestaat. Of de Spanjaarden hetzelfde gedaan hebben, is tot hier toe, zo veel ik weet, niet bekend.

Zo veel over de geschiedenis deezer eilanden. Keeren wy thans weder naar de *Hongersnoodhaven*, alwaar onze Reizigers zich zeer wel hebben bevonden.

Het proviänt-fchip was dan bestemd te zeilen naar de plaats, alwaar de Engelschen hunne nieuwe kolonie toen nog in bezit hadden. Het
zou

zou voornaamelyk hout en andere noodwendigheden, waaraan deeze eilanden gebrek hadden, derwaards brengen. Met een menigte jonge boomen, goed om verplant te worden, die men met de aarde uit den grond nam, en voorzichtig inpakte, gelaaden zynde, wierd het fchip weggezonden, en vertrok naar de plaats van zyne bestemming.

De overige twee fchepen gingen ook kort daarna onder zeil; maar tegen-wind en een onveilige zee-grond noodzaakten dezelve dikwyls stil te moeten blyven liggen, zo dat zy niet veel vorderen konden.

Den 29ften January ging men voor anker liggen by een in de Straat liggend eiland, *Prins Ruperts*-eiland genaamd, en de booten wierden aan land gezonden, om water te haalen. Naauwlyks waren zy daar gekomen, of zy zagen van de zuider wal drie kano's naar de landing-plaats roeijen, en zestien inboorlingen aan land zetten. Deeze naderden het bootsvolk tot op drie honderd voet; ftonden vervolgens stil, fchreuwden en toonden tekenen van vriendschap, welke door de Engelfchen beantwoord wierden. Men toonde hen eenige glas-koraalen, waarin zy, naar gewoonte, zeer veel vermaak fcheenen te cheppen. Zy drukten hun genoegen daaröver uit

uit door een schreeuwend gejuich; de Engelsen schreeuwden en juichten mede, waarop de inboorlingen luidkeels lagchende by hen kwamen.

Men gaf elkander trouwhartig de handen, en het bootsvolk deelde geschenken uit, waardoor het zegel op de aangevangen vriendschap gedrukt wierd.

De Wilden waren bedekt met stinkende vellen van zee-kalven, en aten verrot vleesch en vet van dit dier, hetwelk zy als een lekkerny zeer gulzig inzwelgden. Zy waren van een zeer donkere koper-kleur, doch eer klein dan lang van gestalte. Het eerste, 't welk zy deden, was, dat zy een vuur aanleiden, omdat zy geheel bevrooren waren. Dit stelden zy op de volgende wyze te werk. Zy slaan vonken met keifteenen, en laten dezelve vallen op dor mosch, of op dons met een witachtige aarde gemengd, hetwelk even zo ligt, als tontel, vuur vat. Vervolgens leggen zy deeze stoffe in dor gras, en zwaaijen hetzelve zo langheen en weér, dat het begint te branden.

Het is indedaad onbegrypelyk, hoe deeze armzalige menschen kunnen overwinteren, onder een verbaazend ruwe luchtfreek, alwaar men dikwerf in het midden van den zomer de kou.

koude reeds ondraaglyk vindt; en dit wordt onbegrypelyker, wanneer men bedenkt, dat zy geene warme kleederen, noch wooningen, die tegen wind en weër beftand zyn, noch voedende en verkwikkende spyzen hebben, die hun ligchaamen de behoorlyke fterkte zouden kunnen geeven.

Voor het overige waren zy gewaapend met boogen, pylen en werpſchigten. Deeze laaſten hadden een punt van vuurſteenen in de gedaante van een ſlangen-tong, die zy voorzeker niet dan met veel moeite kunnen vervaardigen. Zy waren zeer ſterk en handig in het ſchieten en werpen van dezelve.

Een van de booten bragt drie van deeze menſchen mede aan boord. Behalven de kleederen en ſpiegels kon niets hunne oplettendheid wekken. In de ſpiegels vonden zy het meeste behaagen. Toen zy 'er de eerſte maal in zagen, deinsden zy met verbaasdheid terug. Een kleine poos daarna waagden zy zulks andermaal, doch alsöf zy min of meer bevreesd waren, en deinsden wederöm terug. Vervolgens bekeken zy den ſpiegel zorgvuldig van achteren, mogelyk in de verbeelding zynde, de perſoonen, die zy gezien hadden, daar te ontdekken. Doch van tyd tot tyd meer daaraan gewoon wordende,

be-

begonnen zy te meesmuilen: en ziet! de beelden in den spiegel meesmuilden ook. Dit gaf hen op nieuw stoffe tot kortswyl, waarby zy eindelyk in een luid gefchater uitbarstten.

Wie zou nu niet gedacht hebben, dat zodanige merkwaardige zeldzaamheid eenen diepen en blyvenden indruk op hen zoude gemaakt hebben? Doch neen! Na verloop van eenige oogenblikken verlieten zy den spiegel met zo veel onverschilligheid, alsöf zy denzelven in 't geheel niet gezien hadden; even als kinderen, die het nieuwe speelgoed, waarïn zy voor een oogenblik nog een groot vermaak vonden, na eenen kleinen poos tyds met verächtning wegwerpen.

Zy aten alles, wat men hun gaf; maar drinken wilden zy niets, dan water.

Voor't overige schynt dit geweest een der afzichtigsten en onbewoonbaarsten in de waereld te zyn, zelfs de ruuwste landstreeken van *Zweed*en en *Noorwegen* niet uitgezonderd: deszelfs bewooners kwamen onzen Reizigers voorzeker ook als de armzaligligsten onder alle menschelyke wezens voor. Zy gebruikten, toen zy van boord in hunne kano's klommen, een robbevel voor een zeil, en stuurden naar den zuider-kust, alwaar men eenigen van hunne hutten ontdekte. Men bemerkte
daar-

daarby met verwondering, dat niemand van hen, zelfs eens omzag: zulk eenen vluchtigen indruk hadden de van hen beschouwde wonderen op hun gemoed gemaakt, en zo zeer scheenen zy zich telkens alleen tot het tegenwoordige te bepalen, zonder het minste vermogen te hebben, om zich het voorledene in te prenten, of van tyd tot tyd in hun geheugen terug te roepen. Welke arme kindfche menschen!

Men ging weder/onder zeil en kwam op een plaats, alwaar een landstroom, de *Batchelors-rivier* genoemd, zich in de Straat ontlast. Hier ging de Bevelhebber zelf met eenige manschap in de boot, om den stroom een eindweegs op-teroeijen. Men vergaderde by deeze gelegenheid eenen heerlyken voorraad van schelpvischen, fellery en netels. Na omtrent drie mylen afgelegd te hebben, kwam men by eenen zeer aanmerkelyken waterval. De stroom rolde eenen berg af, die meer, dan 1200 voeten hoog scheen. Het gedruis van deezen waterval was zo schrikkelyk, als men het gezicht daarvan prachtig vond.

In deezen tyd gebeurde het dikwyls, dat de schepen, al zeilende, door tegenwind en zee-stroomen in één uur meer achter uit gedreeven wierden; dan zy geheele dagen voorwaards kon-

konden komen. Zy liepen daarby groot gevaar op ondiepten te geraaken, of tegen de roffen verbryzeld te zullen worden. Meenigmaal waren zy van zulke gevaarlyke plaatsen, alwaar hun ondergang onvermydelyk scheen, niet verder af; dan één scheeps-lengte, en gemeenlyk wierden zy door een enkel *toeval* behouden, dat is door het een en ander onvoorzien hulpmiddel, het welk de Goddelyke Voorzienigheid, buiten hun toedoen en tegen hunne verwachting, beschikte. Veeltyds namelyk schoot, in het oogenblik van het grootste gevaar, de wind in eenen tegengefelden hoek; waardoor zy gered wierden; of de stroom nam eensklaps eenen anderen loop en rukte hen van de gevaarlyke plaats weg. Ondertuschen doberde men tuschen vrees en hoop, moest altoos op zyne hoede weezen en by aanhoudendheid werken.

Den zoften van de maand February was voor hen een der gevaarlykste dagen. Zy zagen in het middag-uur in het westen een menigte zwarte wolken opkomen, en in minder dan één uur tyds wierden zy door den hevigsten storm be-
loopen, verzeld van regen en hagel. Men haalde terstond de zeilen in, en beveiligde het schip door de ankers te laten vallen, en door

touwen aan een rots te bevestigen. Doch tegens den avond begon de storm zodanig te woeden, dat men alle oogenblikken moest verwachten, dat de touwen breeken en het schip vergaan zou. Maar de Voorzienigheid had beflouten, hen te behouden; tegens agt uren verminderde de storm, en nog voor het aanbreeken van den dag was het weêr geheel bedaard.

De *Zwaluw*, een traage zeiler en daarënboven zeer ontramponneerd, bleef van tyd tot tyd verre achter den *Dolphyn* terug. De kapitein, de Heer CARTERET, gaf den Bevelhebber kennis van den slechten staat van zyn vaartuig, en gaf hem in bedenking, of het onder deeze omstandigheden niet beter zou weezen, terug gezonden te worden, dan de reis verder mede te doen, vermits hy toch op de geheele reis van geen nut hoe genaamd kon zyn. Doch WALLIS antwoordde: de Admiraliteit (*) had eenmaal beflouten, dat de *Zwaluw* den *Dolphyn* zoude verzellen, en dit befluit moest gehoorzaamd worden, zo lang als mogelyk was. Omdat zy echter wegens haare slechte gesteldheid niet behoorlyk zeilen

(*) Het kollegie te *Londen*, aan 't welk het befluit van het geheele Britsche zee-weezen is opgedragen.

ien kon: zou hy zich naar haar schikken en op haar wachten. Indien voor 't overige een van beide schepen een ongeluk mogt overkomen, moest het ander hetzelfde naar mogelijkheid byspringen.

Onder onbeschryfelyk veele bezwaarlykheden, gevaaren en ongemakken, waarby men de *Zwaluw* dikwyls boegfeerën, dat is, door middel van de booten met touwen voortsleepen moest, bereikte men den 17den Maart een voorgebergte, alwaar men met eenige veiligheid ten anker konmen kon. Den volgenden dag bezig zynde hout en water in te neemen, ook fellery en mosfels te vergaderen, kwamen twee kano's met Indiäanen by onze Reizigers. Zy waren volkomen gelyk aan de rampzalige schepselen, die men laatst gezien had. Zy hadden, even als deeze, ruuw vleesch en spek van zee-honden, ook eenige Penguins by zich, al het welk zy zonder de minste toebereiding verslonden. Een van onze matroozen, een visch, wat grooter dan een haring, gevangen hebbende, wierp hun denzelven toe; en de Indiäan, die deezen visch, even als de hond een been, opving, beet hem by de kaaken dood, en verslond hem vervolgens van het hoofd tot den staart met graat, schobben, vinnen en ingewand. Ook deezen wilden niets anders

drinken, dan water, schoon zy alle spyzen, welke men hun gaf, versch of gezouten, raauw of gekookt, zeer gulzig inzwelgden:

Deeze arme menschen beefden van de koude, en waren insgelyks slechts met een robbevel bedekt, hangende van de schouders tot aan hun middel. Doch ook dit wierpen zy aan een zyde, wanneer zy aan 't roeijen gingen, en dan waren zy geheel naakt.

Hun jagt-gereedschap en wapenen bestonden in een werpschicht, met het stuk van een been, sober genoeg gescherpt. Daarmede zag men hen zee-honden, vischen en Penguins, harpoenen. Een van hen had ook een stuk yzer, zo groot als een beitel, aan een stok gebonden. Ongewyffeld had hy hetzelfde van een Europeëansch schip gekreegen.

Alle deeze menschen hadden zeere oogen, waarfchynelyk veroorzaakt door dat zy den meesten tyd in de rook by hunne vuuren zitten. Voor 't overige was 'er een lucht by, erger nog als by de vossen, ontstaande mogelyk zo wel van hunne kost, als van hunne morsigheid.

Hunne kano's waren van boomschorsfen gemaakt, en met peezen van het een of ander dier, of ook met riemen uit vellen gesneeden, aan een gehecht. De voegen hadden zy met een foort

van

van biezen toegestopt; en de buitenzyde van de kano was met harst overgooten, om ze waterdicht te maaken. Zulk een vaartuig was omtrent vyftien voeten lang en drie voeten breed.

Men gaf hun twee bylen, en eenige glas-koraalen ten gefchenke, waarmede zy wel te vrede vertrokken en niet weder verscheenen.

Hier zond men mede, naar gewoonte, de booten uit, om overal te peilen en bekwaame ankerplaatfen te zoeken. Het volk van de eene boot, zich by deeze bezigheid wel tien mylen van de schepen verwyderd hebbende, vond zich genoodzaakt op een eiland te vernachten. Geduurende hun verblyf aldaar, kwamen zes kano's met omtrent dertig Wilden, terstond op de booten toefchieten, waarfchynelyk om dezelve te plunderen. Doch men ontdekte hun voorneemen vroeg genoeg, om hetzelve te beletten. De Wilden snelden vervolgens naar hunne kano's en wapenden zich met werpspietfen, gepunt met visch-graaten, en vertoonde zich in een dreigende houding. Dan, vermits het bootsvolk, twee-entwintig man sterk, binnen de paalen van verdediging bleeven en eenige kleinigheden onder hen uitdeelden, wierden zy welhaast goede vrienden, en alle vyandelykheden wierden gestaakt.

Men had nu veele achterëenvolgende dagen

hagel, bliksem, regen en storm, en liep derhalven alle oogenblikken gevaar, dat wind en golfen de schepen van hunne ankers los zouden rukken en tegen de rotfen verbryzelen.

Het weér eenigzins bedaaurende, vond men aan beide schepen genoeg te kalfateren, en zag zich in de noodzaakelykheid gesteld, nog langer te moeten blyven liggen. Om de smedery, die mede beschadigd was, wederöm te herstellen, moest men een nieuwen vuurvasten muur ophaa-len, en tot dat einde eerst kalk uit mosfel-schulpen branden. Myne jonge Leezers zullen wel weten, dat men zulks ook in andere plaatsen doet, alwaar men geen steenkalk heeft.

De Wilden bezochten de schepen geduurig, en gedroegen zich daarby zeer vreedzaam. Op zekeren dag kwamen twee kano's met vier mannen en drie jonge kinderen aan boord. De eersten hadden wat meerder bedekking, dan de geenen, die men tot hier toe gezien had; maar de laatsten gingen naakt, en waren eenigzins lichter van kleur, dan de volwasfenen. Deeze scheenen zeer teder in het behandelen der kinderen, 't welk vooräl bleek, wanneer zy dezelve uit de kano's hielpen. Men verëerde deeze kleine Wilden ecnige hals- en arm-snoeren, waaröver zy zich zeer verblydden.

'Er was belast een boot te bemannen, om aan den wal hout en water te haalen. Zo lang het bootsvolk bezig was met zich tot deezen togt toeterusten, hielden de Wilden het oog altoos gevestigd op de boot; doch zo ras dezelve afstak, begonnen zy zeer benaauwd te worden, sprongen schielyk met hunne kinderen in de kano's, en roeiden zo sterk zy konden den boot na, en schreeuwden luidkeels. Men wist nog niet wat zy daarmede bedoelden. Doch de boot nader aan het strand komende, zag de manschap eenige vrouwen, die tusfchen de rotfen mosfels opraapten. Dit kon op eenmaal het raadfel oplossen. De arme Indiäanen hadden gevreesd, dat men hunne weêrelooze vrouwen leed zou aandoen. Om hun deeze vrees te beneemen, lag de boot eenen tydlang stil, opdat zy eerst konden voorby roeijen. Zy bleeven echter aanhouden met tegen de vrouwen te schreeuwen, tot dat deeze zulks eindelyk hoorden en weg liepen. Haare mannen volgden, zodra zy aan de wal gekomen waren, met grooten haast.

Niet voor den 10den April klaarde het weêr op, men ligte ook terstond de ankers en ging onder zeil.

Den volgenden dag verloor men de traagzeilende *Zwaluw* uit het oog, nadien men wegens

eenen geweldigen zeestroom buiten staat was, op haar te wachten. Stroom en wind voerden op deezen dag nog den *Dolphyn* geheel buiten de Straat van *Magellaan*. Men was zeer genegen weêröm te keeren, en de *Zwaluw* optchaalen; doch vermits 'er juist een zwaare mist opkwam, en de zee zeer hoog begon opteloopen, was men eenpaarig van gevoelen, dat het volstrekt noodzaakelyk was, zo schielyk als mogelyk, de ruime zee te zoeken, zo men geen gevaar wilde loopen, aan de kust geworpen en verpletterd te worden. De arme *Zwaluw* wierd derhalven aan haar noodlot overgelaaten, en wel in eenen deeriswaardigen toestand, gelyk wy in 't vervolg nader zullen verneemen.

Dus verliet men een van de ruuwste en onvriendelykste gewesten des aardbodems, nadat men vier maanden lang byna altoos in gevaar was geweest van schipbreuk te lyden. Den 17den December 1766, was men de zee-engte ingezeild, en den 11den April 1767 verliet men dezelve weder. Dus lang had men moeten doorbrengen in een gewest, alwaar het midden in den zomer koud, duister en ontfuimig was; alwaar de aarde meer geleck naar eenen woesten bajert, dan naar de gevormde natuur; alwaar de valeien meestil van kruiden en de bergen van hout ontbloot waren.

TOGT VAN DE STRAAT VAN MAGELLAAN
 NAAR OTAHEITE, EEN NIEUW ONTDEKT
 EILAND IN DE ZUID-ZEE, BENEVENS
 EEN BERICHT VAN DE ONTDEKKING
 VAN VERSCHEIDE ANDERE
 EILANDEN.

De *Dolphyn* doorsneed nu de onmeetelyke *Zuid-zee*, en zette, gelyk de jonge Leezer op onze kaart zien kan, koers naar het westen. Een menigte van meeuwen en andere vogelen vlogen al schreeuwende om de masten; het woei geweldig: de golven liepen hoog op, en stortten zo veel waters op het dek, dat 'er gedurende eenige weken in 't geheele schip geen drooge plaats was.

Zulks had eenen zeer nadeeligen invloed op de gezondheid der schepelingen: want hunne klederen en bedden altoos nat zynde, wierden veelen van hén overvallen van verkoudheid en koortsen. Niet voor den 27sten April, en dus zestien dagen nadat men de *Zuid-zee* ingezeild

was, veränderde het weér, en begon helder en zacht te worden.

De Bevelhebber deed terftond de zieken op het dek brengen, en gelastte dat ieder zyne kleederen en bedden droogen moest. De zieken ontvingen alle morgen een ontbyt van Sago en tarwe-meel, gekookt in het vleeschnat van gestolde koekjes, en onder de manschap wierd zo veel azyn en mostert uitgedeeld, als zy maar nuttigen kon. Dit laatste diende tegen de scheurbuik.

Doch de arme menschen begonnen niet zodra een weinig te beteren, of het weér wierd wederöm zeer onstuimig. Het stormde, gelyk te vooren; de zee liep verbaazend op, en het gelfingerde schip kreeg dikwyls zulke schokken, dat men voor het vallen der masten vreesde. Kleederen en bedden droopen nu wederöm van water.

Men zag al geduurig uit naar de *Zwaluw*, doch vruchteloos. Men kreeg van nu af, gedurende de geheele volgende reis, niets meer van haar te zien of te hooren, en kon niets anders doen, dan haar noodlot betreuren.

Onāngezien alle aangewende poogingen, wierd het scheeps-volk hoe langer hoe meer
over-

overvalpen van de plaag der zeevaarers, te wecten de fcheurbuik. Allen zagen zy bleek en ziekelyk uit, veelen waren zelfs bedlegerig. Hoe zeer reikhalsde thans elk naar de ontdekking van een land, welks verfrisfchende groentens en vruchten hun gezondheid en nieuwe krachten verleenen konden!

Doch deeze hartelyke wensch wierd niet voor den 6den Juny vervuld. Op deezen dag hoorde men eindelyk des voordemiddags ten 11 uuren, van de mars het blyde woord roepen: *Land!* Alleen zy, die de gevaaren, de afmattende moeijelykheden en ziekten van zulk eenen zeetogt uit eigen ondervinding kennen, zyn in staat om zich de blydfchap voortestellen, die dit enkele woord de zielen der fchepelingen inboezemde.

Na verloop van één uur kon men het ontdekte land, zynde een eiland, reeds van het dek zien, en hield 'er op aan. Niet lang daarna zag men een tweede, niet verre daarvan afgeleegen eiland; en tegens drie uuren het eerste bereikt hebbende, leide men by, en zette de booten uit. De Heer FOURNEAUX, tweede Lieutenant van het fchip, kreeg 'er het bevel over, en roeide naar den wal, terwyl men twee kano's van land zag afsteeken, en ylings naar het ander
ei-

eiland roeijen; misfchien om bericht derwaards te brengen.

De booten keerden tegens den avond terug, en bragten, behalven eenige kokos-nooten, eenen goeden voorraad van lepelblad en opgeraapte oesters mede. Zy hadden, wegens de zwaare branding, veel moeite gehad, om aan den wal te komen; doch nergens vonden zy een bekwaame ankerplaats; naardien de zee overal waar zy het zinklood lieten vallen, tot kort onder den wal, ondoorgrondelyk diep was.

Van de inboorlingen hadden zy geen één gezien; maar vonden drie hutten, in de gedaante van onze hooibergen, boven met kokosbladen gedekt, maar aan alle kanten open. In een van deeze hutten vonden zy vischhoeken van oesterschelpen gemaakt, die zy, ik weet niet, met welk recht, mede naamen. Is 't niet zeldzaam, ja onrechtvaardig, dat de zelfde Europeeërs, die elke kleine dievery den Wilden als een onvergeeflyk misdryf toerekenden, zich nogthans zelve bevoegd oordeelden, hun iets te onneemen, 't welk zy niet dan met onbegrypelyk veel moeite kunnen vervaardigen, en hen ter verwerving van hun onderhoud zo veel dienst doet?

Men laveerde den geheelen nacht door af en
aan,

aan, en zodra de dag aanbrak, wierden de booten wederom uitgezonden, om, was het mogelijk, een plaats te vinden, alwaar men het schip voor anker leggen kon. Doch zy kwamen andermaal onverrichter zaak weder, en hadden overal, of een ondoorgrondelyke diepte, of steile rotfen gevonden. Men was derhalven genoodzaakt, om de hoop, om van dit eiland de noodige ververschingen te verkrygen, optegeven, en stevende naar het tweede eiland, terwyl men aan dit den naam van *Pinkster-eiland* gaf; omdat men het juist den eersten Pinksterdag ontdekt had.

Zodra men te leiwaard aan het tweede eiland gekomen was, zond men wederom de booten met gewapende manschap, onder het bevel van den Lieutenant FOURNEAUX uit, om een ankerplaats te zoeken. Dewyl men nu tevens zag, dat 'er omtrent vyftig inboorlingen, met lange pieken gewapend, en gedeeltelyk ook met brandende houten in hunne handen, aan het strand liepen: wierd deeze officier gelast, alle pogingen aantewenden, om dit volk vreedzaame gevoelens in te boezemen, en wel degelyk zorg te draagen, dat hun geen leed wierd aangedaan.

Naar maate de booten de kust naderden, drongen de Indiäanen al verder door naar den

waterkant, en stelden zich in postuur, om de vreemdelingen met hunne pieken te ontvangen. Deeze roeiden dan niet verder voort, maakten allerlei tekenen van vriendschap, en hielden verscheiden snuistryen, als glas-koraalen, lintjes en mesen omhoog. Op het gezicht van deeze kostelyke zaaken scheenen de Indiäanen wel zeer begeerig daarnaar te wezen, maar nogthans gingen zy voort, om het bootsvolk door tekenen te kennen te geeven, dat zy moesten afdeinzen.

Evenwel waagden het eenigen, langzaamerhand nader te komen, en vermits men hen te verstaan gaf, dat men water en kokos-nooten begeerde, haalden zy van beiden eenen kleinen voorraad en kwamen daarmede aan de boot. Men gaf hen daarvoor het getoonde speelgoed ten geschenke, als mede eenige spykers, die zy boven alles scheenen te waardeeren. Midde-lerwyl nam een hunner zyn kans waar en nam een neusdoek weg, waarmede hy onzichtbaar wierd eer men het nog bemerkte. Toen men het eindelijk vermiste, gaf men de overigen wel door tekenen te kennen, dat 'er iets ontvreemd was: doch deeze konden of wilden niet verstaan, wat men meende.

Ook deeze pooging der booten, om een anker-
plaats

plaats te vinden, was al mede vruchteloos. Men gaf echter nog niet alle hoop verlooren, en kruiste den geheelen nacht heen en weder, tot de nieuwe dag aanbrak. Men zond dan de booten al wederom uit.

Terwyl deeze de kust naderden, zag men in het midden van de branding zes groote kano's met masten liggen, en kort daarby de gezamentlyke inwoone:en van het eiland vergaderd, die zo op het punt stonden, om aan boord te gaan, en door tekenen te kennen gaven, dat men zich verwyderen moest. Het bootsvolk roeide verder langs de kust op, en stapten aan land. Tevens zagen zy, dat de Indiëanen in hunne kano's gingen, en westwaards opzeilden, terwyl nog twee andere kano's zich by hen voegden. Men kon niet ontdekken, waar zy heen voeren. Waarschynelyk naar een nabygeleegen en mischien grooter eiland, omdat zy met het bezoek der Europeeërs niet zeer in hun schik scheenen te wezen. Elk deezer vaartuigen was omtrent dertig voeten lang, vier voeten breed en vierdehalf voeten diep, en twee waren door een dwarshout samengeklampt.

Men vond, dat zy op het eiland niet meer, dan vier of vyf kano's hadden achtergelaaten. Het eiland was zandig, vlak en vol boomen, onder

wel-

welke de grond met lepelblad bedekt was. Een heuchelyk gezicht voor hen die aan de scheurbuik ziek waren! Ter vermeerdering van hün genoegeu ontdekten zy ook een well', die zeer goed drinkbaar water leverde. Tegens den middag keerden zy met deeze aangenaame berichten, en tevens met een volle lading van kokos-nooten en lepelblad weder naar het schip. Doch men had wederöm geen ankerplaats kunnen vinden.

De lading aan boord gebragt zynde, wierd de Heer FOURNEAUX op nieuws naar den wal gezonden, om meer ververfchingen en ook vooräl water te haalen. De Bevelhebber zelf ziek zynde, droeg hem tevens op, om uit naam van zyne Britsche Majesteit van dit eiland bezit te neemen, en hetzelfde ter eere van de Koningin het *Charlotten-eiland* te noemen. Of de rechtmaantige Heeren van dit eiland tot deszelfs bezitneeming ook hunne toestemming gaven, zulks kwam, naar gewoonte, in geen aanmerking.

Men bragt wederöm een lading lepelblad en kokos-nooten aan boord, en een onderofficier met twintig man wierd aan land gelaaten, om vaten met water te vullen en naar het strand te rollen. De Bevelhebber zond aan deezen leestogt voor agt dagen, opdat zy geen gebrek mogten lyden, zo het weér hem somtyds mogt

mogt noodzaaken, om voor eenige dagen de ruime zee te zoeken.

De volgende dag was een dag van oogst. De booten gingen af en aan, en bragten water, lepelblad, kokos- en palmnooten aan boord. Alle zieken wierden mede aan land gezet, om de landlucht in te ademen, en zich in de schaduw der boomen te verkwikken. De Bevelhebber — tot zynen roem zy het gezegd — gaf te gelyk de strengste bevelen, dat niemand noch de hutten der inboorlingen, noch de vruchtboomen mogt beschadigen.

Den volgenden dag ging men voort met den oogst. Doordien echter de zee onstuimig begon te worden, seinde de Bevelhebber allen, die aan den wal waren, terug, naardien hy vreezen moest, door eenen storm ligt wel al te verre van hen ver slaagen te kunnen worden. Doch eer men dit eiland verliet, plantte men een Britsche vlag aan het strand, en schreef zo wel op een plank, als op de bast van verscheiden boomen, den naam van het schip, den dag, als mede dat men van dit eiland, gelyk ook van het nabygelegen *Pinkster-eiland*, uit naam van den Koning van Groot-Brittanje, bezit had genomen. Men had ook nog de goedheid van eenen kleinen schat van glas-koraalen, bylen, spykers,

IV. DEEL. L glaa-

glaazen flesjes en kleine Engelsche stukken geld daar te laten, om de inboorlingen, wegens de hun veroorzaakte onrust, schadeloos te stellen. Dit eiland is omtrent zes mylen lang en één myl breed. Myne jonge Leezeren vinden hetzelfde op onze kaart op 20° zuider-breedte en 138°. 4' wester-lengte.

Met de booten van land afsteekende om de branding door te vaaren, had één van dezelve het ongeluk, dat 'er een golf insloeg, en geheel met water vervulde. Een gedeelte van de manschap sprong terstond in de andere boot, en de overigen gingen aan het werk, om het water weder uittehoozen. Men verloor 'er derhalven niets meer by, dan de kokos-nooten en groentens, die de boot aan boord had.

Men ging vervolgens met eenen gunstigen wind onder zeil, en westwaards opzeilende, had men nog den zelfden na demiddag het genoegen, van een nieuw eiland te ontdekken, omtrent vyftien zee-mylen daar af gelegen. Tegens vier uren bereikte men hetzelfde, en vond dat het omtrent zes mylen lang, en vier mylen breed was.

Dit eiland schein wel met het voorgige eenige gelykheid te hebben; maar men vond 'er geen kokos-boomen, ook schein het onbewoond te we-

weezen. Doch aan de westzyde van hetzelfde komende, vond men aldaar de van *Charlotten-eiland* gevluchte Indiënen, omtrent tachtig in getal, met hunne kano's. De kano's waren op het strand getrokken; naast dezelve stonden de vrouwen en kinderen; de mannen rukten met hunne pieken en brandende houten voorwaards, terwijl zy een vervaarlyk gefchreeuw maakten, en op eene kluchtige wyze voorwaards dansten. Men was echter te minder genegen, hunne uitdaging aan te neemen, dewyl men noch een bekwaame ankerplaats, noch de minste ververfching ontdekte, die het der moeite waardig zou gemaakt hebben, om hier aan land te gaan. Men noemde dit eiland *Egmonts-eiland*, en zeilde al verder.

Den volgenden dag ontdekte men wederom een niet zeer belangryk eiland, van aanzien en grootte gelyk de voorigen, maar niet zo breed. Het stond wel vol boomen, doch men ontdekte onder dezelve geen énen kokos-boom. Op zekere plaats van het strand zag men tusfchen eenige rotfen omtrent zestien inboorlingen, gewapend met lange pieken en ftaaken. Deeze geleecken volkomen naar de bewooneren van *Charlotten-eiland*. Vermits het fcheen, dat hier ook niet veel te haalen was, en de wind zeer hevig

woei, zeilde men, zonder zich langer optehouden, verder, noemende dit eiland, ter eere van den Hertog van GLOUCESTER, het *Gloucester-eiland*.

Een ander eiland, dat men den volgenden dag ontdekte, en mede niet van belang was, noemde men, naar den Hertog van CUMBERLAND, het *Cumberlands-eiland*.

Elke dag leverde nu nieuwe ontdekkingen op, gelyk men des anderen daags een klein laag eiland in het oog kreeg, het welk men, ter eere van den derden koninglyken Prins, *Willem Hendriks-eiland* noemde.

Den dag daarāan volgende, ontdekte men een land, het welk, van verre de gedaante van een ronden heuvel schein te hebben. Het wierd nacht eer men hetzelfde naderen konde, en dewyl men vervolgens licht zag, oordeelde men, dat dit eiland wel bevolkt moest weezen. Men hoopte derhalven ook hier water en vruchten te vinden, en voer heen en weēr tot de morgen aanbrak.

Zodra het dag was, wierden de booten bemand en onder de bevelen van den Lieutenant FOURNEAUX uitgezonden, om een ankerplaats te zoeken, en kennis met de inboorlingen te maaken, ook, was 't mogelyk, ververfchingen

van

van hen interuilen. Men nam tot dat einde eenen voorraad van die kleinigheden mede, welke de Wilden, gelyk bekend is, zodanig in waarde houden, als de Europeeërs het nuttelooze goud en edele gesteenten, die by de Wilden van geene waarde altoos zyn.

De Heer FOURNEAUX roeide het geheele eiland rond; doch had wederöm het ongeluk van nergens een plaats te vinden, alwaar men het schip zou kunnen voor anker leggen, Hy zag een menigte eilanders, en vermits het hem wegens de zwaare branding niet mogelyk was, by hen aan land te komen, wierp hy hun een touw toe, het welk zy opvingen en vasthielden. Hy liet tevens een klein anker vallen, en begon vervolgens de onderhandeling door tekenen.

Met genoeg bemerkte men, dat deeze menschen ongewapend waren. Eenigen van hen hadden witte stokken in de hand, mischien een merkteken van oppergezag, want deeze wezen de overigen, wanneer zy te sterk voorwaards drongen, terug, en men zag dat zy gehoorzaamd wierden.

Nu begon men interuilen. Men kocht name-lyk een speenvarken en een haan, beneyens eenige kokosnooten en andere vruchten, waarvoor

men een byl, eenige glas-koraalen en kammen gaf. Naauwelyks hadden de vrouwen, op eenigen afftand deeze fnuisteryën gezien, of zy kwamen fchielyk aanloopen, om haare begeerte te voldoen, doch wierden tot haar grootfte verdriet door de mannen terug gejaagd.

Ondertusfchen was een van de Wilden ongemerkt om een rots heen gefloopen, en vervolgens in het water duikelende, bemerkte men, dat hy de dregge der boot optrok. Deeze aanflag moest voorzeker tusfchen hem en zyne makkers afgesprooken geweest zyn: want deeze begonnen te gelyk den boot aan het touw, dat zy hielden, in de branding naar den wal te trekken. Doch hun voorneemen werd naauwlyks ontdekt, toen men hetzelfde door een enkele fnaphaan-fchoot over het hoofd van dien man heen, die de dregge had los gemaakt, eenslags verydelde. Schrik en ontzetting overviel by den knal van het geweer, de geheele menigte, en men liet oogenblykelyk touw en dregge los.

Deeze Wilden waren de eerften die men gekleed vond. De stoffaadje, waarvan zy hunne kleeding vervaardigden, zullen wy in 't vervolg nader leeren kennen.

De

De Heer FOURNEAUX verfcheide groote dubbele kano's aan het strand gezien hebbende, meende daaruit te kunnen opmaken, dat 'er in de nabyheid een nog grooter land zyn moest, werwaards deeze Indiäanen misfchien nu en dan plagten te zeilen. De Bevelhebber vond deeze gevolgtrekking niet van grond ontbloot, en besloot dit land, alwaar men waarfchynelyk meerder gelegenheid vinden zou, om zich van ververfchingen te kunnen voorzien, optezoeken. Men zeilde derhalven al verder, en noemde dit eiland, ter eere van den Bisfchop van *Osnabrug*, thans Hertog van YORK, het *Osnabrugs-eiland*. Myne jonge Leezers zullen hetzelfde op onze kaart op 17°. 51' zuider breedte, en 147°. 30' westerlengte vinden.

Men was wezenlyk nog geen half uur onder zeil geweest, toen men het verwachte land reeds in het gezicht had. Het ftak hoog uit boven de oppervlakte der zee, en deed zowel daardoor, als door deszelfs aanzienlyke uitgeftektheid, hoopen, dat men aldaar een ankerplaats, als mede eenen goeden voorraad van ververfchingen vinden zoude. Doch by het donker weder en hevige windvlaagen zag men zich genoodzaakt om byteleggen, en de vervulling der

gekoesterde hoop eerst den volgenden dag te verwachten.

Myne Leezers weten reeds, dat dit geen ander land was, dan het sedert dien tyd zo vermaard geworden eiland *Otaheite* of *Otahite*. In de volgende afdeeling zullen wy daarvan meer verneemen,

BERIGT WEGENS HET EILAND OTAHEITE,
 EN VERSCHEIDE GEBEURTENISSEN,
 ZOWEL AAN BOORD VAN HET SCHIP,
 ALS OOK OP HET LAND ZELVE
 VOORGEVALLEN.

Ik acht het onnoodig, myne jonge Vrienden te verzoeken, om thans alle hunne oplettendheid intespannen, naardien de groote en belangryke gebeurtenissen, die nu volgen, hunne aandacht zelven wel zullen wekken.

Het was den 18den Juny 1767, toen men het eiland *Otaheite* voor de eerste maal ontdekte. De storm ging in den daarop volgende nacht leggen, en by het aanbreeken van den dag stevende men naar het eiland. Doch 'er kwam zulk een zwaare mist op, dat men wederom moest blyven liggen.

Het weér klaarde op, doch men stond, toen men eenigzins rond zien kon, verbaasd, zich eensklaps omringd te zien van eenige honderd kano's, welke geduurende den mist op eenigen

afstand rondöm het fchip vergaderd waren. De Indiäanen, waarmede deeze kano's bemand waren, wierden op 800 man gefchat.

Het fchip tot op een' pistoolfchoot genaderd zynde, hielden zy halte, vestigden hunne oogen met verbaazing op het fchip, en gaven elkanderen hunne verwondering te kennen. Men liet hun eenige beuzelingen zien, en wenkte hen aan boord te komen.

Een poos tyds daarna roeiden zy met hunne kano's kort by elkender, en fcheenen eene raadsvergadering te houden. De ftofsom daarvan was, dat zy gezamentlyk tot aan het fchip roeiden, en blyken van vriendschap gaven. Een hunner hield eenen tak van een Platanus-boom omhoog, en deed eene redevoering van een kwartier-uurs, die echter, helaas! niemand van onze fchepelingen verftaan kon; en gefproken hebbende, wierp hy den tak in zee.

De Engelfchen beantwoordden zulks met be-
tooningen van vriendschap, en noodigden hen
andermaal uit, om aan boord te komen. Ein-
delyk liet een aanzienelyk, fterk, jong man
zich daartoe overhaalen. Hy klouterde naar
boven, en fprong, boven gekomen zynde, op
het zeildoek, het welk ter afweering der zon-
neftraalen boven het dek uitgefpannen was. Men
wenk-

wenkte hem, dat hy beneden op het dak zou komen, en reikte hem verfcheiden kleine gefchenken. Hy befchouwde dezelve wel met veel genoegen; doch was niet te beweegen, om het minfte daarvan aanteneemen, tot eenigen van zyne landgenooten, onder het uitspreeken van zekere woorden, eenige takken van den Platanus-boom aan boord in 't fchip hadden geworpen. Zulks moest misfchien een vredes-verklaaring beteekenen; want hy nam nu de gefchenken aan, en terftond daarna kwamen 'er nog meer van hen aan boord.

Een van hen ftond met den rug naar een geit, die men in 't fchip had, en hem van achteren eenen ftoot met de hoornen gaf. Gefchrikt keerde de Indiïan zich om, en zag het dier op de achterpooten ftaan, om hem andermaal eenen ftoot te geeven. Daarvan fchrikte hy zodanig, dat hy oogenblikkelyk over boord in zeesprong, en alle zyne landgenooten, die niet minder gefchrikt waren, volgden hem.

Het duurde evenwel niet lang, of zy bekwamen van den fchrik, en keerden gerust weder naar boord. Men trachtte vervolgens hen aan het gezicht van geiten en fchaapen te doen gewennen, en toonde hun daarna ook verkens en hoenderen, by welke twee laafte zy te kennen

gaven, dat zy zodanige dieren ook op hun eiland hadden, het welk den Engelschen niet onaangenaam was te verneemen

De Bevelhebber deelde vervolgens spykers en andere beuzelingen onder hen uit, en trachtte hen aan 't verstand te brengen, dat zy verkens, hoenderen en vruchten zouden gaan haalen: doch het schein, alsöf zy zyne mening niet begrypen konden. Daarëntegen zochten zy alle gelegenheid om het een en ander te steelen; maar vermits men een waakend oog op hen hield, slaagden zy daarin zeer zelden. Ondertuschen verloor een van de officieren eenen nieuwen, met goud geboorden hoed. Want terwyl hy met eenen hunner door tekenen sprak, nam een ander deeze gelegenheid waar, rukte hem van achteren den hoed van het hoofd, en sprong oogenblikkelyk over boord.

Men begon thans de kust rond te zeilen, ten einde een ankerplaats of haven te zoeken, en zond de booten uit om te peilen.

Het land schein het bekoorlykste te wezen van allen, die men tot nu toe nog had gezien. Naar het strand toe is het vlak, en met verscheidene foorten van vruchtboomen, vooräl met kokos-boomen begroeid, geevende aan de woningen der inboorlingen een heerlyk lommer.

Ver-

Verder landwaards in ziet men aanzienelyke bergen met hout bedekt, en van derzelve steile toppen vloeijen stroomen van water af, en ontlasten zich in de zee.

Des nademiddags by een baai gekomen zynde, wierden de booten afgezonden om den grond aldaar te peilen. Terwyl nu deeze daarmede bezig waren, bemerkte men, dat een groote menigte kano's rondom de booten vergaderde. Beducht dat de Indiäanen vyändig gezind waren, en om alle onheilen voortekomen, seinde de Bevelhebber de booten, dat zy terug zouden keeren. Ook liet hy, om den eilanderen eerbied inteboezemen, eenen negen-ponder afsteecken, en de kogel boven hunne hoofden heen vliegen; terwyl de booten tevens begonnen naar het schip wedertekeeren.

De Indiäanen waren wel door den slag van het kanon geschrikt; doch bekwamen welhaast weder van hunne verbaasdheid, en ziende, dat de booten wederom naar het schip roeiden, poogden zy deezen den terugtogt aftefnyden. Dit mislukte wel, maar verscheiden van hen begonnen met steenen te werpen, waardoor eenigen van het bootsvolk zelfs gekwetst wierden. Daarop oordeelde de bevelhebbende officier zich bevoegd, om met een snaphaan, met
schroot

schroot gelaaden, te vuuren op hem, die den eersten steen had geworpen. Hy wierd in de schouder getroffen. In het zelfde oogenblik zag men alle de geenen, die in de zelfde kano waren, in zee springen en naar den wal zwemmen; terwyl zy, die in de overige kano's waren, mede in alleryl met verbaasdheid naar land rociden.

Vervolgens wierden de booten wederom aan boord genomen, en men stond op het punt van verder te zeilen, toen men een groote kano op het schip zag aanroeijen. Men meende dat 'er mischien een Opperhoofd, of een van hetzelfde gevolmagtigde in zou weezen, en wachtte dezelve in; schoon men naderhand onder de geenen, die 'er in waren, geen één ontdekken kon, die zich van de overigen onderscheidde. Ondertusfchen stond één van hen op, deed eenaanspraak van vyf minuten lang, en wierp vervolgens een groenen tak aan boord. Men merkte zulks aan als een teken van vrede, en wierp wederkeerig in de kano eenen foortgelyken tak, welken de Indiäanen by hun eerste bezoek hadden achtergelaaten. Hy ontving zowel deezen tak, als ook eenige beuzelingen met een kenne-lyk genoeg, en roeide vervolgens met zyn kano weder terug.

Te-

Tegens den nacht liep men wat verder in zee, om niet tegen de klippen geworpen te worden; doch met het aanbreeken van den dag naderde men andermaal het eiland en stevende langs de kust heen. Maar zo dikwyls men het zinklood uitwierp, vond men de zee overal grondeloos; niet alsöf zy wezenlyk geen grond had, maar omdat zy overal dieper was, dan het touw van het zinklood reikte.

Des avonds ten zes uren bereikte men een plaats, alwaar een fraaije rivier zich in de zee ontlaste. Hier was de kust nog schildersachtiger dan ergens. Men hoopte derhalven ook, dat hier mischien een goede ankergrond zyn zou, en hield zich den geheelen nacht met heen en weér te zeilen, op deeze hoogte bezig. Toen het duister was, zag men langs de kust eene menigte lichten branden.

Met het aanbreeken van den dag wierden de booten uitgezonden, om te peilen; en ô! wie is in staat, de algemeene vreugde te beschryven, welke zich het geheele schip door verspreidde, op het geeven van een sein, dat zy met twintig vademen gronds hadden gevonden! Het schip stevende oogenblikkelyk derwaards, en — hoe juichten alle de schepelingen van blydschap! —
het

het kwam met zeventien vademen op eenen zuiveren zandgrond voor anker.

Zodra het schip volkomen in veiligheid was, kreegen de booten bevel, om de kust links en rechts te peilen, en het water in de rivier te onderzoeken. Ten zelfden tyde kwam een groot getal van kano's met Indiaanen by het schip, die verkens, hoenderen en fruit in overvloed bragten, en dit alles tegen Europeansche beuzelingen verruilden.

Ondertusfchen bemerkte men van het schip, dat veele dubbele kano's op eenigen afftand achter de booten oproeiden. Zy kwamen dezelve telkens nader, en eensklaps zag men drie der grootste kano's tegen een van de booten aanloopen, om die met zwaare knodfen en andere werktuigen aantevallen. Het bootsvolk begreep nu in het geval van noodweer te zyn, en vuurde op de Indiaanen. Eén der aanvallers wierd daardoor gedood, en een ander zwaar gekwetst. Beiden vielen over boord; alle hunne makkers, die in de zelfde kano waren, fprongen na, en de twee overige kano's roeiden fpoedig terug. De booten zeilden mede verder.

De zwemmende Indiaanen ziende dat de booten verder zeilden, droegen hunne gewonde mak-

makkers uit zee in de kano, en zette ze overeinde, om te beproeven, of zy nog zitten konden. Een van dezelve had 'er nog krachts genoeg toe, zy ondersteunden hem derhalven in deeze houding, leggende den anderen, die wezenlyk dood was, in de kano neder. Deeze kano roeide met eenigen van de overigen naar den wal; maar anderen kwamen, even als of 'er niets was voorgevallen, aan het schip, om handel te dryven. Zy toonden daardoor, zeer wel te weten dat zy niets te vreezen hadden, zolang zy zich-zelfen stil hielden, en dat zy dat geene, wat 'er gebeurd was, zich-zelfen moesten wyten.

Des nademiddags wierden de booten aan land gezonden, om versch water te haalen. Zy namen ten dien einde verscheiden kleine vaten met een handvatfel, om ze gemakkelyk te kunnen draagen, mede. Ter plaatse, daar zy landden, vergaderden eenige duizend inboorlingen, jongen en ouden, mannen, vrouwen en kinderen. De manschap vond het niet raadzaam, zich onder deeze menigte te waagen; men bleef derhalven in de booten, verzoekende de Indiïanen, water te brengen. Deeze waren terstond gereed om zulks te doen; doch bragten slechts twee van deeze vaten terug, oordeelende voor de aangewende moeite de overigen wel te mogen

behouden. Zy deden tevens alle moeite, om het bootsvolk te beweegen aan land te komen, doch vruchteloos.

Den volgenden morgen wierden de booten wederom uitgezonden, om water te haalen; en men gaf hun spykers, bylen en diergelyke mede, om de vriendschap der inboorlingen daarmede intewinnen. Ondertusfchen kwam eene groote menigte kano's aan het fchip, en bragt allerlei vruchten, voornaamelyk ook broodvrucht en platanusfen, als mede hoenders en verkens, die zy tegens glas-koraalen, spykers, mesfen enz. verruilden. Men wierd op deeze wyze zo rykelyk van verkenvleesch voorzien, dat al het fcheepsvolk voor twee dagen volkomen genoeg had. De broodvrucht is het gewas van een boom, hier zeer gewoon, waaraan men deezen naam heeft gegeven, omdat deeze vrucht hier in de plaats van brood gebruikt wordt. Zy is naamelyk meelig, byna als aardäppelen, en wordt gedeeltelyk gelyk brood gebakken, gedeeltelyk met andere vruchten en kokos-melk gemengd, als moes of pap gebruikt. Twee van deeze boomen zyn byna voldoende, om een mensch voor zyn geheel leven onderhoud te verschaffen.

De booten bragten ook deeze keer slechts
wei-

weinig water aan, omdat de verbaazende toeyloed van menfchen de manfchap ook nu wederhouden had, om aan den wal te gaan. De Indiäanen hadden wederöm alle moeite gedaan, om hen aan land te lokken: doch zy bleeven zulks ftandvastig weigeren. Toen eindelyk de inboorlingen zagen, dat zy met verzoeken niets konden uitvoeren, veränderden zy hunne vleijende uitnoodigingen in fpot, wierpen hen met appelen, en gaven alle mogelyke blyken van verachting en hoon. De Eugelfchen verdroegen dit alles met een bedaarde edelmoedigheid.

Men befloot hieröp, het fchip, zo mogelyk, nader aan land voor anker te leggen, ten einde de booten onder de befcherming van het grof gefchut, in 't vervolg veiliger konden landen. Met dit oogmerk onder zeil gaande, ontdekte men van de mars op eenen afftand van 6 tot 8 Engelsche mylen een baai, die een veel beter ankerplaats fcheen aan te bieden. Men ftevende derwaards, en de booten wierden vooruitgezonden, om den grond te peilen. Hier vond men alles naar wensch.

Doch toen men juist tufchen twee ryën klippen heenen, de baai wilde inzeilen, fiet het fchip ongelukkig met de voorfteven op den grond en raakte vast. Men haalde oogenblykelyk alle zeilen in, en wierp, om het geftrande fchip lig-

ter te maaken, al het greefchap, op het dek staande, over boord. Doch het fchip bleef onbeweeglyk zitten. Men liet den langen boot in zee, voorzag denzelven van ankers en touwen, en liet hem de ondiepte over loopen, om de ankers aan de andere zyde te laaten vallen; dus meende men het fchip, door middel van het fchceps-windäs, over de rots te fleepen. Doch ongelukkig vond men aan de overzyde van de ondiepte geen grond om te ankeren, zo dat de hoop, het fchip op deeze wyze te redden, verdeld wierd.

Daardoor wierd de toestand van onze noodlottige Reizigers alle oogenblikken gevaarlyker en hoopeloozer. Elke golf, die tegen het fchip floeg, bonsde hetzelve met geweld tegen de rotfen, en men moest by elken fchok verwachten, dat het zoude verbryzeld worden. Het fchip was omringd door eenige honderd kano's met inboorlingen, niet om den geftrandden hulp toe te brengen, maar, zo het fcheen, het oogeblik aftewachten, dat het fchip verpletteren zoude. In deezen fchrikkelijken toestand bleef men een volflagen uur.

Eindelyk kwam 'er by geluk een fterke landkoelte op, waardoor de voorfteven van het fchip weder vlot raakte. De fchade was van
geen

geen belang. Men verliet dan dit gevaarlijk oord, en eer men op nieuws beproefde de baai inteloopen, liet men altoorens overal zorgvuldig peilen; en de booten moesten vervolgens den fuurman voor gidfen dienen. Men liep dan eindelyk gelukkig binnen; doch men moest, omdat het avond wierd, aan den ingang der baai de ankers laten vallen, en tot den volgenden dag uitstellen, het land meer te naderen.

Den volgenden morgen ten 6 uuren begon men het fchip de haven in te fleepen. Te gelyk verſcheen 'er een menigte kano's, die verkenſ, hoenderen en vruchten aan boord hadden. De kapitein gaf den konſtabel en twee officieren bevel, om deeze levensmiddelen tegens meſfen, ſpykers, glas-koraalen en andere beuzelingen interuilen, tevens verbiedende, dat, om den handel niet te bederven, iemand, buiten deeze genoemde perſoonen, zich in het ſchip daarmede bemoeijen zou.

Ondertuſſchen wierd het getal der kano's al grooter en grooter. Zy vermeerderden niet alleen, maar 'er kwamen ook telkens grootere te voorſchyn, waarvan ieder twaalf tot vyftien ſterke mannen aan boord had; en men zag ongaarne, dat de meesten van dezelve niet zo

zeer ten handel, als wel ten oorlog scheenen toegerust te weezen. Kapitein WALLIS verdubbelde derhalven de wacht, en gaf bevel, dat zy altoos onder het geweer moest blyven, terwyl hy met het overige volk bezig was, het schip verder in de haven te brengen.

Langzaamerhand naderden de grootste kano's, hebbende een laading keifteenen aan boord, het schip al meer en meer, en derzelve aantal nam alle oogeblikken toe. Eenige Indiäanen zongen met een schorre stem, terwyl anderen ten deele op groote schulphoornen, ten deele op fluiten bliezen. Dit alles schein oorlog aantekondigen.

Middelerwyl gaf een man, zittende op een soort van paviljoen, het welk op een der dubbele kano's bevestigd was, een sein, dat hy wenschte nader by het schip te mogen komen. Men stond hem zulks geredelyk toe. Hy kwam nader, en gaf een bosch roode en geele vederen over. De kapitein, in de verwachting van zulks als een vredesteken te moeten aanmerken, nam de vederen met veele betuigingen van vriendschap aan, en stond op het punt eenige tegen geschenken gereed te laten maaken, toen de man op het paviljoen zich schielyk verwyderde, en tevens den tak van een kokos-boom in de lucht wierp. Eensklaps was het tooneel veranderd.

De

De opgeworpen tak was een sein tot den aanval geweest: want 'er ging een verbaazend geschreeuw op uit alle de kano's, die nu, nader aan het schip komende, van alle kanten een hagelbui van steenen op hetzelfde wierpen.

Nu was het tyd zich te verweeren, zo goed als men kon. De Bevelhebber liet eerst de wacht vuur op de Indiäanen geeven; en belastte vervolgens, twee op het dek staande stukken, met schroot gelaaden, afsteeken. In den beginne wierden zy daardoor wel verschrikt; doch het duurde niet lang, of zy herstelden zich, en hernieuwden den aanval. Hierop liet de kapitein het zwaar geschut losbranden, het welk van een grooter uitwerking was. De kano's stooven uit elkander, en namen allen de vlucht.

Oogenblikkelyk staakte de kapitein ook het schieten, in de hoop, dat zy thans volkomen zouden begreepen hebben, hoe weinig zy tegen hem konden uitvoeren. Doch hy had mis gerekend. De verstrooide kano's kwamen op zekeren afstand weder byeen en lagen eenen tydlang stil, waarschynelyk om eerst krygsraad te houden. Eensklaps zag men, dat zy witte wimpels — naar vermoeden een oorlogs-teken — opstaken, en op nieuws naar het schip afkwamen. Zoras zy nagenoeg gekomen waren, be-

gonnen zy wederöm een menigte steenen op het dek te werpen. Deeze steenen woogen ieder wel twee pond; veelen van de manschap wierden daardoor gekwetst, en zy zouden nog meer nadeel gedaan hebben, zo 'er niet een zeil, ter afweering der zonnestraalen, boven het geheel verdek was uitgespannen geweest. Men vond zich derhalven, hoewel ongaarne, in de noodzaakelykheid gebragt, om het zwaar geschut wederöm te laten speelen; en het geval wilde, dat een kanon-schoot juist die kano trof, en aan stukken schoot, waaröp een van hunne gezaghebbers stond, die het sein tot den aanval gaf. Zodra de overigen dit onheil zagen, namen zy oogenblikkelyk de vlucht, en wel met zo veel haast, dat 'er in den tyd van een half uur geen één kano en geen één mensch meer te zien was.

Nu kon men het schip gerust voor anker leggen.

Zulks geschied zynde, liet de kapitein alle de booten bemannen, en gaf last, dat zy onder de bevelen van den lieutenant FOURNEAUX tegenover het schip landen, en uit naam des Konings van *Groot-Brittanje* van het eiland bezit nemen zouden. Dit wierd volbragt. De Heer FOURNEAUX rechtte naamelyk eenen staak op met een wimpel, keerde een gras-zoode om,
 schep-

fchepte water uit de rivier, die zich hier in de baai ontlaste, vermengde hetzelfde met water, en dronk, benevens alle de aanwezigen, op de gezondheid van zynen Koning. Daardoor wierd nu, volgens een, (doch let wel, alleen by Koningen,) gewoon recht, waarvan echter wy overige aardelingen uitgeslooten zyn, de Koning van *Groot-Brittanje* de rechtmaatige bezitter van dit land.

De rivier, waarby dit voorviel, was niet breeder, dan omtrent zes-en dertig voeten, en zo ondiep, dat men 'er gemakkelyk door waden kon. Aan de overzyde der rivier zag men twee oude mannen staan, die, zodra zy bemerkten dat zy ontdekt waren, een smeekende houding aannamen, en zeer verschrikt scheenen. Men wenkte hen, dat zy zouden over komen, 't welk één van hen ook deed. Zodra hy de rivier over was, kroop hy op handen en voeten naar den Heer FOURNEAUX toe, die hem deed opstaan, en eenigen van de steenen toonde, welke men in het schip geslingerd had. Hy trachtte hem aan het verstand te brengen, dat zyne landgenooten zich-zelfen dat geene, wat 'er gebeurd was, moesten wyten, en dat hun niemand het minste leed zou doen, zo zy zich slechts stil hielden.

Ondertusfchen was de oude man van zyne vrees bygekomen, en de Heer FOURNEAUX gaf hem, ter bevestiging van zyne vriendschapsverzekeringen, een byl, eenige spykers, glaskoraalen, en andere kleinigheden. Vervolgens ging hy met zyn volk weder aan boord van de booten, en liet den wimpel aan land waaijen.

Zy waren naauwelyks vertrokken, of men zag den ouden man verscheiden maalen rondom den staak dansen. Vervolgens verwyderde hy zich, doch kwam weinig tyds daarna terug met eenige groene takken, die hy by den vlaggestok neêr leide; liep andermaal weg, en keerde na verloop van eenigen tyd met twaalf andere eilanders weder, die allen in een ootmoedige houding den wimpel naderden. Toevallig wierd dezelve juist door een opkomende wind in beweging gebragt, zodat hy begon te wapperen. Daardoor — ik weet niet waarom — verschrikt, namen zy allen met verbaasdheid de vlucht, en stonden eenen tydlang van verre. Hierop gingen zy twee leevende verkens haalen, die zy gebonden onder den vlaggestok neêrleiden, en begonden vervolgens te dansen. Deeze plegtigheid, waarvan men de betekenis niet wel kon begrypen, afgeloopen zynde, bragten zy de verkens aan het strand, en leiden ze in een kanô.

De

De oude, die, een witten baard had, beklom de kano, en bragt de verkens aan boord van het fchip.

Aan het fchip gekomen zynde, deed hy een, wel onverftaanbaare, maar plegtige aanfpraak; reikte eenige platanus-bladeren één voor één aan, fprak telkens op eenen langzaamen plegtigen toon een paar woorden uit, en gaf vervolgens de verkens zelven over. Hy keerde zich om en wees naar het land. Men wilde hem een tegen-gefchenk geeven, doch hy bleef onverzettelyk in niets te willen aanneemen. Hy ftak veelmeer van het fchip af; en roeide weder naar den wal.

Inmiddels was het avond geworden, en zodra het duifter was, hoorde men het geraas van veele trommen, fchelp-hoornen en andere blaas-instrumenten. Tevens zag men langs de kust een menigte lichten te voorfchyn komen. Voor 't overige bleef het fchip den geheelen nacht door ongemoeid.

Tegens den morgen was alles ftill en niemand van de inboorlingen liet zich zien. Men befpeurde echter, dat de vlagge-ftok met den wimpel weggenomen was. De kapitein zond de booten wederom aan land, om water te haalen; hy-zelf, die fints veertien dagen zo ziek en magte-

te-

reloos was, dat hy naauwelyks op het dek kruipen kon, nam een verrekyker, om van het schip te zien, wat 'er aan land omging.

Ten eersten verscheen de gryzaard, dien men gisteren had leeren kennen, aan de overzyde der rivier, met eenigen zyner landgenooten. De laatsten bleeven staan, hy-zelf ging de rivier door, en bragt eenige vruchten en hoenderen. Buiten hem, liet zich langen tyd geen één der inboorlingen zien. Doch tegens negen uren veranderde de zaak van gedaante.

De kapitein ontdekte naamelyk, door hulp van zynen verrekyker, dat een groote menigte menschen eenen berg over kwam optrekken, die van de waterplaats niet verder af was, dan een vierde van een myl. Te gelyk zag hy een groot aantal van kano's, die den wester uithoek van het land omkwamen, en het kort langs de kust hielden. Hy bemerkte mede achter de waterplaats, alwaar het uitzicht vry was, een toevloed van inboorlingen, die achter de boschaadje kwamen aansluipen. Op een andere plaats vielen hem insgelyks eenige duizend menschen in 't oog, die door de boschaadje naar de waterplaats snelden; en om den ooster uithoek zag hy, dat nog meerder kano's met veel haast kwamen oproeijen. Hy schrikte voor het oogfchy-

nelyk gevaar, waaraan zyn volk aan het land was blootgesteld, en zond oogenblykelyk een boot derwaards, om den bevelhebbenden officier daarvan te verwittigen.

Deeze had ondertusfchen zelf reeds opgemerkt, wat 'er gaande was; en vermits hy geen tyd te verliezen had, spoedde hy met al zyn volk in alleryl naar de booten terug. De Indiïanen fprongen tevens de boschaadje uit, en de opkomende kano's verhaastten hunnen vaart, en een onnoemelyke menigte van vrouwen en kinderen klouterden eenen berg op, van waar zy de baal en het strand konden overzien. Hier gingen zy zitten, om het fchouwfpel van den slag aan te zien. Middelerwyl waren de booten gelukkig naar het fchip terug gekomen.

Van tyd tot tyd zag men de kano's meer Indiïanen aan boord neemen; veelen van dewelken zakken droegen, waarin zy, gelyk naderhand bleek, fteenen aanbragten. Nu naderde de geheele Indiïanfche zeemagt, om het voorgenomen gevecht te beginnen.

Kapitein WALLIS begreep nu wel, dat het zonder bloedvergieten niet afloopen zou, en befloot derhalven, de onnoozele eilanders hunne eigene zwakheid en zyne overmagt eens voor al zodanig te laaten ondervinden, dat hun de
lust

Iust voor altoos wel zou vergaan, om het ongelijk gevecht te hervatten. Hy liet derhalven eerst op de naderende kano's zo nadrukkelyk vuuren, dat deeze oogenbliklyk genoodzaakt wierden, de vlucht te neemen. Vervolgens deed hy de stukken op het bosch richten, het welk de Indiëanen noodzaakte, om hunne veiligheid te zoeken op den berg, daar de vrouwen en kinderen zich gelegerd hadden. Om hen echter te overtuigen, dat men hen zelfs op deezen afftand, zo men zulks wilde doen, kon bereiken, belastte de kapitein, ook nog eenige kanon-schooten daaröp te doen. Dit maakte bovenäl den sterksten indruk. Twee van de daaröp afgeschoten kogels kwamen neër naby een plaats, alwaar een menigte van hen zich gelegerd had, en joeg ze schrik en ontzetting aan. Zulk een uitwerking op zulk een afftand ging alle hunne denkbeelden te boven. Zy namen derhalven oogenblikkelyk de vlucht; en na verloop van eenige minuten was 'er niemand meer te zien.

VERBLYF TE OTAHEITE. VERVOLG VAN
MERKWAARDIGE GEBEURTENISSEN.

Zo wel te water als te land was nu alles stil en vreedzaam. De inwooners waren verdweenen en hadden verscheiden van hunne kano's aan het strand gelaaten. Ten einde hun nu het middel tot eenen nieuwen aanval te beneemen, zo zy zulks ooit wederom in de gedachten mogten krygen, zond de Bevelhebber de Timmerlieden in wél-bemande booten uit, hun gelastende, alle de kano's aan stukken te hakken. Dit bevel wierd volbragt, en binnen eenen korten tyd waren 'er over de vyftig van deeze vaartuigen, waarvan veelen zestig voeten lang en drie voeten breed waren, vernield. Men vond de meesten met steenen en slingers gelaaden; en in twee slechts eenig fruit, vogelen en verkens.

Niet voor twee uren des nademiddags zag men omtrent tien Indiaanen uit de boschen naar den zeekant komen. Zy hadden groene takken, die zy in de aarde plantten, en vervolgens

gens weder terug keerden. Niet lang daarna verscheenen zy andermaal, eenige verkens en andere dieren, aan de pooten gebonden, die men van het schip niet onderscheiden kon, medebrengende, waarop zy wederom terug gingen en eenige stukken van de stoffaadje haalden, waarvan in 't vervolg nader zal gesproken worden. Dit alles leiden zy aan het strand neer, riepen en wenkten, dat men 't zou komen afhaalen, en gingen heen.

De dieren, die men van het schip niet kon kennen, waren slechts met de voor-pooten op den nek vast gebonden. Men zag ze op de achter-pooten treden, en, gelyk dansfende aapen, een eindwegs voorthuppelen. Deeze schepfelen scheenen een geheel onbekend soort van dieren te wezen, en men was begeerig dezelve te leeren kennen. Men zond derhalven een wélbemande boot naar den wal, om ze te bemagtigen; doch daar komende, bleek het, dat het honden waren. Daarénboven lagen 'er nog negen vette verkens en de bovengenoemde stukken van de Otaheitische stoffaadje.

De Engelschen, niet wetende, wat zy met de honden zouden doen, maakten de voor-pooten los en lieten ze loopen: doch de verkens, die zy zeer wel wisten te gebruiken, bragten zy
in

in den boot, en by de stoffaadje, die zy mede lieten leggen, leiden zy een tegen-geschenk neêr, bestaande in bylen, spykers en andere beuzelingen. Zy wenkten vervolgens de Indiïanen, die van verre stonden en het aanzagen, dat zy dit alles neemen mogten, en bragten de verkens aan boord van het schip.

Kort daarna zag men de Indiïanen wederom twee verkens brengen en wenken, dat men ze zou komen haalen. Dit geschiedde; maar de afgezondenen vonden dat hun geschenk nog onâangeroord aldaar lag. Men meende daaruit eenig misnoegen te kunnen bespeuren, dat men de stoffaadje ook niet had weggenomen. Doch de kapitein liet dezelve ook afhaalen; en tcrstond zag men de Indiaanen het zelfde doen met dat geene, wat men ten geschenke voor hen had neêrgelegd, waaröver zy scheenen zeer in hun schik te wezen.

Den volgenden morgen wierd 'er een wacht aan land gezonden, ter bescherming van de geenen, die water zouden scheppen. De eerste, dien zy van de inboorlingen weder zagen, was hun goede vriend, de oude man, die aan de overzyde der rivier verscheen, en een lange aanspraak in zyne lands-taal deed. Daarna ging hy vol vertrouwen de rivier door, en vervoegde

zich by den officier. Deeze toonde hem de steenen, die zyne landgenooten, als kanon-kogels, aan het strand hadden opgestapeld, ook eenige zakken met steenen gevuld, welke men in de kano's had gevonden, en trachtte den ouden man aan 't verstand te brengen, dat zyne landgenooten de aanvallers waren geweest, en dat zy zich-zelfen alles, wat 'er voorgevallen was, hadden op den hals gehaald. De gryzaard scheen, met opzicht tot den aanval, niet van het zelfde gevoelen te weezen; doch zich naar zyne landgenooten, die van verre stonden, keerende, deed hy een sterke aanspraak aan hen, wees op de steenhoopen en slingers. Zyne gebaarden en stem wierden daarby nu en dan woedend en vreesfelyk. De officier gaf hem hierop de hand, en hem verscheidne beuzelingen ten geschenke gereikt hebbende, gaf hy hem te kennen, dat men wel leeftogt van hem wilde inruilen. Hy gaf hem echter tevens door tekenen te verstaan, dat hy het best oordeelde, wanneer zyne landgenooten niet in een alte groot aantal komen, en ook altoos aan de overzyde der rivier bleeven. De oude man begreep zo wel het één als het ander; hy toonde in het heengaan zyn genoeg, en kort daarna zag men ook beide partyën in vollen handel, terwyl de

in

inboorlingen verkens, vogelen en fruit bragten, en daarvoor van de Engelschen zodanige Europeaanfche kleinigheden ontvingen, waarop de Indiaanen, gelyk men weet, het meest gesteld zyn.

Den volgenden dag deed de Bevelhebber de zieken aan land gaan, en gaf ze over aan het opzicht van den opper-meester en konstapel. Ten dien einde wierden 'er tenten opgeflagen, en om alle wanörde en veröngelyking, by de ruilingen met de inboorlingen, voortekomen, werd de konstapel gelast, om met uitsluiting van alle overigen, alles alleen aantekooopen. Die geenen van het scheepsvolk, welke overtuigd konden worden van deeze orde overtreden te hebben, wierden strengelyk gestraft, en daardoor bereikte men wezenlyk het oogmerk, dat alles zo gerust en vreedzaam toeging, alsöf vrienden met vrienden handelden.

Middelerwyl gebeurde het, dat de konstapel een wilde eend zag opvliegen. Straks leide hy den snaphaan aan, schoot, en de eend viel midden onder de Indiaanen neêr. Dit veröorzaakte by hen zulk een ontsteltenis, dat zy allen het haazepad wilden kiezen. Doch de konstapel wenkte hen, dat zy blyven, en de eend brengen zouden. Eén hunner waagde het eindelyk, om

aan zyn verlangen te voldoen, téwyl hy de rivier door ging, en de eend, hoewel met angst en beeving, voor zyne voeten nederleef. In het zelfde oogenblik zag men nog verscheide eenden opvliegen. De konstapel schoot andermaal en had het geluk, drie te gelyk te treffen. Dit geval maakte eenen verbaazenden indruk op de Indiaanen. Zy leerden daaruit de groote en wonderbaare kracht van het schietgeweer nog nader kennen; en dit boezemde hen zulk een vrees voor hetzelfde in, dat naderhand duizenden, gelyk een kudde weerlooze schaapen, de vlucht namen, zo dikwyls als men hen eenen snaphaan toonde.

Ondertusfchen bleek het van tyd tot tyd, dat de inboorlingen, hoe genoemd, geen denkbeeld hadden, van het schandelyke en strafwaardige der dievery. Waar zy maar kans zagen, roofden zy alles, wat hun voorkwam; veeltyds echter was een enkele bedreiging met den snaphaan reeds voldoende, om het ontvreemde te doen wederbrengen.

Eénmaal kwam 'er een van hen ongemerkt door de rivier, en nam een byl weg. De opletende konstapel ontdekte dit verlies weldra, gaf 'er den ouden man, dien hy byna altoos by zich had, kennis van, maakende zich tevens gereed,

om met zyn geheele manschap den dief te gaan opzoeken. De oude man gaf hem te verstaan, dat hy deeze moeite wel spaaren kon, liep oogenblikkelyk heen, en kwam eenen korten tyd daarna met de ontfutzelde byl terug. Doch de konstapel drong 'er op aan, dat de dief mede aan hem móest uitgeleverd worden. De goede oude man had in den beginne daar in weinig zin; maar eindelyk begrypende, dat men zulks volstrekt eischte, ging hy 'er toe over, en bragt den dief.

De konstapel herkende in denzelven eenen man, die zich reeds aan meerder misdryven van dien aart had schuldig gemaakt. Hy oordeelde derhalven, dat hy ten affchrik van anderen, gestraft moest worden, en zond hem gevangen aan boord. De kapitein was zo edelmoedig, hem straks wederom in vryheid te stellen. De inboorlingen, die hem reeds voor verlooren hadden gehouden, waren zo ontfeld als verblyd, toen zy hem zagen wederkeeren, en leidden hem onder een vreugde-gejuich in de boschen. Hy-zelf kwam den anderen dag terug, en bragt den konstapel eenen aanzienlyken voorraad van broodvrucht en een gebraden verken, ten blyke, dat hy berouw over zyne daad had, en wenschte volkomen vergiffenis te verkrygen.

Nadat de handel met de inboorlingen verscheidene dagen achterēen, wél en gelukkig gedreeven was, begonnen zy van tyd tot tyd minder levensmiddelen aan de markt te brengen, en in plaats van de spykers, waarin zy tot nu toe genoeg hadden genomen, grooter spykers te eischen. Lang zocht men vruchteloos naar de reden; en men vond dezelve eindelyk in het volgende onāangenaam geval.

De matroozen, dien allen handel met de Indiaanen scherp verböoden was, hadden evenwel middelen weeten te vinden, om de waakzaamheid van hunne gebieders te leur te stellen, door zo veele spykers, als zy maar konden, uit het schip te trekken, om het één en ander daarvoor te ruilen. Hierüit ontstond een dubbel nadeel, te weeten; voorēerst moest het schip daardoor beschadigd worden, en vervolgens leerden ook de Indiaanen door de grooter spykers, die onder hen verspreid wierden, de kleinen verachten. De kapitein deed 'er zorgvuldig onderzoek na, doch vruchteloos; waarfchynelyk omdat al het scheepsvolk zich aan deeze wandaad had schuldig gemaakt, en derhalven de één den anderen niet dorst verraden.

Kapitein WALLIS, tot nu toe ziek geweest zynde, begon thans weder te geneezen; doch

was

was echter zo zwak, dat hy nog niet aan den wal kon gaan. Op zekeren dag ontving hy bezoek van verscheiden Indiïanen, die, wegens hunne kleeding en houding, van een' hoogen rang scheenen te wezen. Hy ontving ze met zeer veel beleefdheid, en hen iets willende schenken, 't welk hun genoeg verwekken kon, toonde hy hun eenige stukken geld, een guinje, een kroon, een halve kroon, eenige schellingen, eenige nieuwe halve stuiver-stukken en twee groote spykers, geevende hun te kennen, dat zy daarvan iets naar hun genoeg mogten kiezen. Zy tastten eerst naar de spykers, vervolgens naar de halve stuiver stukken; maar de gouden en zilvere munten — lieten zy liggen.

Den volgenden dag bragt de konstapel een Indiïansche dame by hem aan boord, die van allen, welken men tot nog gezien had, de voor naamste scheen te zyn. Men had opgemerkt, dat alle de overige Indiïanen haar den grootsten eerbied beweezen, en uit dien hoofde had de konstapel gemeend, aan haare begeerte, aan boord te gaan, en het schip te bezichtigen, te moeten voldoen.

Zy was lang van perfoon, en scheen omtrent 45 jaaren oud. Met een bevallige gelaatzweem

vereenigde zy een wezenlyk deftige houding, en toonde by haare komst in het fchip niet het minfte wantrouwen of beangtheid. Veelmeer was haar gedrag zo ongedwongen en vrymoedig, gelyk men gewoon is by menfchen, die bewustheid hebben van hunne waardy en meerderheid boven andere menfchen. De kapitein gaf haar eenen grooten blaauwen mantel ten gefchenke, hing haar dien zelf om, en bond hem met lintjes vast. Daarënboven gaf hy haar een fpiegel, glas-koraalen en andere diergelyke bezelingen, welke zy op een betamelyke manier aannam, en haar genoeg daärover te kennen gaf. Zy bemerkte, dat de kapitein ziek was geweest, en wees naar het land; waarfchynelyk om hem aan het verftand te brengen, dat hy zich derwaards mogt begeeven, om zyne gezondheid volkomen weder te herftellen. WALLIS antwoordde, mede door tekenen, dat hy haaren raad opvolgen, en den volgenden morgen zich naar land vervoegen zoude. De konftapel moest haar wederöm naar den wal brengen. Hy bragt haar zelfs tot in haare wooning, die hy grooter en fraaijer, dan de overigen, en met een foort van lyfwacht en andere bedienden voorzien vond.

Den volgenden morgen voldeed de Bevelhebber

ber aan zyne belofte, en liet zich naar den wal roeijen. Het duurde niet lang, toen de Koningin (want daarvoor hield men de dame, die gisteren het bezoek op het fchip had afgelegd,) met eenen talryken floet verfcheen. Bemerken- de, dat de kapitein nog zeer zwak was; gaf zy haar volk bevél hem op de armen te neemen en naar haare wooning te draagen. De zelfde eer genoot ook de eerfte lieutenant en fchryver, die insgelyks ziek waren geweest. Een wacht van fcheeps-foldaatén befloot den trein.

Onder het voorttrekken vergaderde een groote menigte volks, om deezen optogt, zo vreemd in deeze gewesten, mede bytewoonen; doch de koningin behoefde flechts met de hand te wen- ken, en oogenblikkelyk week ieder eerbiedig- lyk terug. Tot by haare wooning genaderd zynde, kwam een menigte volks van beide kun- nen haar te gemoet, die zy aan den kapitein voorftelde als haare nabeftaande. Zy nam zyne hand en deed dezelve van het geheel gezelfchap kufchen.

Haar huis, 327 voeten lang en 42 voeten breed, beftond uit een dak van palmtakken, ge- fchoord door pylaaren, die van de aarde tot aan het dak omtrent twaalf voeten hoog waren. De vakken tufchen deeze pylaaren waren open.

Uit deeze beschryving blykt, dat dit huis, in vergelyking met de veel kleiner hutten der overige inboorlingen, den naam van een paleis verdiende.

Binnen getreden zynde, verzocht zy haare gasten, om plaats te neemen. Zy riep eenigen van haar volk, en trok met hulp van deeze, den kapitein schoenen, kousen en rok uit. Vervolgens belastte zy hen zyne huid nederwaards te stryken en zacht te wryven. Het zelfde liet zy aan den lieutenant en schryver doen; de overigen moesten zulks aanzien. Onze Reizigers bekennen, dat zy zich by het wryven ongemeen wel bevonden hebben.

Middelerwyl had men een kluchtige vertooning. De opper-meester, warm geworden zynde van het gaan, nam, om zich een weinig te verkoelen, de paruik van het hoofd. Een der inboorlingen, die zulks eerst zag, schreeuwde het uit; en oogenblikkelyk waren alle oogen daarop gevestigd en opgetoogen van verwondering over de vertooning, dat een mensch zyn hair van het hoofd neemen kon. De verwondering deezer menschen had niet grooter kunnen weezen, al had de man het eene lid na het ander van zyn ligchaam afgelegd. Het duurde al vry lang, eer men van zyne verwondering wederom
be-

bekomen kon. Eindelyk begon men weder te wryven en te sryken, en deeze bezigheid een half uur lang voortgezet hebbende, wilde men de geenen, die men aldus bediend had, ook wederom kleeden. Men kan wel begrypen, hoe onhandig zulks in zyn werk ging.

De goedäärtige koningin deed nu een stuk van de stoffaadje brengen, die deeze Indiäanen uit boomfchorsfen weeten te maaken, en kleeedde daarmede zo wel den kapitein, als ook zyn gezelschap naar de gewoonte van 't land, te weeten met eenen wyden mantel van deeze stoffaadje. Men nam 'er al mede genoeg in, om haar niet te mishaaen.

Terwyl men eindelyk wilde wederkeeren, deed zy een zeug, die jongen moest hebben, naar den boot brengen. Zy gaf bevel, dat haar volk den kapitein wederom draagen zoude: doch vermits hy zich zo wel door het wryven als door de heilzaame landlucht zodanig gesterkt vond, dat hy liever verkoos te gaan, leidde zy-zelvo hem aan den arm, en tilde hem by een modderige of natte plaats komende, daar zo gemakke-lyk over heen, als by ons een man een kind zoude doen.

Den volgenden morgen zoud de kapitein haar door den konstapel zes bylen, even zo veele
snoei-

snoelmessen en verscheide andere zaaken, tot een geschenk. De konstapel vond haar juist op een groot gastmaal, het welk zy aan een verbaazende menigte van menschen gaf. Volgens zyn zeggen waren 'er wel duizend gasten. De bedienden, die de spyzen hadden klaar gemaakt, droegen dezelve op in schaalen van kokos-nooten, maar zy diende ze haare gasten zelve voor, die in het huis rondom in ryën zaten. Dit gedaan zynde, plaatste zy zich op een zitplaats, wat hooger dan die der overigen, en deed zich van twee vrouwen, aan wederzyde één, zodanig bedienen, dat zy slechts den mond opende, om de toegereikte spyzen te neemen.

Zodra zy den konstapel zag, deed zy hem terstond mede opdischen. Hy kon niet wel onderscheiden wat het was; hy hield het voor klein gehakt hoendervleesch, met fyn gesneden appelen en zout water toebereid, en vond het zeer aangenaam van smaak. Zy ontving de geschenken, welke men haar overhandigde, met de zichtbaarste blyken van genoegen.

6.

VERVOLG VAN OTAHEITE. VERTREK
VAN DIT EILAND.

Op zekeren dag zag de konstapel van de plaats alwaar hy gewoon was zynen handel te dryven, aan de overzyde der rivier, een oude vrouw, die als in traanen wegsmolt. Zodra zy bemerkte, dat men haar in 't oog had, zond zy eenen jongeling, met den tak van eenen platanus in de hand, door de rivier. Deeze jongeling, den konstapel genaderd zynde, deed een lange aanspraak, en leide vervolgens den tak voor zyne voeten neêr. Hieröp keerde hy terug en bragt de oude vrouw mede de rivier door, terwyl een ander jongeling twee vette verkens overgaf. De oude vrouw zag hen allen in de oogen, en berstte op nieuws in bittere traanen uit; en toen de jongeling, die haar over de rivier had gehaald, in het gezicht van den konstapel medelyden en ontsteltenis meende te ontdekken, deed hy een tweede aanspraak, langer nog, dan de eerste, waarvan zy echter niet meer begreepen, dan van de

de voorige. De oude vrouw poogde hierop zelve door tekenen te verstaan te geeven, dat haar man en drie van haare zoonen in het laatste gevecht met het schip gesneuveld waren.

Zy wierd daarby zo sterk aangedaan, dat zy in de armen der twee jonge mannen, die waarfchynelyk ook haare zoonen, of ten minften aan haar vermaagschapt waren, bezweek. Deze jongelingen fcheenen niet minder bedroefd. De konftapel deed alle moeite, om haar te troosten, en wilde haar, nadat zy weder was by gekomen, een tegen-gefchenk geeven, tien maal zo veel waardig, als hy de verkens op de markt had kunnen kooopen; doch zy was volftrekt niet te beweegen, om zelfs het allerminste van hem aanteneemen. Zy gaf hem ten blyke van haare vriendschap de hand en vertrok.

Wat oordeelen myne jonge Leezers over dit gedrag van een Indiïanfche vrouw jegens fteden, die haar het bitterfte hartzeer hadden aangedaan? Was het niet recht beminnenswaardig?

Om dit land nog nader te leeren kennen, zond de kapitein eenen officier met zestien man in de booten uit, met bevel, al verder op langs de kust te roeijen en dan te landen. Dáár, waar men aan land ging, vond men hetzelfde even zo bekoorlyk, als by de waterplaats, en ookevev zo sterk

sterk bevolkt; doch, hoewel de bewooners van deze landstreek overvloed van verkens, gevogelte en vruchten hadden; scheenen zy niet zeer genegen, om 'er iets van te verkoopen. Eindelijk gingen zy 'er toch toe over, om negen verkens, eenig gevogelte en kokos-nooten afteftaan. Men vond verfcheiden van hen bezigt met kano's te bouwen, en het gereedschap, waarvan zy zich daartoe bedienden, bestond uit fteenen, fchulpen en beenderen. Men vond, hoegenaamd, geen metaal of werktuigen van metaal by hen. Verkens en honden fcheenen de eenigfte viervoetige dieren op dit eiland te weezen, en hunne kookkunde fchynt zich alleen te bepaalen tot het bakken of braaden van het vleesch deezer dieren. Men vindt by hen geene vaten om water te kunnen koken; en hierom hebben zy ook geen denkbeeld van heet of gevroozen water. Deeze onkunde leverde eens een zeer kluchtige vertooning op.

De kapitein had de koningin op het ontbyt aan boord verzocht. Het gezelfchap in de kajuit vergaderd zynde, bemerkte een van haar gevolg, die een priester fcheen te weezen, dat de opper-meester de kraan van de thee-machiene omdraaide, om de theepot met water te vullen. Nadat hy zulks met veel oplettendheid en nieuwsgie-

nieuwsgierigheid had aangezien, ging hy, om de zaak nog nader te onderzoeken, zelve heen, draaide de kraan om, en liet het kookend water in de hand loopen. Smart, ontsettenis en schrik overvielen hem in dit oogenblik zodanig, dat hy schreeuwende en springende, de wonderbaarlykste en belagchelykste postuuren maakte. De overige Indiäanen, die niet begrypen konden, wat hem deerde, stonden roereloos van verwondering en ontsettenis, en het duurde al vry lang, eer zy wederom tot bedaaren komen konden. De wondheeler, die de onschuldige oorzaak van dit onheil geweest was, verbond de verbrande hand met een verkoelende pleister, en stilde daardoor langzamerhand zyne pyn, en de schrik verdween allengs.

Men was nu yverig bezig, om zo veele levensmiddelen optekoopen, als de dagelyksche markt opleverde, en de geschenken der koningin hielpen niet weinig, om den voorraad van denzelfen aanzienlyk te vermeerderen. Want zo dikwyls als zy een bezoek kwam afleggen, bleef zy nimmer in gebreke, om een geschenk van verkens en vruchten daarop te laten volgen, hetwelk door den kapitein altoos met een tegen-geschenk wierd beantwoord. Eenmaal zond zy zelfs agt-en veertig groote en kleine verkens,
vier

vier douzyn vogels en een byna onnoemelyke menigte van vruchten op éénmaal. Iets te verkoopen, scheen beneden haaren rang te weezen.

Op zekeren dag haare begeerte hebbende te kennen gegeven, dat de kapitein haar naar haare woonplaats mogt verzellen, scheen zy het 'er recht op toegelegd te hebben, om hem buitengemeene eer te bewyzen. Zodra zy naamelyk waren aangekomen, deed zy hem en de officieren, die hem verzelden, nederzitten, nam hem vervolgens den hoed af, en stak 'er een bundel bonte vederen op, die buiten haar, zo veel men had kunnen bemerken, niemand op het geheele eiland droeg, en ook wezenlyk niet lelyk stonden. Ook bond zy om denzelfden hoed, als mede om de hoeden der overigen, een koord van hair gevlochten, waarby zy te kennen gaf, dat zo wel het hair, als ook het werk van haar zelve was. By deeze geschenken voegde zy nog eenige konstig gevlochten matten, benevens een groote zeug en een menigte van vruchten. Tegens den avond verzelde zy-zelve het gezelschap naar het strand terug.

By het afscheid gaf de kapitein haar door tekenen te verstaan, dat hy na verloop van zeven dagen dacht te vertrekken. Zy begreep zyn voorneemen oogenblikkelyk, en antwoordde

maede door tekenen, dat hy toch ten minften nog twintig dagen blyven zou. Doch hy trachte haar aan het verstand te brengen, dat zulk's ondoenelyk was, waaröver zy in zulk eenen vloed van traanen uitbarstte, dat het veel moeite en konst kostte, om haar wederom tot bedhaaren te brengen.

Den volgenden dag zond de konstapel niet minder dan twintig gekogte verkens en eenen aanzienelyken voorraad van vruchten aan boord. De dekken der schepen waren thans vol van verkens en gevogelte. Men doodde slechts de kleinften daarvan, omdat men wenschte de grooten levend te kunnen mede neemen; doch men zag welhaast met groote spyt, dat deeze dieren niets anders wilden eeten, dan de vruchten, die dit land voortbragt. Men moest derhalven de meesten dooden en inzouten; ondertusfchen bragt men nog twee van deeze dieren, een-zeug en een beer, gelukkig in *Engeland*, alwaar de eerste jongen kreeg en kort daarna stierf.

Ten einde de inwendige gesteldheid van het land nog nader te leeren kennen, gaf de kapitein aan één zyner officieren met een vry groot aantal van gewapende manschap bevel, om langs de rivier, zo verre hy komen kon, optetrekken, en alles, wat hem voorkwam, zorgvuldig opte-

mer-

merken. Ingevalle hy door de inboorlingen moogt aangevallen worden, moest hy terstond een vuur doen aansteeken, welks opstygende rook den kapitein tot een sein zoude verstrekken.

Den dag te vooren zond men aan de koningin een aanzienelyk geschenk, bestaande in twee kalkoenen, drie Chineefche faisanten, twee ganzen, een kat met haare jongen; eenig porcelein, eenige spiegels, glaazen, flesfen, hembden, naalden, naaigaaren, laaken, erweten, boonen, verscheiden soorten van tuinzaaden, als mede een spac, een groote menigte mesfen, schaaren, en andere yzerwaaren. Daartegen ontving hy wederom een geschenk van agttien verken en verscheiden vruchten.

Den volgenden dag, toen de manschap zou vertrekken, vervoegde de kapitein zich-zelfen by de koningin, om haar, benevens andere persoonen van rang te verzoeken, den dag aan boord van het schip doortebrengen. Hy deed zulks voornaamelyk ter beveiliging van de uitgezonden manschap, onderstellende, dat men niets tegen dezelve zoude onderneemen, zodra men wist, dat de koningin en de voornaamsten van het land in zyne magt waren.

Dés morgens vroeg een zonsverduistering waargenomen hebbende, nam hy den verrek-

ker, waarvan hy zich daarby bediend had, mede. Hy vertoonde denzelven aan de koningin, en nadat hy haar door tekenen het gebruik daarvan had doen begrypen, richtte hy dit instrument op verscheiden verre afgelegene voorwerpen, die zy zeer wel kende, maar met bloote oogen op haare woonplaats niet onderscheiden kon. Hy liet 'er haar vervolgens door kyken; maar deeze voorwerpen zo naby en duidelyk voor zich ziende, sprong zy met verbaazing terug. Zy zag met bloote oogen naar het gewest, alwaar deeze dingen zich bevonden, en stond eenen tydlang onbeweeglyk. Zy zag 'er andermaal door, en poogde op nieuws, hoewel vruchteloos, de voorwerpen, welke zy door den verrekker gezien had, met bloote oogen te vinden. Haar gelaat en gebaarden drukten daarby een mengsel van verbaasdheid en verrukking uit, die geen menschelyke taal beschryven kan.

Men vervoegde zich naar het schip. De kapitein liet eenen goeden maalyd aanrechten, waarvan het geheele gezelschap, uitgezonderd de koningin, met veel smaak at. Deeze was niet te beweegen, iets te nuttigen; waarschyneelyk wegens haare droefheid over het naderend vertrek van haare vrienden, de Engelschen, waardoor haar al den eetlust benomen wierd.

Te-

Tegens den avond kwam de uitgezonden manschap terug; en de koningin wierd nu ook met haar gezelschap wederom aan land gebragt.

By het afscheid vroeg zy den kapitein door tekenen, of hy nog niet afzag van zyn voorneemen, om zo schielyk te vertrekken? En nadat deeze haar zeide, dat hy het eiland op den eens bepaalden tyd noodzaakelyk moest verlaten, begon zy wederom een stroom van traanen te storten, en kon in langen tyd niet tot bedaaren komen. Eindelyk cenigzins bedarende, gaf zy door tekenen te verstaan, dat zy morgen weder aan boord zou komen, en liet zich vervolgens weder aan land brengen.

De officier, die met de manschap was uitgezonden geweest, gaf den kapitein van zyne onderneeming verslag op de volgende wyze:

„ By ons vertrek des morgens ten vier uren,
 „ vervoegde ik my eerst by onzen ouden man,
 „ en verzocht hem ons te verzellen. Ik ver-
 „ deelde myn volk in twee partyen, latende de
 „ één langs deeze, en de andere langs de over-
 „ zyde der rivier gaan. Wy kwamen welhaast
 „ in een breede en lange valei, alwaar wy veele
 „ wooningen met tuinen vonden. De laatsten
 „ waren met eenen wal van aarde omringd,
 „ en by de eerstgenoemde kriede het overal

„ van verkens en pluimgedierte. De grond
 „ fcheen in deeze landftreek ongemeen vet en
 „ vruchtbaar te weezen.

„ Na twee Engelsche mylen afgelegd te heb-
 „ ben, wierd de valei zeer smal; de eene oever
 „ der rivier liep op tot een fteile hoogte, wy
 „ vonden ons derhalven genoodzaakt, ons aan
 „ de overzyde te verëenigen. Op zekere
 „ plaats, alwaar de rivier eenen berg aftroom-
 „ de, hadden de inboorlingen waterleidingen
 „ aangelegd, om hunne tuinen en boomgaar-
 „ den te bevogtigen. De grond was hier in ze-
 „ kere perceelen afgedeeld en omheind, het
 „ welk een zeer bekoorlyk gezicht opleverde.
 „ De appel- en broodvrucht-boomen ftonden
 „ aan de helling der bergen in geregelde ryën,
 „ maar de kokos- en platanus-boomen, die
 „ eenen meer vochtigen grond verëisfchen, in
 „ de vlakke. Overäl groeide zeer goed gras,
 „ maar geen kreupelhout.

„ Wat verder op maakte de rivier onnoeme-
 „ lyk veele bogten, en de heuvels liepen aan
 „ wederzyden op tot hooge bergen, waarvan
 „ overäl groote rotzen uitftaken, en boven ou-
 „ ze hoofden hingen. Van hier af begon het
 „ wandelen zeer bezwaarlyk te worden, omdat
 „ men byna altoos klimmen moest. Zulks ver-

22 moei-

„ moeide ons zodanig, dat wy ons moesten ne-
 „ derzetten om te rusten, en ons door een goed
 „ ontbyt te verkwikken.

„ Doch naauwlyks hadden wy ons gelegerd,
 „ of wy wierden door een groot geraas en sterk
 „ geschreeuw van veele verëenigde stemmen
 „ verschrikt. Wy sprongen op, greepen naar de
 „ wapens en zagen een menigte mannen, vrou-
 „ wen en kinderen, boven op den berg, aan
 „ wiens voet wy ons hadden neêrgezet. Onze
 „ oude man liep sçhielyk naar hun toe, terwyl
 „ hy ons eenen wenk gaf, dat wy gerust zou-
 „ den blyven zitten. Toen hy by hen kwam,
 „ staakten zy oogenblykelyk het geschreeuw,
 „ en het duurde niet lang, of zy waren alle ver-
 „ dweenen.

„ Zy keerden echter na verloop van eenen
 „ korten tyd weder terug, medebrengende een
 „ groot gebraden verken, benevens eenen groo-
 „ ten voorraad van broodvrucht en andere ver-
 „ verschingen. Zy stelden dit alles den ouden
 „ man ter hand, en deeze deelde het onder ons
 „ volk uit. Ik gaf hen daartegen spykers, glas-
 „ koraalen en andere snuisteryën, waarin zy
 „ zeer veel genoeg vonden.

„ Wy vervolgden hierop onzen weg in de
 „ vallei zo verre wy konden, terwyl wy naauw-

„ keurig acht floegen op alle waterbecken, die
 „ uit de bergen vloeiden, of wy ook eenige
 „ blyken konden ontdekken, of hier ook me-
 „ taal of eenig ander erts te vinden was. Doch
 „ onze naspooringen waren vruchteloos.

„ Onder het wandelen eenen berg bereikt
 „ hebbende, dien wy moesten opklimmen, gaf
 „ onze oude gids my te kennen, dat hy ver-
 „ moeid was, en wenschte weér terug te kee-
 „ ren. Doch eer hy ons verliet, toonde hy
 „ ons eenige inboorlingen, die ons in zyne
 „ plaats zouden verzellen, en onze pakkaasje
 „ draagen. Hy ging terug, en wy begonnen
 „ den berg opteklouteren.

„ Wy bemerkten, dat de oude man geduurig
 „ na ons omzag; en op een plaats gekomen
 „ zynde, alwaar kreupel-hout en doornen het
 „ klimmen zeer lastig maakten, zagen wy hem
 „ zo verre terug komen, dat hy ons zyne stem
 „ kon doen hooren. Van daar riep hy zyne
 „ Landgenooten toe; en deeze liepen schielijk
 „ vooruit om ons den weg te baanen. Zy reik-
 „ ten ons ook geduurig ververschingen van water
 „ en fruit, en maakten ons het klimmen gemak-
 „ kelyk door ons op de steilste plaatsen de han-
 „ den te bieden. Zo zeer moet de oude man
 „ ons aan hunne zorg opgedraagen hebben.

„ Den

„ Den top van den berg bereikt hebbende , gin-
 „ gen wy wederom zitten rusten. Wy hadden
 „ gemeend op deeze plaats het geheele eiland
 „ te kunnen overzien: doch daar zynde, zagen
 „ wy ons van andere, ongelyk hooger bergen
 „ omringd, zodat wy hier in een dal scheenen
 „ te weezen. Naar een kant, waar het schip
 „ voor anker lag, was het uitzicht verrukkelyk.
 „ De bergen van rondsümme waren met hout
 „ begroeid, en leverden een schilderächtig ge-
 „ zicht op, en derzelve hellingen waren overäl
 „ met dorpen bezet. Een nog verrukkelyker
 „ gezicht gaven de nog meer bevolkte valeiën
 „ tusfchen de bergen; en zo verre als ons oog
 „ reikte, zagen wy nergens een onvruchtbaar
 „ of woest plekje.

„ Hier en daar vonden wy suikerriet, dat in
 „ het wild groeide; ook gengber. Ook ont-
 „ dekte ik eenen boom, die naar den stronk van
 „ vaarenkruid geleek, maar wel veertien of vyf-
 „ tien voeten hoog was. Ten einde den natuur-
 „ lyken rykdom van dit bekóorlyk eiland aan
 „ vruchten en gewasfen te helpen vermeerderen,
 „ ftak ik hier en daar pitten van perfiken, kers-
 „ fen, pruimen, citroenen en oranje appelen in
 „ den grond, en ftrooide allerlei foorten van
 „ tuin-zaaden uit, op zodanige plaatfen, alwaar

„ dezelfen , naar myne gedachten het best zouden voortkomen.

„ Naar het fchip wederkeerende , deeden wy fomwylen eenen kleinen uitftap in de bekoorlykfte valeiën , wordende overäl van onze Indiäanfche gidfen verzeld. Tegens den avond kwamen wy welbehouden te rug , gaven onze wegwyzers rykelyk gefchenken , en ontfloegen hen met volkomen wederzydsch genoegen.”

Den volgenden morgen tegens tien uren kwam de Koningin met een gefchenk van verkens en gevogelte aan boord; echter vertoefde zy niet lang , maar keerde fchielyk weder terug. Ook leverde de markt op de waterplaats deezen dag ruim op; en de konftapel was in ftaat , omtrent dertig verkens , een menigte gevogelte en zeer veele vruchten aan boord te bezorgen. Men nam ook zeer veel hout en water in , en maakte alles gereed , om weder in zee te gaan.

Des nademiddags ten drie uren leide de Koningin wederöm een bezoek af , en wel in de grootfte ftaatsie en met een talryk gevolg : zy bragt eenige kostelyke vruchten mede , en dezelfen overgegeeven hebbende , hernieuwde zy haar verzoek , dat de kapitein zyn vertrek nog tien dagen mogt uitftellen; waarby zy te kennen gaf , dat zy dieper in het land reizen en een menig-

nigte verken, gévogelte en vruchten medebrengen zou. De kapitein betuigde haar voor zo veel vriendschap en genegenheid zynen uitsteekenden dank, voegde echter daarby, dat hy den volgenden morgen noodzaakelyk moest vertrekken. Hieröver berste zy in bittere traanen uit.

Eenigzins tot bedaaren gekomen zynde, vroeg zy door tekenen, wanneer hy wederkomen zoude? En de kapitein beduide haar het getal van vyftig. Zy gaf, mede door tekenen te verstaan, dat hy toch niet langer dan dertig dagen mogt uitblyven; doch toen de kapitein onverzettelyk by het getal van vyftig bleef, schein zy 'er eindelyk genoeg in te neemen. Zy bleef aan boord tot dat het nacht wierd; en nu zelfs kon men haar niet, dan met veel moeite beweegen, om aan land te gaan. Toen men haar zeide, dat de boot op haar wachtte, ging zy op een kist zitten, en weende zeer lang inet zulk een onmaattige droefheid, dat zy niet schein te achten op de poogingen, welke men aanwendde, om haar tot bedaaren te brengen. Eindelyk krom zy, hoewel met weêrzin, in den boot, en men bragt haar aan den wal.

De oude man, de getrouwe en werkzaame vriend van onze reizigers, had meermaalen gewenscht, dat zyn zoon, een knaapje van veertien

tien jaaren ons by ons vertrek mogt verzellen, en deeze schein daartoe ook zeer genegen. Doch sedert twee dagen had hy zich niet aaten zien. Men vroeg 'er de oorzaak van, en de oude man gaf te kennen, dat hy hem in het land had gezonden, om van zyne vrienden afscheid te nemen. Dit was mogelyk slechts een uitvlucht; den vader was waarschyndelyk by het naderend uur van scheiding het hart zwaar geworden, en hy had den knaap weg gezonden, om zyn woord met fatsoen weder intetrekken. Wie kon zulks het vaderlyk hart kwaalyk neemen?

By het aanbreeken van den volgenden dag, zond men de booten voor de laatste maal aan land, om nog eenige vaten, die toen ledig waren, met water te vullen. De kust naderende, zagen zy tot hunne grootste verwondering, het geheele strand met inboorlingen als bedekt. Men vond niet raadzaam, om zich onder zulk een menigte te waagen, en wilde reeds weêr om keeren, toen de koningin te voorschyn kwam, het volk een sein gaf, om aan de overzyde der rivier te gaan, en vervolgens het bootsvolk wenkte aan land te komen, 't welk men ook deed.

Terwyl de vaten met water gevuld wierden, deed zy verkens en vruchten in de booten brengen; en toen men weder naar het schip wilde
roei-

roeijen, begeerde zy nog eens mede aan boord te gaan. Doch de officier gelast zynde, geen inboorling, hoe genoemd, mede te brengen, moest haar een weigerend antwoord geven. Terstond deed zy een van haare kano's te water brengen, en haar volk moest haar naar het schip roeijen. Haar kano wierd door veele andere kano's gevolgd.

Zodra zy by het schip was gekomen, ging zy aan boord; maar kon van droefheid niet spreken, ging zitten en weende bitter. Zulks duurde omtrent een geheel uur; waaröp de wind gunstig wierd, en men de ankers ligtte. Toen zy nu wel zag, dat 'er noodzaakelyk moest gescheiden worden, omhelsde zy allen met de grootste tederheid en onder het storten van veele traanen; vervolgens wierd zy in haare kano gebragt. Haar geheel gevolg deelde in haare droefheid.

Nauwlyks hadden wy de zeilen opgeheesfen, of de wind verslapte en het schip bleef stil liggen. De kapitein liet de booten, met touwen aan het schip vastgemaakt, voorüit roeijen, om het schip te boegfeeren (myne leezers weeten reeds uit het voorige, wat dit te zeggen is). De Indiäanen zulks bemerkende, keerden met hunne kano's weder terug, en de koningin deed haar kano aan het schip bevestigen. Zy-zelve plaatste
zich

zich op de voorsteven in haar kano, en weende ontroostelyk.

De kapitein schonk haar nog veele snuistryën, die hy ondersfelde dat haar aangenaam waren. Zy nam alles met stilzwygen aan; doch beschouwde het met geen oplettendheid. Tegens tien uren hadden de booten het schip gelukkig buiten de klippen gesleept; en de wind tevens frisch aanwakkerende, naamen de Indiäanen, en vooral de koningin, andermaal met veel aandoening afscheid, zo dat zy allen daardoor ontroerd wierden. Zelfs ontviel het oog van den kapitein een traan.

TOGT VAN OTAHEITE NAAR TINIAN; VAN
 DAAR OVER BATAVIA NAAR DE KAAP
 DE GOEDE HOOP. TERUGREIS
 NAAR ENGELAND.

Ik flaa dat geene over, wat onze Reizigers van de manieren, gewoonten en konsten der bewooneren van *Otaheite* hebben aangeteekend, om niet in het geval te komen, van de zelfde zaak tweemaal te moeten verhaalen. Want naardien ik binnen kort gelegenheid hebben zal, mynen jongen Leezeren andermaal naar dit merkwaardig eiland overtevoeren, en wel met een gezelschap, het welk meerder tyds en gelegenheds hebben zal, om belangryke zaaken optemerken: zy het my vergund, alles, wat de byzonderheden van dit land betreft, tot dien tyd toe uittestellen. Het was my thans alleen te doen, om de oplettendheid van mynen Leezeren by voorraad te wekken, en hen den wensch in te boezemen, in 't vervolg breeder daarover onderhouden te worden. Dit oogmerk meen ik door het gezegde bereikt te hebben. Ik verlaat der

derhalven nu *Otaheite*, en gaa voort in myn verhaal van 't geen onzen Reizigers op deezen togt al meer ontmoet is.

Men ging den 27sten July 1767 weder onder zeil, na iets langer dan een maand by dit zo bekoorlyk als gezegend eiland voor anker gelegen te hebben. Men voer, om de reis rondom de waereld verder te voltoojen, op nieuws naar het westen, en ontdekte van tyd tot tyd verscheide andere eilanden, die echter meestal van zo weinig belang waren, dat ik 't der moeite niet waardig oordeel, myne jonge Leezeren met een beschryving daarvan optehouden.

Alleenlyk moet ik gewag maaken van een opmerking by het vyfde nieuw-ontdekte eiland, het *Keppels-eiland* genoemd, omdat dezelve een byzonderheid oplevert, die tot de geschiedenis der menschheid behoort. Men bespeurde naamelyk, dat alle de bewooneren van dit eiland, die voor het overige volkomen gelyk scheenen aan die van *Otaheite*, het voorste lid van den pink misfen, en men meende wel degelyk te kunnen zien, dat hetzelfde met opzet weggenomen was. De reden daarvan kon men niet ontdekken. Mischien was het een van die zotte ongerymde kuuren, waardoor men het mensche-lyk ligchaam in verscheide landen en op ver-
schil-

schillende manieren verminkt heeft, waanende hetzelfde daardoor schooner te maaken, dan de Schepper het heeft weten te vormen; mogelijk ook lag de oorzaak van deeze onverstandige gewoonte in zekere Godsdienstige vooroordeelen, waardoor de menschen dikwyls tot nog veel grooter en verfoeijelyker dwaasheden zyn verleid geworden. Gelyk 'er tyden geweest zyn, waarin men den God der liefde eenen dienst meende te bewyzen, wanneer men ter eere van Hem zynen broeder slagtte of levend verbrandde; konden ook wel deeze arme eilanders in de kinderächtige verbeelding staan, dat hunne Godheid een groot genoeg daarin vond, wanneer zy hun eigen ligchaam verminkten. Wie is in staat om de uitgestrektheid der dolle buitenspoorigheden te bepaalen, waartoe bygeloof en dweepery de arme onverlichte menschen gemeenlyk verleiden? O, myne jonge Vrienden! betreurt, zo dikwerf u in 't vervolg van tyd voorbeelden van dien aart zullen voorkomen, de ongelukkigste aller doolingen van den menschelyken geest, deezen, dat hy juist dat geene, hetwelk onze grootste zegen zyn konde, den *Godsdienst* naamelyk, door byvoegselen van dwaalingen en verderffelyke vooroordeelen dikwyls in den grootsten vloek voor ons heeft

veränderd. Tracht vooräl, zo veel in u is, uwe denkbeelden van het Opperwezen door verstandige overdenkingen van alle onwaardige menschelyke vooroordeelen te zuiveren; vestigt dezelve altoos op het ontegenzeggelyke hoofdenkbeeld, dat dit verheven Wezen de liefde zelve is, en derhalven niets van ons eischén kan, dan 't geen ons eigen geluk en 't geluk onzer broederen ten doel heeft. Dan zult gy niet alleen deeze dwaalingen voor u-zelven weeten te vermyden, maar gy zult het ook, zo gy ze by anderen bespeurt, voor eenen heiligen pligt rekenen, zulke ongelukkige menschen, indien gy kunt en durft, beter te onderrechten. —

Keeren wy weder tot onze Reizigers.

Nadat men den 176sten graad der wester-lengte had afgelegd, stevende men, gelyk onze Leezers op de kaart kunnen zien, noord-westwaards, ten einde het ons reeds bekende eiland *Tinián* opte zoeken, om aldaar nieuwe ververfchingen optedoen, en het schip, 't welk al bouwvallig begon te worden, zo veel mogelyk te herstellen. Men bereikte hetzelve den 19den September, en liet hier het anker vallen.

Zodra het schip in veiligheid was, wierden de booten naar den wal gezonden, om tenten opteslaan, en eenige ververfchingen te haalen.

Dee-

Decze keerden tegens den middag weder, medebrengeude kokosnooten, citroenen en oranje-appelen. Vervolgens wierden de zieken, veertig in getal, benevens den opper-meester aan land gebragt. Daarönder behoorden ook de kapitein en zyn eerste lieutenant. Ook wierd de fineedery met het gereedschap der timmerlieden derwaards gezonden, om alles, wat tot de herstelling van het schip vereischt wierd, met des te meerder gemak op het land te kunnen bewerken. Van de gezonden nam de kapitein twaalf man mede, benevens eenen officier, om dezelve dieper in het land op de buffel-jagt te zenden. Want uit het voortig verhaal weten wy reeds, dat 'er wilde runderen en wilde verkens op dit eiland gevonden worden.

Zelfs den volgenden dag, toen de jagers eenen voortreffelyken jongen stier gedood hadden, die byna vierhonderd ponden zwaar was, vonden men zich in staat, om de geheele manschap te land en aan boord, van versch vleesch, broodvrucht, citroenen en oranje-appelen te voorzien. Dit verfrischend voedsel, gepaard met het inademen der landlucht, hadden welhaast eenen heilzaamen invloed op de zieken, en bevorderde derzelver geneezing. Men was nu ook bezig om de reddelooze plaatsen van het

ſchip zorgvuldig optezoeken en te herſtellen. Een gedeelte der manſchap ging dagelyks op de jacht, terwyl anderen vruchten, hout en water moeſten aanbrengeu. Ondertuſſchen was de jacht met zeer veele bezwaarlykheden gepaard: want de beestē waren zo ſchuw geworden, dat het veel moeite koſtte, om ze binnen het ſchot te krygen; daarēnboven was het eiland zodanig met kreupelhout begroeid, dat het onbeſchryfelyk laſtig was, om 'er door te komen. Men voege in zyne gedachten daarby de brandende hitte der zon, waarāan men blootgeſteld was; en men zal zich eenigzins een denkbeeld kunnen vormen van de bezwaarlykheden, die met deeze jacht verknocht waren.

Men bleef hier byna een geheele maand voor anker liggen, omdat de noodzaakelykſte verbeteringen van het ſchip niet vroeger konden voltooid worden. Vervolgens ging men, op nieuws verſterkt zynde, onder zeil, en bepaalde tot de naaſte plaats der beſtemming de hoofdstad *Batavia*, op het eiland *Java*, behoorende aan de Hollanders.

Deeze nieuwe togt ging met nieuwe, zeer groote bezwaarlykheden en gevaaren gepaard. Men had veel te worſtelen met de ysfelykſte ſtormen; en men beſpeurde welhaast, dat het ſchip,

ſchip, ſchoon het met alle zorgvuldigheid herfeld was, nog meer water ſchepte dan te voren. Verbaazende golven braken ſomtyds boven het dek van het ſchip, ſleepte veel, zelfs een van de booten, mede over boord, en verbraken het roer met de kleppen voor de ſchietgaten. Het regende zwaar; de donder brulde; de blikfems lichtten, en menigmaal was de hemel zo zwart, dat men op den middag niet van het eene einde van 't ſchip naar het ander zien kon. Op een deezer ſchrikkelyke dagen wierd de ſcheeps-kledermaaker vermiſt; en het was onzeker, of de ſtorm hem had weggeblaazen, dan of hy miſſchien, om zich te bemoedigen, wat te veel gedronken had, en in deezen toestand over boord gevallen was.

Eindelyk bereikte men, na onbeſchryfelyk veel moeite en gevaar, den 30ſten November *Batavia*, en ging aldaar voor anker liggen.

De kapitein zond terſtond iemand aan land, om den Gouverneur te verzoeken, ververſchingen te mogen aankopen, waarby hy aanbod, hem te begroeten, zo hy het kompliment met even zo veel kanonſchooten wilde beantwoorden. De Gouverneur ſtond zo wel het één als het ander toe. Men begroette hem derhalven

met dertien kanonschooten, die van het kasteel met veertien wierden beäntwoord. Myne jonge Leezeren moeten weeten, dat de zeevaarende Natiën met opzicht tot deeze plegtigheid zeer naauwgezet en zeer oplettend zyn, of dezelve ook behoorlyk wordt waargenomen. Eén eereschoot meer of minder, wordt aangemerkt als een zaak van zeer veel gewigt, en zelfs gebeurt het dikwerf, dat 'er vyändlykheden uit ontstaan; gelyk midden op de zee tusschen twee of meerder oorlogschepen van verscheiden Natiën, die elkänder ontmoeten, somtyds onäangename voorvallen gebeuren, wegens de vraag: welke Natie de andere eerst begroeten zal.

De kapitein riep nu al het volk op het dek, en onderreçttè hen, van welke gevaarlyke gevolgen onmatigheid en dronkenschap, in het ongezond klimaat van dit gewest, konden weezen. Hy maakte vervolgens een bevél bekend, dat niemand, die aan land zöu gezonden worden, zich daar vol drinken, of ook hoe genaamd, geen sterken drank mede aan boord brengen mogt; en hy dreigde de overtreçders van deeze wet strengelyk te zullen straffen.

Onder andere noodzaakelyke dingen, die tot de

de reis onöutbeerelyk waren , en men hier wenschte te koopen , was ook een anker , vermits men twee ankers verlooren had. Doch de menschen in *Batavia* , die ze te koop hadden , wilden gebruik maaken van den nood , waarín zy meenden , dat de kapitein was , en dedden zulk eenen buitenspoorigen eisch , dat deeze het eenen schimp rekende , zich van hen te laten bedriegen , en zich liever zonder ankers wilde behelpen. Hy kocht geen anker , en de kooplieden verbeurden daardoor eenen billyken winst , omdat zy naar eenen onbillyken getracht hadden.

Men vond te *Batavia* een Engelsch schip , *Falmouth* genoemd , het welk hier reeds verscheiden jaaren in de naarfte omstandigheden gelegen had , en geheel onbruikbaar geworden was. Het had altoos gewacht op bevelen uit *Engeland* , en deeze waren tot nu toe uitgebleeven. De officiers namen toevlucht tot kapitein WALLIS , en verzochten hem hartelyk , hen en het overige volk van hun vervallen schip toch mede naar *Engeland* te neemen. Zy stelden hem voor , dat zy hier ten dienste des Konings volstrekt niets konden uitvoeren ; dat de konstapel van het schip reeds lang dood was geweest ; dat zy door

de Hollanders gelast waren, hun kruid in zee te werpen; dat hunne overige behoeften bedorven waren; dat de opper-bootsman van hartzeer en verdriet zinneloos geworden, en in een Hollandsch hospitaal gebragt was; dat de scheepstimmerman dood ziek, en de scheeps-kok kreupel en lam was geworden. Men had hun, voegden zy daarby, nu in tien jaaren geen soldy betaald, en zy waren in dien tyd oud en ellendig geworden; doch zouden zy thans liever alles willen verliezen, en in de geringste dienften naar het Vaderland wederkeeren, dan onder de ellende van hunnen tegenwoordigen toestand nog langer te zuchten; naardien zy volgens het bevel der Hollanders, geen enkelen nacht aan land mogten blyven, maar altoos op het wrak van hun schip moesten vernachten, alwaar niemand hen in ziekten en ongemakken bezocht, en zy alle oogenblikken bloot stonden aan het gevaar van de Malayen vermoord te worden.

De kapitein was zeer aangedaan, en had medelyden met zyne ongelukkigigelandgenooten; maar vermits iemand in dienst van zynen Staat by zodanige gevallen niet zyn hart, maar zyne bevelen raadpleegen moet; en de zynen hem niet scheenen te vergunnen, het van hem ge-
verg-

verge de werk der barmhartigheid te verrichten: antwoordde hy met veel leedweezen, dat het niet in zyne magt was, aan hunnen wensch te voldoen; dat hy echter by zyne komst in *Engeland* niet vertoeven zoude, hunnen treurigen toestand met aandrang voortestellen, van hen spoedige hulp te bezorgen. De ongelukkigen verlieten hem dan met weenende oogen.

Ik heb dit geval hier ter neder gesteld, opdat myne jonge Leezers, waarvan veelen waarfchynelyk eerlang de gewigtigste Staatsbedieningen zullen bekleeden, al vroeg mogen leeren, dat 'er gevallen zyn, waarin men den aandrang der schoonste deugd van medelyden en menschlievendheid by zich onderdrukken, en zich volstrekt bepaalen *moet* tot dat geene, 't welk ons beroep van ons eischt. Het is voor een aandoenelyk hart altoos bezwaarlyk en zeer droevig, deezen harden eisch te moeten volbrengen: doch juist om die redenen moet men zich daartoe voorbereiden, en zich vooraf reeds oefenen, om in gevallen van dien aart meer zyn verstand, dan zyn gevoel te volgen, hoe gegrond dit laatste immer weezen mag.

Vermits het bevel van den kapitein wegens de onthouding van sterken drank, stiptelyk

wierd opgevolgd: had hy het genoeg van na verloop van agt dagen, toen men weder onder zeil ging, zyne geheele manschap volkomen gezond te zien, behalven één matroos, die reeds lang had gefukkeld.

Men stevende nu eerst naar de *Kaap de Goede Hoop*; en op deezen togt hadden zy vry veel wederwaardigheden. Een matroos viel van de raa der groote mast, en kwetste by het vallen twee anderen zodanig, dat de een van dezelve stierf, maar de ander met een ligte kwetzuur vry kwam. Hy zelf moest het oogenbliklyk met den dood bekoopen.

Ook namen de gevaarlykste ziekten, naame-lyk buikloop en rotkoortsen, op het schip de overhand. Drie wierden daardoor weggerukt, en niet minder dan veertig lagen 'er gevaarlyk ziek aan. De tweede meester was zelf mede onder dit getal, en de matroozen, die de zieken moesten oppassen, wierden gemeenlyk binnen eenige dagen zelve ziek. Ter vermeerdering van dit ongeluk, wierd het schip nu zodanig lek, dat het, geduurende ieder scheeps-wacht, dat is, alle vier uren, meer dan drie voeten water schepte, zo dat 'er onophoudelyk moest gepompt worden, om het
schip

ſchip vlot te houden en niet te laten zinken. Daarby kwam nog, dat het geheele bovengedeelte van het ſchip zo los en lek was, dat het water, zo dikwyls de zee wat hol ging, op verſcheide plaatſen te gelyk indrong.

Men liet echter den moed niet vallen, maar was onvermoeid in het gebruik van elk hulpmiddel, het welk de reden uitvond en de omſtandigheden aan de hand gaven. De Voorzienigheid zegende hun taai geduld; het gelukte hen, zich-zelfen en het ſchip te behouden; en na een reis van agt weeken hadden zy het genoeg van de *Kaap* te bereiken, en in de zogenoemde *Tafelbaai* voor anker te komen.

Ter bevestiging van dat geene, het welk ik te vooren van de pligtpleegingen ter zee, aangaande het begroeten der kanonſhooten zeide, moet ik hier nog aanmerken, dat onze kapitein WALLIS het hier wederom der moeite waardig oordeelde, in zyn dagboek optekenen, hoe veele eerſhooten hy by de *Kaap* gedaan, en hoe veel hy daarvoor ontvangen heeft. In de *Tafelbaai* lagen naamelyk verſcheide andere ſchepen voor anker, onder
wel-

welke een Fransch Oostindisch schip en een Engelsche paket-boot was. WALLIS begroette nu eerst den Gouverneur met dertien schooten, en deeze beantwoordde zulks met een evengelyk getal. Vervolgens begroette de Engelsche paket-boot, zynde een kleiner vaartuig, den *Dolphyn* met elf schooten, en WALLIS bedankte hem met negen. Eindelijk was het Fransche schip aan de beurt, het welk mede eerst, en wel met negen schooten saluëerde, en bedankt wierd met slechts zeven schooten, waarfchynelyk omdat het geen eigenlyk oorlogschip, maar een koopvaarder was.

Deeze gewigtige zaak geregeld afgeloopen zynde, liet WALLIS den Gouverneur verzoeken, om vryheid te mogen hebben van zich hier te voorzien van ververfchingen, en dit verzoek wierd gaarne toegestaan. De beleefde Gouverneur vergunde hem mede, op een van de stad afgelegen plaats tenten opteffaan, en zyne zieken derwaards te laten brengen, ten einde zy de geneezende landlucht mogten genieten. De kapitein was zelf mede onder dit getal. Hy deed zich derhalven mede aan land brengen; en bleef daar, hoewel zonder

te geneezen, zo lang het fchip hier voor anker lag. Alle overige zieken herstelden binnen eenen korten tyd, en de gezonde lucht van dit gewest bekwam veelen zo goed, dat zy 'er veel beter uitzagen, dan toen zy uit *Engeland* vertrokken.

Men ftelde nu alles in het werk, om het fchip te *kalefateren* (*), en alle befchadigde plaatfen van hetzelfde, zo veel doenelyk te verbeteren. Ook voorzag men zich van alle noodige fcheeps-behoeften; en alles gereed zynde, ging men, welgemoed en vol hoop, om het overige van hunne langduurige reis gelukkig te eindigen, weder onder zeil.

Na eenen voorfpoediger togt van veertien dagen, bereikte men het Engelsche eiland *St. Helena*, 't welk mynen jongen Leezeren reeds kennen, of op alle kaarten van *Afrika* gemakkelyk kunnen vinden. De kapitein wierd hier van den Gouverneur zeer beleefdelyk ontvangen; en de manfchap had gelegenheid, behalven verfcheide andere ververfchingen, eenen aanzienelyken voorraad van porcelein te verzamelen, die op dit eiland in menigte groeit.

Men

(*) De reeten met gepluisde touw toetefoppen, en vervolgens met pik of teer te befneeren.

Men vertoefde hier slechts drie dagen, en na een reis van agt weeken, waaröp niets aanmerkelyks voorviel, kwam het schip den 20sten Mey 1768 in *Duins* behouden ten anker, nadat men de geheele lange en gevaarlyke reis in 637 dagen gelukkig had afgelegd.

III.
B E S C H R Y V I N G
VAN EEN
R E I S
R O N D Ö M D E W A E R E L D,
GEDAAN DOOR DEN BRITSCHEN
SCHEEPS-KAPITEIN
PHILIP CARTERET,
VAN DEN JAARE 1766 TOT 1769.

PHILIP CARTE

BEREITUNG VON DEN BRITISCHEN
SCHIFFS-KAPITÄNEN

PHILIP CARTE

VERLAG VON H. H. H. H.

I.

TOGT VAN PLYMOUTH NAAR MADERA,
EN VAN DAAR DOOR DE STRAAT VAN
MAGELLAAN.

Deeze reis onderscheidt zich van de voorigen, door een aanëenschakeling van gevaar en rampen, die myne jonge Leezers niet zonder een deelneemend medelyden, en ook hier en daar niet zonder verbaazing zullen kunnen leezen. Gebeurtenissen van dien aart hoort men, zo ik het gevoel van anderen naar het myne mag beoordeelen, liefst verhaalen van hen, die 'er zelf zyn in gemengd geweest. Uit dien hoofde verkies ik thans, my achter het scherm te houden, en den Held deezer Geschiedenis in perfoon te laten optreden. Oplettendheid zal hy wel buiten myn toedoen weeten te verwekken; hy

zal derhalven terstond het woord opvatten.
Kapitein CARTERET spreekt.

* * * * *

Nadat ik van de reis rondöm de Waereld, met den Commandeur BYRON gedaan, terug gekomen was, wierd ik kort daarna tot Bevelhebber van 's Konings sloep, de *Zwaluw*, aangesteld, en gelast my tot een tweede reis gereed te maaken. Deeze sloep was een oud schip, had reeds dertig jaaren gediend, en was derhalven zo bouwvallig geworden, dat 'zy niet meer geschikt scheen, om een verre reis uittehouden.

Zonder my de plaats of het land myner bestemming bekend te maaken, had men my alleenlyk kennis gegeven, dat ik met den *Dolphyn* zoude vertrekken. Werwaards, en hoe lang, wierd my niet gezegd. Ik begreep wel uit de zorgvuldige toerusting van den *Dolphyn*, dat dezelve wederöm tot een reis rondöm de Waereld geschikt was; doch de slechte gesteldheid van de *Zwaluw*, en de geringe voorraad van daggelyksche behoeften, waarvan men dezelve voorzag, maakten het zeer onwaarfchynelyk, dat
zy

zy mede tot zulk eenen verren en gevaarlyken togt zoude uitgezonden worden.

Ondertusfchen beproefde ik alles, wat ik door voorftellingen doen kon, en verzocht om een fmeedery, om eenen kleinen voorraad van yzer, om een kleine boot, en verfcheide andere dingen, die ik by langduurige ondervinding wist, dat op eene verre reis onöntbeerelyk waren. Doch myn verzoek wierd van de hand gewezen; en ik kreeg alleenlyk tot antwoord, dat het fchip voor dezelfs beftemming volkomen uitgerust was, en niets méer noodig had. Zulks moest my natuurlyk bevestigen in myne meening, dat ik den *Dolphyn* flechts tot zekere hoogte verzellen, en vervolgens wederkeeren zoude.

In deeze onzekerheid zeilde ik den 22ften Augustus 1766, in gezelfchap van den *Dolphyn* en een proviäntfchip, *Prins Fredrik* genoemd, uit *Plymouth*. De naaste plaats onzer beftemming was het eiland *Madera*. Wy bereikten hetzelve zonder merkwaardige ontmoetingen, den 7den September, op welken dag wy daar op de rheedē de ankers lieten vallen. Maar nog mogt ik niet weeten, werwaards myne reis eigenlyk gericht was.

Den tweeden morgen na onze komst meldde de lieutenant my, dat negen van onze beste ma-

troozen des nachts het fchip in ftilte hadden verlaaten, en aan land gezwommen waren. Hunne kleederen hadden zy achtergelaaten, en alleenlyk hun geld, in eenen neusdoek om hun middel gebonden, medegenomen. Zy waren dus naakt gezwommen tot aan de branding, die hier zeer hoog tegen het ftrand oploopt. Gefchrikt door het gedruis daardoor veroorzaakt, was één hunner terug gekomen aan het fchip, terwyl de overigen het gewaagd hadden door de branding heenen te worftelen, en dus ontkomen waren.

Het zou my zeer fmartelyk gevallen zyn, had ik dit volk moeten verliezen. Ik fchreef derhalven oogenblikkelyk aan den Engelschen Conful op het eiland, en verzocht hem, my de behulpzaame hand te bieden, om deeze manfchap weêröm te krygen. Doch eer ik nog den brief geëindigd had, liet de Conful my boodfchappen, dat men deeze gasten, tot groote verwondering der inwooneren, naakt aan het ftrand gevonden en in hegtenis genomen had, ten einde dezelve wederom uitleveren. Ik zond terftond een boot derwaards, om ze aftehaalen.

Zodra ik vernam, dat zy weder aan boord waren, ging ik op het verdeck, en had het genoegen in hunne geheele houding zo veelfchaam-

te en berouw te ontdekken, dat ik hen by myzelve terstond vergiffenis schonk, en slechts wenschte de zaak zodanig te vinden, dat ik hen ook van de straffe kon ontheffen. Ik vraagde hen: wat hen toch had kunnen beweegen, het schip en den dienst van hun vaderland te verlaaten, en zich bloot te stellen aan het gevaar van door haaisfchen verflonden, of door de branding aan de kust verpletterd te worden? Zy antwoordden: dat zy in 't geheel niet in de gedachten hadden genomen om weg te loopen; integendeel, dat zy vast hadden beslooten, om het schip, zolang het nog dryven kon, nimmer te verlaaten. Doch dewyl het wel te vermoeden was, dat zy eenen verre en gevaarlyken togt te doen hadden, en immers niemand zeggen kon, wie middelerwyl leeven of sterven mogt: was 't hun hard voorgekomen, dat zy niet ten minsten vryheid en gelegenheid hebben zouden, om hun eigen geld, naar goedvinden te verteeren. Zy hadden derhalven voorgenomen gehad, om zich nog eens recht vol te drinken, maar vervolgens naar het schip wedertekeeren: zy hadden gemeend zulks te bewerkstelligen, eer men hen op het schip vermisen zou.

Dewyl ik, gelyk gezegd is, te vooren reeds gewenscht had, hun de straffe te kunnen kwyt-

schelden, onderzocht ik hunne ontschuldiging juist niet zeer streng. Ik bragt hun slechts onder het oog, welk een onberaaden stap zy gedaan hadden, en dat ik verwachtte, zy zouden hun leven in 't vervolg in gewigtiger gevallen waagen, en my door hun gedrag niet andermaal redenen geeven, om over hen te klaagen; in deeze verwachting zoude ik hen thans van de verdiende straffe ontslaan, en genoeg neemen in de schaamte en berouw, welke ik meende over hunne wandaad by hen te bespeuren. Vermits ik echter, voegde ik 'er by, waarschynelyk op deeze reis goede zwemmers zou noodig hebben: was 't my zeer aangenaam te weeten, aan wien ik my by voorkomende gelegenheden houden kon.

De geheele manschap gaf my overluid zyne volkomen toejuiching te kennen; en ik vond my in 't vervolg van tyd voor deeze zachte behandeling rykelyk beloond. Want onder alle debewaarykheden en gevaaren van onzen volgenden togt, kon ik van deeze gasten alles eischen, en zy volbragten het ook met eenen yver, die hun zelve tot eer, en my tot zeer veel nut verstrekte. Wederom een voorbeeld, dat een zachte behandeling op welgeaarde gemoederen meerder indruk maakt dan strengheid.

Den

Den 12den September gingen zy weder onder zeil, en nu eerst maakte Kapitein WALLIS my het oogmerk van onze reis bekend, terwyl hy my een affchrift van zyne instructiën mededeelde. Ik zag nu met leedweezen, dat ik uitgezonden was tot een onderneeming, waartoe het fchip volstrekt niet in staat, noch deszelfs uitrusting voldoende was. Maar wat zou ik doen? Wy moesten gehoorzaamen, en afwachten hoe en waar wy onzen ondergang zouden vinden. Ik beschouwde ons van deezen tyd af als waarfchynelyke slagtoffers der gehoorzaamheid, befloot echter, my van mynen pligt te kwyten, zo lang ik kon.

Alles, wat reeds in het vóorig verhaal gemeld is van de ontmoetingen op onze reis, zal ik met stilzwygen voorby gaan. De Straat van *Magellaan* inloopende, kreeg ik bevel vóórdien *Dolphyn* optezeilen, ten einde de ondiepten te peilen, en voor wegwyzer te dienen, omdat ik deéze reis reeds cenmaal gedaan had. Doch myn fchip zeilde zo slecht, dat zulks zeer langzaam in zyn werk ging; en de *Dolphyn* had gemeenlyk maar de gereefde topzeilen (*) noodig, terwyl

(*) De bovenste kleine zeilen aan de punten der masten.

wyl de *Zwaluw*, al zettede zy alle zeilen by, zeer moeilyk en traag voortging.

Nadat wy op deeze wyze, onder onbefchryfelyke moeijelykheden en gevaaren, omtrent de helft van de Straat hadden afgelegd, stelde ik kapitein WALLIS de jammerlyke gesteldheid van myn schip voor. Ik toonde hem, hoe zeer hy zelf daardoor wierd tegengehouden, en hoe weinig wy in staat waren, zelfs het minste te doen, waardoor het oogmerk van zyne reis kon begunstigd worden; en hierom verzocht ik hem in overweeing te neemen, wat wel voor 's Konings dienst het best zyn zoude, om ons nog verder mede te neemen, of te ontslaan? Ik deed den voorflag, dat hy de *Zwaluw* in de één of ander Baai mogt laten, en bood my aan, in dit geval, hem met de booten door de Straat te verzellen, het welk waarfchynelyk schieliker en beter gaan zoude, dan dat hy zich door myn schip nog langer liet belemmeren. Om deezen voorflag nog aanneemelyker te maaken, voegde ik daarby: dat hy zynen voorraad van leeftogt en andere behoeften uit myn schip vergoeden kon. Ja, ik bood zelfs aan, om myne beste matroozen voor de geen en van de zynen aan hem afteftaan, die misfchien wgens ziekte als anderszins buiten staat waren, de voorftaande reis te kunnen uithouden. Indien
hy

hy echter volstrekt noodzaakelyk oordeelde, dat ik zelf de reis mede moest doen, uit hoofde van myne kundigheden, welke ik op myne eerste reis van de *Zuid-zee* had opgedaan: dan verzocht ik hem in dit geval, het bevel over de *Zwaluw* aan zynen eersten lieutenant optedraagen, en bood aan op den *Dolphyn* onder hem te dienen, en de plaats van den lieutenant te vervangen. Eindelyk voegde ik 'er by, dat ik, indien hy lust had, om zelf de *Zwaluw* naar *Europa* terug te brengen, genegen was, het bevel op den *Dolphyn* overteneemen, en de reis alleen te doen,

Alle deeze voorflagen wierden verworpen. Kapitein WALLIS antwoordde, dat de Admiraliteit eens voor al belast had, deezen togt met beide schepen te voltoojien, en dit bevel, zeide hy, moest opgevolgd worden, zo lang als 't mogelyk was. — En dus vervolgden wy te samen onze bezwaarlyke reis.

Tot hiertoe was ik altoos vooruit gezeild; maar het wester-einde van de Straat bereikt hebbende, geraakte de *Dolphyn* ons voor. Dit gebeurde tegens den avond, en schoon ik den geheelen nacht onder zeil bleef, hoe gevaarlyk zulks ook was, liep evenwel de *Dolphyn* zo verre vooruit, dat wy des morgens niets, dan

alleen deszelfs topzeilen aan de uiterfte kim konden ontdekken. Ten negen uren verlooren wy hem geheel uit het gezicht. Van dit oogenblik af, gaf ik alle hoop op, om hem vóór onze terugkomst in *Engeland* ooit weér te zien; en het gevolg toonde, dat ik my niet bedroogen had.

Wy bevonden ons nu wezenlyk in den deerniswaardigsten toestand. Alles, wat tot zodanig een reis, als de onze, noodzaakelyk vereischt wierd, was aan boord van den *Dolphyn*, en deeze was daarmede in de wyde waereld gezeild. Behalven de overige scheeps-behoeften had hy ook ons aandeel van wollen en andere stoffen, linnen, glas-koraalen, schaaren, messen en ander yzergoed aan boord; en in de negen maanden, dat wy in elkanders gezelschap gezeild hadden, was 'er niets van aan my overgeleverd. Alle deeze zaaken waren evenwel voor ons onöntbeerelyk, wanneer wy ververfchingen van de Indiäanen wilden inruilen. Wy waren niet eens van een smeedery, noch van den minsten voorraad van yzer voorzien, hoewel wy waarfchynelyk in omstandigheden moesten komen, waarín wy ter behoudenis van hetfchip noch het één, noch het ander ontbeeren konden. Dit gebrek, gevoegd by de slechte ge-

fteld-

feldheid van ons fchip, levert een waarächtigt denkbeeld op van onzen betreurenswaardigen toefland.

By alle deeze tegenheden had ik echter het genoegen, dat myne braave manfchap niet de minfte neêrflagtigheid liet blyken. Terwyl ik hun myne goedkeuring daaröver te kennen gaf, trachtte ik hen nog meer optewekken met hun te zeggen: dat ik in hunnen moed, in hunne bekwaamheid en hun goed gedrag, een volmaakte vergoeding voor de gebreeken en het gemis van noodwendigheden van het fchip vond. En zo vervolgden wy in Gods naam onze reis.

Den naastvolgenden nacht bragten wy door onder een aanhoudenden ftorm en gevaar, om tegen de kust geflingerd en verbryzeld te worden. Den volgenden avond eerst, mogt het ons gebeuren, een plaats te vinden, alwaar wy het fchip voor anker konden leggen. Dit gefchied zynde, begaf ik my in myne kajuit, om een weinig te ruften. Doch naauwlyks was ik gaan liggen, of 'er ontftond een algemeen gefchreeuw op het verdek, waaröver ik niet weinig fhrikte. Ik fprong oogenblikkelyk uit de kooi, en op het dek komende, hoorde ik het volk met een verëend gejuich my toeroepen:

pen: de *Dolphyn!* de *Dolphyn!* Verbaasdheid en blydfchap fcheenen hen byna van hunne zinnen beroofd te hebben. Maar wat was het? Nadat de algemeene verrukking eenen tydlang geduurd had, bleek het, dat 't geen zy voor een zeil hadden aangezien, niets anders was, dan water, door een hevige rukwind opgenomen en in de lucht geflingerd. Deeze groote, doch ongegronde vreugde wierd min of meer van verflagenheid gevolgd; dit duurde evenwel niet lang; zy wierden wederöm beziel met hunne gewoone standvastigheid, en eer ik nog weder in myne kajuit ging, waren ze allen even vrolyk en wél.

Twee dagen nog moesten wy worstelen met alle de gevaaren en lastigheden, die de fcheepvaart onder een zo ruuwe luchtstreek, en in een zo gevaarlyke zee-enge met zich brengt. Den derden dag eindelyk, bereikten wy het laafte zuider voorgebergte. De zee ging juist zeer hol, en de wind, die tot hier toe oostelyk was geweest, liep eensklaps naar 't zuiden. Hy begon op éénmaël zo ysfelyk te blaazen, en de fchielyke verändering veroorzaakte zulke holle golven, dat 'er een menig-

nigte waters op het dek 'stortte, en wy daar-door het grootste gevaar liepen van te zullen zinken. Daarby moesten wy alle onze krachten inspannen, om te beletten, dat het schip niet tegen de noorder kust gedreeven wierd, in welk geval onze ondergang onvermydelyk zou geweest zyn. Maar evenwel, hoe wy ook werkten, om dit dreigend gevaar te ontgaan, dreeven wind en golven het schip zeer snel naar de genoemde kust. In deezen dringenden nood deed ik alle onze water-vaten, die op en tuschen de dekken stonden, den bodem inslaan, opdat het schip wat ligter worden, en deste beter zeilen zou. Door middel van deeze opöffering onzer eerste en onöntbeerelyke behoefte, gelukte het ons eindelyk, hoewel ter naauwer nood, het gevaar te ont-komen, en geheel buiten de Straat te komen.

Wy wierden juist in het beslissend oogenblik behouden. Een paar minuten later, dan hadden wy niet gered kunnen worden. Want wy waren naauwelyks den mond van de Straat door, toen de wind eensklaps wederöm veränderde, en naar het zuidwesten liep. Was zulks eenige oogenblikken vroeger gebeurd, dan was onze ondergang onvermydelyk geweest,

weest, omdat wy in dit geval volstrekt niet hadden kunnen beletten, tegen de kust geworpen te worden en schipbreuk te lyden. Doch het behaagde de Voorzienigheid, ons leven voor dit maal tot nog grooter rampen te spaaren, die op ons wachteden.

TOGT VAN DEN WESTER MOND DER
STRAAT VAN MAGELLAAN NAAR HET
EILAND MASAFUERO.

Wy stevenden nu de onmeetelyke *Zuidzee* in; wy konden wat ruimer adem haalen, en ik begon onzen bedenkelyken toestand in ernstige overweeging te neemen.

Het gebrek aan water veroorzaakte my de meeste zorg. Wy hadden eenen grooten voorraad daarvan laten loopen, om het schip wat te verligten; en 't geen wy nu nog over hadden, schein geenszins voldoende tot zulk eenen verre togt, als ons nu nog voorstond. Ik besloot derhalven eerst de eilanden *Juan Femandes* en *Masafuero* optezoeken, om, was 't mogelyk, eenen grooteren voorraad van water inteneemen. Wy liepen tot dat einde noordwaards op.

Doch het schein op deezen togt ons lot te zullen weezen, dat wy met gebrek, met de elementen en andere wederwaardigheden moesten worstelen. De wind liep schielyk om naar het noord noord-westen; daarby stormde het nu
ook

ook niet alleen onöphoudelyk, maar de onstui-
 mige rukwinden, waarään wy bloot gesteld wa-
 ren, wierden ook zo wel van eenen zwaaren re-
 gen, als ook met een menigte hagel, of veel-
 meer stukken van half-gesmolten ys, onder blik-
 semen en donderslagen, verzeld, als nog niemand
 van ons ooit beleefd had. De golven liepen zo
 ongelooflyk hoog op, en braken telkens boven
 het dek van het schip met zulk een geweld, dat
 wy geduurig onder water gezet wierden, en
 meer dan eens wanhoopten, of wy het dag-
 licht wel ooit wederöm zouden aanschouwen.
 Deeze schroomelyke toestand duurde van den
 18den April tot den 8sten Mey, byna zonder de
 minste tuschenpoozing voort, wanneer wy
 eindelyk het eiland *Masafuero*, en kort daarna
 ook het eiland *Juan Fernandes* in 't oog kree-
 gen.

Wy stevenden naar de laatste; doch nader ge-
 komen zynde, vond ik dat de Spanjaarden al-
 daar een fort en volkplanting hadden aangelegd.
 Vermits ik 't nu niet raadzaam oordeelde, my
 deeze menschen te kennen te geeven, zag ik lie-
 ver af van hier ververfchingen inteneemen, en
 zeilde naar *Masafuero*.

Wy hadden hier wel het geluk voor anker te
 komen; doch wy hadden naauwlyks een boot
 naar

naar den wal gezonden, om water te haalen, of wierden door een hevigen storm wederom losgerukt en naar zee gedreeven. 'Er haperde weinig aan, of wy hadden ons anker verlooren. Verscheide dagen achtereen beproefden wy, hoewel vruchteloos, andermaal voor anker te komen, en moesten derhalven alle onze poogingen aanwenden, om dagelyks zo veel mogelyk, het strand te naderen, om het voor de booten des te gemakkelyker te maaken, ons van tyd tot tyd een lading water te bezorgen. Zo vergaderden wy een vry grooten voorraad van water, 't welk echter met onbegrypelyk veel moeite gepaard was; met dit alles hadden wy nog zo veel niet, als wy by de onzekerheid of en wanneer wy wederom land zouden vinden, noodig hadden.

In deeze omstandigheden bood zich de lieutenant GOWER, wiens moed en bekwaamheid in alle onze gevaaren en rampen, ik niet genoeg roemen kan, aan, om nog eens met den boot naar land te roeijen in een gewest, alwaar het regenwater by plasfen stond, naardien wy van de eigenlyke waterplaats, alwaar wy eenigen van ons volk hadden gelaaten, thans al te verre weg gedreeven waren. De avond begon reeds aantekomen, en de boot was nog geen uur uit-

geweest, toen 'er een allervreesfelykst onweêr, in *Europa* niet bekend, met eenen woedenden storm opkwam, en ons allen den ondergang dreigde. Ondertusfchen wierd het nacht, en een onafgebroken stortregen froomde uit de lucht. Tot herhaalde reizen liet ik kanon-fchooten doen en feinen van vuur maaken, om den boot daardoor te leiden, wiens onzeker lot my de grootste benaauwdheid veroorzaakte. Maar te vergeefsch! De ongelukkige boot bleef uit, en het was maar alte waarfchynelyk, dat dezelve met de braave manfchap naar den grond was gegaan. Daaröver was ik zeer bedroefd.

Doch zo veel te grooter nog was myne blydfchap, toen dezelve eindelyk tegens zeven uren, nadat wy alle hoop, om ze ooit weder te zien, reeds hadden opgegeeven, weder by ons kwam. Met een onbefchryflyke verrukking maakten wy allen mogelyken fpoed, om manfchap en boot terfcond aan boord te neemen, en hoe gelukkig voor ons en hen, dat wy zo gehaast hadden! want op het oogenblik, nadat het gefchied was, kwam 'er zulk een verbaazende rukwind, dat, hadden wy nog maar één minuut langer gedraald, boot en manfchap onvermydelyk zouden verlooren geweest zyn.

De Heer GOWER verhaalde my; dat, vermits

mits hy niet had kunnen landen, drie van zyne manfchap met water-vaten aan den wal waren gezwommen, om ze te vullen; maar dat oogenblikkelyk daarna de deining zo fterk was geworden, dat zy niet hadden durven onderneemen, naar den boot terug te zwemmen. Vermits hy het nu niet van zich had kunnen verkrygen, deeze arme menfchen in zulk eenen fchroomelyken nacht daar te laaten, te meer, omdat zy van het hoofd tot de voeten naakt waren; had hy zo lang op hen gewacht, tot het oogfchyne lykft gevaar hem eindelyk genoodzaakt had, naar het fchip wedertekeeren.

Het lot van deeze arme menfchen was een nieuw voorwerp van onze zorg en bekommering. Zy waren naakt, op een onbewoond eiland, verre van de waterplaats, alwaar eenigen hunner makkers ten minften een tent ter bedekking hadden, en beroofd van alle levensmiddelen. Daarënboven was het nacht, en onder zwaaren en aanhoudenden regen donderde en blikfemde het zodanig, dat myne Europeaanfche leezers voorzeker zich daarvan geen denkbeeld kunnen vormen. Doch de nood maakt vindingryk. De arme naakte menfchen hadden gebruik gemaakt van het eenige middel, 't welk han nog overfchoot, om zich tegen een vol-

slaagen verstyving te beveiligen, te wecten, dat zy beurtelings met hunne ligchaamen elk'nder bedekten. Op deeze wyze hadden zy den vreesfelyksten nacht huns levens gelukkig overgebragt; en zodra de dag was aangebrooken, hadden zy, nu door loopen, dan door zwemmen; de plaats bereikt, alwaar eenigen van onze manschap met de tent gebleeven waren.

Deeze hunne lotgenooten ontvingen hen met verbaazing en blydschap, en deelden hen oogenblykelyk den noodigen leeftogt en kleederen mede. Zodra zy weder aan boord kwamen, gaf ik bevel, om hen op de best mogelyke wyze te verkwikken, en liet hen den geheelen volgenden nacht gerust in hunne hangmatten (*) liggen. Zy waren daarna wederom zo gezond en frisch, alsöf hen niets was overgekomen. Dit waren drie van die geenen, die by *Madera* aan land waren gezwommen, om zich nog eens helder vol te drinken.

Wy vertoefden, hoe wel onder byna altoos aanhoudende stormen en rukwinden, nog eenige

(*) Op de schepen slaapen de menschen niet in bedsteden, maar in een zweevend stuk linnen, met de vier hoeken aan touwen hangende, 't welk uit dien hoofde een *hangmat* genoemd wordt.

ge dagen aan de kust van dit land, en hadden het geluk, schoon met onbeschryfelyk veel moeite en gevaar, byna alle onze water-vaten van tyd tot tyd gevuld te zien. Het volk, dat aan land was, bezorgde ons ook één en andermaal een menigte van zekere vogelen, welke zy op een zeldzaame wyze vingen. Zo dikwyls naamelyk als het des nachts stormde, kwamen deeze vogelen by geheele schaaren naar het vuur vliegen; en stortten zich blindeling in hetzelfde neêr. Zy hadden op deeze manier in éénen nacht niet minder dan 700 gevangen.

De laatste dag, dien wy hier doorbragten, kon wel de ongelukkigste voor ons geworden zyn. De booten waren voor de laatste maal naar land gegaan, om het gekapte hout, benevens de tent aftehaalen, toen 'er eensklaps zulk een hevige wind opstak, dat wy het 'er niet konden houden, maar naar zee gedreeven wierden. De wind woef zo geweldig, dat het water in de lucht gevoerd en boven onze masten heen geslingerd werd. Het wierd nacht, en van onze booten was nog niets te zien, waaröver ik zeer bekommerd was, vermits, behalven den lieutenant, agt-entwintig van myne beste matroozen in de boot waren. Eindelyk, toen het reeds duister begon te worden, had ik het onver-

wacht genoeg, een van de booten, in de schemering, door de hooge golven, naar ons toe te zien komen. Wy naamen een gunstig oogenblik waar, om denzelfen aan boord te nemen; doch hoe zorgvuldig zulks ook van ons wierd bewerkstelligd, was hy evenwel zeer beschadigd.

Deeze boot had slechts tien van myne matrozen aan boord, die nog behouden waren gebleeven door de laading hout, welke zy ingenomen hadden, over boord te werpen. Wat van den anderen boot met den officier en de overige agttien man geworden was, wisten zy niet. Wy vreesden voor hun leven. Het was nu volkomen nacht, en dus meer dan waarschijnlijk, dat zy, of reeds te grond gegaan waren, of, zo zy nog op zee rondworven, in de donkerheid van den nacht ongetwyfeld zouden ondergaan.

Om ondertuschen van mynen kant niets onbeproofd te laten, waardoor zulk een bitter verlies nog zou kunnen voorgekomen worden: deed ik het den geheelen nacht door naar het strand toe houden. Dag geworden, en wy vry naby de kust gekomen zynde, zagen wy met een reikhalzend verlangen naar den boot uit: maar, helaas! die was tot onze onuitspreekelyke droefheid

heid nergens te zien. Wy hielden echter niet op, om te trachten de kust nog al meer te naderen. Eindelyk omtrent den middag, hadden wy de onbeschryflyke vreugde, den boot onder het land voor de dregge te zien liggen; en door middel van onze verrekykers ontdekten wy, dat de manschap in den boot ging. Ten drie uren eindelyk kwam dezelve gelukkig by ons aan boord; maar de menschen waren zo magteloos, dat zy naauwlyks het schip konden opkloueren.

Zy hadden des nachts hunne poogingen aangewend, om het schip te bereiken, doch zy waren naauwlyks van den wal, toen een hevige rukwind den boot vol water sloeg, en zy grootelyks gevaar liepen van te zinken. Dit gevaar ter naauwer nood ontkomen zynde, hadden zy den nacht met veel nood en angst aan land doorgebracht. Met het aanbreeken van den dag, hadden zy geduurig naar het schip uitgezien; doch hetzelve nergens kunnende ontdekken, hadden zy vast gedacht, dat het in den storm zoude vergaan zyn. Hoe schrikkelyk nu dit denkbeeld ook voor hen was, hadden zy nogthans tegenwoordigheid van geest, om zodanige maatregelen te neemen, die voor hunnen toestand meest

gepast waren. Zy begonnen den grond langs het strand van het kreupelhout te zuiveren, en eenige boomen te vellen, om 'er rollen van te maaken, door middel van dewelken zy den boot gemakkelyker op het land meenden te haalen en in veiligheid te brengen. Vervolgens was hun plan, den zomer aftewachten, en dan hun best te doen, of zy het eiland *Juan Fernandez* konden bereiken. Doch nu by ons wederöm aan boord zynde, waren zy beter temoed, en wegens de blydschap, zodanig gelukkiglyk ontkomen te zyn, vergaten zy eenen tydlang, dat 'er nog grooter gevaar op ons zou kunnen wachten.

Ik maakte haast, om dit onstuimig gewest nu te verlaten, wel in myn schik, dat ik hierby niets dan brandhout had ingefchooten.

Het eiland *Masafuero* is bergächtig en hoog, van een driehoekige gedaante, en omtrent zeven of agt zee mylen in omtrek. Het heeft veel moeite in, om by hetzelve te landen, dewyl 'er overäl zeer veele steenen en groote brokken van de bergen neêrgestort zyn, tegen welke de golven met veel geweld breeken. Hieröm kan men ook niet anders aan land komen, dan dat men den boot buiten de branding vooranker legt,

en 'er vervolgens door heen zwemt. Hout en wattervaten, die men wil inneemen, moet men met touwen van land naar dé boot haalen.

Het eiland krielt van wilde geiten, en de zee is rondom hetzelfde zeer vischryk, zo dat men binnen eenen korten tyd, met eenige hoeken, vischen genoeg vangen kan, om al het scheepsvolk daarmede te spyzigen. Wy schooten hier ook eenen water-vogel, die uit hoofde van zyne grootte, schoone gedaante en voedsel de *Koningsvisfcher* genoemd is. Hy was 87 pond zwaar en vyf en een halven voet lang. De haaijen zyn hier zo gulzig, dat een van deeze beesten het zinklood, dat uitgeworpen was, inzwelgde en niet los liet, dan nadat wy hem daarmede boven water hadden gehaald. Zee-kalven zyn hier mede in een groote menigte, en men zou eenige duizenden kunnen dooden, zonder een vermindering daarvan te bespeuren. Wy moesten veelen van dezelve dooden, om ons tegen hen te beveiligen: want zo dikwerf wy aan het strand gingen, kwamen zy altoos met een ysfelyk getier op ons los. Deeze dieren leveren een uitmuntende traan; hun hart, lever, long en milt zyn zeer goede spys, en van smaak byna als deeze deelen van een verken. Hunne huid is met het fynste haar bedekt.

3.

REIS VAN MASAFUERO NAAR DE CHAR-
 LOTTE'S EILANDEN, EN VAN DAAR
 NAAR NIEUW-BRITTANJE.

Wy zeilden by ons vertrek van *Masafuero* in in den beginne noordelyk, en vervolgens naar 't westen. Het was nu in dit gewest midden in den winter, en wy hadden zwaare winden en een holle zee. Het weér was altoos donker, mistig en koud. Donderbuijen, sneeuw en regen wisfelden met elkander af. De nachten waren wegens de betrokken lucht vreesfelyk duister; een omstandigheid, die voor ons niet alleen onàngenaam, maar ook zeer gevaarlyk was, vermits wy daardoor in onze sterrekundige waarneemingen belemmerd wierden, en derhalven nooit recht bepaalen konden, op wat hoogte wy ons eigenlyk bevonden. Met dit alles moesten wy dag en nacht zo veel zeil maaken, als wy konden, zo wy by onzen bekrompen voorraad aan levensmiddelen geen gevaar wilden loopen, van honger te vergaan.

Wy

Wy waren in deezen toestand tot in de zesde week eer wy weder land zagen. Het eerste, 't welk wy in het oog kreegen, was een klein eiland, waarby wy echter, wegens de hooge branding, niet aan land konden komen.

In deezen tyd begon ons schip, dat al van tyd tot tyd bouwvalliger wierd, veel water te scheppen. Onze zeilen waren mede zodanig verfleeten, dat zy alle oogenblikken aan flarden scheurden, en de zeilmaaker 'er byna niet tegen verstellen kon, maar onôphoudelyk werk had. Tot nu was het volk gezond gebleeven, doch thans begon de scheurbuik onder hetzelfde te heerschen. Onze rampen vermeerderden derhalven met elken dag.

Wy ontdekten nu en dan eenige eilanden, die van weinig belang waren; maar konden by geen één van dezelve een goede ankerplaats vinden. De scheurbuik nam ondertuschen de overhand, en zelf den geenen van onze manschap, die nog niet ziek waren, vonden zich zo zwak en magteloos, dat zy byna geen dienst meer konden doen. Het schip zeilde niet alleen ellendig en traag, maar was door de menigvuldige stormen zodanig geteisterd, dat het zich naauwlyks meer wilde laten regeeren.

Den 10den Augustus, omtrent twee en een hal-

halve maand na ons vertrek van *Mafafuero*, wierd onze toestand nog jammerlyker en treuriger, vermits ons schip een nieuw zwaar lek kreeg, en wel op een plaats onder water, daar wy op de openbaare zee onmogelyk by konden. Onze arme, magtelooze schepelingen moesten derhalven by beurten, zonder ophouden pompen.

Zodanig was het met ons gesteld, toen wy by het aanbreeken van den dag land ontdekten. Van de blyde verrukking, welke dit gezicht by ons verwekte, kan misfchien niemand eenig denkbeeld vormen, dan een begenadigde misdadiger, dien in het oogenblik, dat hy op het punt staat den laaftten slag te ontvangen, *pardon!* wordt toegeroepen.

Het bestond uit verscheiden by elkander liggende eilanden, waaraan ik in 't vervolg den naam van *Koningin Charlotte's-eilanden* gaf, en die men op de hierby gevoegde kaart, onder den 11den en 12den graad zuider-breedte en in de wester-lengte van 195 graaden vinden zal.

Wy kwamen welhaast by één van denzelven voor anker. Maar vermits het strand op deeze hoogte digt begroeid was, en geen eetbaare vruchten of groenten scheen opteleveren: zond ik den schipper met vyftien man, allen wel gewaapend, met een boot uit, om een bekwaame

an-

ankerplaats te zoeken. Ik gaf hem eenige glaskoraalen, linten en andere beuzelingen, die wy by geval aan boord vonden, mede, ingeval hy eenige inboorlingen zoude ontmoeten. Ik belastte hem wel met veel nadruk, om alle aanleiding tot vyëndelykheden, ook alle gevaar zorgvuldig te myden; niet meer dan twee te gelyk aan land te laten gaan, en met de overigen altoos gereed te weezen, om deeze uit den boot de noodige hulp te verleenen. Hem zelve belastte ik, den boot nimmer te verlaten, 'er mogt ook gebeuren wat 'er wilde. Eindelyk scherpte ik hem zeer dringend in, alleenlyk zynen dienst waarteneemen, en zich met niets anders te bemoeien; en beval hem wél ernstig, in alleryl, zodra hy myne bevelen had uitgevoerd, naar het schip wedertekeeren.

Door deeze bevelen meende ik alle onheilen, die 'er zouden kunnen ontstaan, voorgekomen te zyn; doch ik had misgerekend. Want den boot eenige uren daarna terugkeerende, bleek het zelfs by den eersten opslag, dat men myne bevelen slecht opgevolgd had. Want het eerste, 't welk my in het oog viel, was de schipper zelf, die drie lange pylen in zyn lyf had steeken. Dit beschuldigde hem reeds genoeg.

Drie van zyne makkers waren, helaas! insge-
lyks

gelyks op de zelfde wyze, en wel doodelyk gekwetst. Hy-zelf trachtte zich wel te rechtvaardigen, en de grootste schuld op de inboorlingen te schuiven: maar het volgend bericht, door de overige manschap afgegeeven, deed volkomen blyken, dat hy alleen schuld had. Men was aan land gegaan, en eenige woningen, in de nabyheid staande, genaderd. De Indiäanen gaven blyken van vertrouwen en vriendschap, tot dat de schipper hen oorzaak tot een rechtmatig ongenoegen gaf. Hy beval naamelyk eenen kokos-boom omverv' te hakken, in weêrwil van het misnoegen, 't welk zy daaröver te kennen gaven. Zodra de boom viel, liepen de Indiäanen, uitgezonderd één, die een perfoon van gewigt scheen te weezen, allen weg. Kort daarna ontdekte een onderofficier, die mede aan land was gegaan, dat een groôte menigte inboorlingen tusfchen de boomen vergaderde; hy toonde den schipper zulks aan en wilde hem doen begrypen, dat' deeze menigte misfchien niets goeds voor had. Doch de onvoorzichtige en verdwaasde man sloeg deeze waarschouwing in den wind, en in plaats van oogenblikkelyk naar den boot wedertekeeren, schoot hy nog met één van zyne pistoolen naar een doel; waaröp de Indiään, die tot hier toe nog by hen geblee-

bleeven was, zich terstond by den grooten hoop voegde.

Desniettegenstaande ging de schipper in een byna ongelooflyke verblinding voort met zynen tyd aan land te verspillen, en het kwam hem niet eerder in de gedachten, om naar den boot terug te gaan, tot de Indiäanen, drie of vier honderd sterk, van alle zyden toeschooten, om de manschap aantevallen. Hunne wapens bestonden in boog en pylon, zynde de eerste ruim zes, en de laatste ruim vier voeten lang. Zy schooten dezelve troepswyze af, en wel byna even zo regelmatig, als welgeöefende soldaaten in *Europa* gewoon zyn te vuuren. Nu kwam het 'er op aan, om zich zo goed te verweeren, als men kon. Het vuur van ons volk, dat naar den boot terug trok, doodde veelen van hen: doch de Indiäanen lieten zich daardoor niet affchrikken, maar gingen voort, de onzen sterk op de huid te schieten. By ongeluk vond men, den boot bereikt hebbende, het anker in het touw verward; dit hield al mede tegen, en daardoor wierden de meesten van 't gezelschap en wel sommigen doodelyk gewond. Men kapte eindelyk het touw, en verwyderde zich zo schielyk als men kon: doch zulks maakte nog geen einde van het gevecht. De Indiä-

nen sprongen tot aan den hals in zee, en sehooten nog eenen regen van pylen op hen af, schoon men onafgebroken op hen vuurde met zwaare musketten, die de schipper telkens met agt tot tien pistoolenkogels liet laaden. Veelen vervolgden de onzen in kano's, tot dat eindelyk één van dezelve in den grond wierd geboord, en men zo sterk op de overigen vuurde, dat 'er veele Indianen sneuvelden, waaröp zy eindelyk naar de kust afdeinsden.

De schipper en drie van myne beste matroozen stierven aan hunne wonden; een verlies dubbel smartelyk wegens den droevigen toestand, waarin wy ons bevonden.

Afgeschrikt door deeze ongelukkige proefneeming, om een beter plaats voor ons schip te vinden, wilde ik nu eens beproeven, wat 'er op de plaats, alwaar wy voor anker lagen, kon uitgevoerd worden. Ik deed het schip op zy liggen, om hetzelfde, zo goed als mogelyk was, te kalefateren; en den volgenden dag zond ik een van onze booten welbemand en welgewapend aan land, om in het gezicht van het schip uit een beek water te scheppen. Wy moesten verwachten, dat de inboorlingen, die wy den voorigen nacht tuschen de boomen gezien hadden, nu ook by de hand zouden
wee-

weczen; ik deed derhalven, om ze te verjagen, eerst van het schip eenige schooten in het bosch doen. Vervolgens liet ik den lieutenant met een aantal van gewapende matroozen in de andere boot gaan, om de waterhaalers te dekken. Hem belastte ik met zyne manschap niet uit den boot te gaan, maar kort aan de kust te gaan liggen, opdat hy dien welke aan land waren, kon beschermen; en dit bevel wierd stiptelyk opgevolgd.

De kust was zo steil, dat de booten naby de plaats konden liggen, alwaar het water geschept wierd; doch eer nog iemand aan land ging, liet de officier de geheele manschap drie of vier maalen in het bosch vuuren. Daarop gingen die uit den eersten boot aan land, en aan hun werk.

Doch naauwlyks een kwartier-uurs aan land geweest zynde, wierd 'er eenslags, zonder dat zy nog het minste bespeurd hadden, een hagelbui van pylen uit het bosch op hen afgeschooten. Een van hen kreeg daardoor een gevaarlyke wond in de borst. Oogenblykelyk liet de lieutenant eenige maalen vuuren op dat gedeelte van het bosch, vanwaar de pylen geschooten waren; maar ik deed van het schip het zwaar

geſchut met druiven (*) gelaaden, op het zelfde gedeelte van het bosch ſpeelen, waarop wy terſond omtrent 200 Indiïanen uit het bosch zagen vlugten, en langs het ſtrand een goed heenkomen zoeken. Kort daarna zagen wy een groot getal Indiïanen op den westelyken uithoek van de baai byeen vergaderen, alwaar zy ongetwyfeld buiten ſchoots meenden te weezen. Om hen nu van het tegendeel te overtuigen, liet ik een kanon-kogel derwaards affſchieten, die langs de vlakke van het water vloog, en zich eenigzins verheffende, midden onder hen neêrviel. Daardoor zeer verſchrikt wordende, ſtooven zy met veel haast en verwarring uit elkander, en wy kreegen ook naderhand geen één meer te zien.

Hoewel ik reeds lang aan een heete galkoorts was ziek geweest, had ik evenwel tot nu toe altoos nog op het dek kunnen wandelen; doch nu verërgerde myne ziekte zodanig, dat ik genoodzaakt was, my naar de kooi te begeeven. De lieutenant wierd mede gevaarlyk ziek, en dertig van onze matroozen nevens de konſtapel, lagen plat te bedde. Onder deeze droevige omſtandigheden moes-

(*) *Druiven* zyn elf ſamengevoegde kogels in een zakje van zeildoek, in de gedaante van een tros druiven.

moesten wy dit eiland verlaten, zonder eenige andere ververschingen, dan eenige tonnen waters, opgedaan te hebben. Wanneer men zich deezen onzen ellendigen toestand levendig voorstelt, zal men denzelfen schrikkelyk vinden. Na het overlyden van den schipper waren de lieutenant en ik, de eenige perfoonen aan boord, die kundigheids genoeg van de scheepvaart hadden, om het schip naar *Europa* terug te voeren: en wy waren beiden gevaarlyk ziek. Wat moest 'er van de overigen worden, zo wy beiden deezer waereld kwamen te overlyden? Zo veele grievende wederwaardigheden, die onzen moed nu reeds zo lang op de proef hadden gesteld, sleepten ons volk byna weg tot wanhoop. Doch wat zouden wy doen? Geduld, hoop en moed waren de eenigste middelen ter onzer behoudenis, die 'er voor ons nog overschooten; wy trachtten daarvan gebruik te maaken, en gingen wederom onder zeil.

Langs de kust heenen stevenende, kwamen wy tegenöver de plaats, alwaar de Indiäanen den schipper hadden overvallen, en ik noemde dezelve de *Bloed-baai*. Wy ontdekten aldaar veele regelmatig gebouwde wooningen der inboorlingen. Naby de kust stond een gebouw, veel

langer en fraaijer gebouwd, dan alle de overigen. Wy hielden hetzelve voor een openbaar vergaderhuis. Dit was het zelfde huis, waarin de Indiäanen ons volk hadden opgenomen. Zo wel de wanden, als de vloer waren met fyn matwerk bedekt geweest, en rondöm hadden een groote menigte pylen, in bosjes aanëen gebonden, gehangen.

Ook zagen wy hier veele tuinen, omringd met steenen muuren, en beplant met kokos- en andere vruchtboomen. Omtrent drie zee-mylen ten westen van dit dorp lag een vry groote stad, die naar den zeekant van een borstweering van steen voorzien was, die op de meeste plaats vyf voeten hoog, en niet in een rechte lyn gebouwd schein, maar uit hoeken bestond, en derhalven eenige gelykheid had met onze Europeäansche vestingen.

Op een andere plaats zagen wy een tweede, insgelyks uitgestrekte stad, welke zeer bevolkt schein. Het schip naby dezelve voorby zeilende, kwam een ongelooflyke menigte inwooneren aan het strand loopen. Zy hadden iets in de hand, 't welk wel naar een bosje groen gras geleck; zy scheinen elkanderen daarmede te streelen, terwyl zy al dansfende in eenen kring
rond-

rond sprongen. Waarfchynelyk was deeze plegtigheid een krygsdans, waardoor zy ons tot een gevecht uitdaagden.

Dit eiland moet verbaasd fterk bevolkt zyn; want op eenigen afftand zagen wy wederöm een aanzienelyke ftad, die insgelyks met eene borstweering omringd was. Ook hier liepen de inboorlingen naar het ftand, en dansten op dezelfde wyze. Niet lang daarna liepen eenigen van hunne kano's in zee en roeiden op ons aan. Wy verminderden oogenblikkelyk zeil, in de hoop, om in 't vriendelyke met hun te handelen. Doch deeze hoop verdween welhaast; want op eenigen afftand hielden zy halte, gaapten ons aan met opgefpaakte oogen, en waren niet te beweegen om nader te komen. Wy haalden derhalven onze zeilen weder by, en vervolgden onze reis.

Het laafte gedeelte van het eiland, 't welk wy in het voorbyzeilen konden waarneemen, fcheen meest van allen bevolkt te wezen. De geheele kust was genoegzaam maar éne groote ftad. Op deeze plaats een boot, om te peilen, uitgezonden hebbende, liepen veele gewapende Indiäanen in hunne kano's af, om denzelven aantevallen, en fchooten, zodra hy onder hun bereik was, hunne pylen daaröp af. Men beänt-

woordde deezen aanval uit den boot met een falvo uit het klein geweer, waardoor één Indiiaan gedood en een ander gekwetst wierd. Ten zelfden tyde schooten wy van het fchip een kanon met fchroot geladen, op hen af; en dit bragt hen oogenblykelyk aan het wyken, uitgezonderd de kano, die den eerften aanval had gedaan; en met den gekwetften, die 'er in was, door de onzen veroverd en aan het fchip gebragt wierd.

Ik liet den gekwetften Indiiaan aan boord neemen, en zyne wonden door den opper-meester onderzoeken. Deeze vond, dat hy eenen fchoot aan het hoofd gekreegen, en dat een ander zynen arm verpletterd had. Hy verklaarde de hoofdwond voor doodelyk. Ik liet hierop deezen ongelukkigen wederom in zyn kano brengen, waarmede hy, hoe ellendig hy ook was, naar de kust roeide.

Deeze Indiiaan was een jong mensch, fchoon van wezenftrekken, voor 't overige gelykende naar eenen Afrikaanfchen Neger. Zyn hair was als wol, zyn huid was zwart, en hy had eenen zeer kleinen baard. Hy was van een gewoone lengte, en ging, gelyk zyne overige landgenooten, geheel naakt. Voor het overige zyn deeze menfchen ongemeen vlug, fterk en werkzaam;
en

en het schein, alsöf zy even zo goed in het water, als op het land leeven konden. Want zy sprongen alle oogenblikken nu uit de kano's in zee, en dan uit zee weder in de kano's. In de veröverde kano vonden wy twee boogen en eenige bosjes pylen. Met deezen weeten zy op eenen ongelooflyken afstand te treffen; en de kracht, waarmede deeze pylen van de boog vliegen, kan men daarüit begrypen, dat één van dezelve door een plank vloog, en evenwel nog krachts genoeg had, om eenen onderöfficier in de dye gevaarlyk te kwetsen. Deeze pylen waren met vuursteen gepunt.

Wy verlieten nu dit voor ons zo rampspoedige land, het welk eenen overvloed van verkens, gevogelte en vruchten schein te hebben, met gewaarwordingen, die zich niet laten beschryven.

Het ongelukkig noodlot, 't welk ons tot hier toe had vervolgd, bleef ons nog altoos by. Een van onze matroozen, en wel juist een van hen, die nog gezond en sterk genoeg waren, om hunnen dienst waarteneemen, had het ongeluk van over boord in zee te vallen. Men wierphem wel oogenblikkelyk de van de Wilden veröverde kano na, maakten een bylegger, en zette, om hem te behouden, met allen mogelyken spoed

een van de booten uit: maar vruchteloos. De arme mensch ging schielyk naar den grond, en wierd niet meer gezien. Mogelyk was hy door een haai verflonden.

Wy ontdekten verscheiden eilanden, het één na het ander; doch hadden het geluk niet, by één van dezelve voor anker te kunnen gaan, of eenige ververfching vandaar te krygen. Eindelijk bereikten wy *Nieuw-Brittanje*, een land, op de bygevoegde kaart te vinden, en kwamen aldaar den 28sten Augustus voor anker.

VERBLYF BY NIEUW-BRITTANJE. ONT-
DEKKING VAN EEN STRAAT, DIE DIT
LAND IN TWEEËN DEELT. REIS VAN
DAAR NAAR MINDANAO.

De uitgezonden booten kwamen tot onze grootfte blydfchap wederom aan boord met 150 kokos-nooten, en met het bericht, dat zy een haven hadden gevonden, die ter bereiking van onze oogmerken beter dienen kon. Ten einde nu derwaards te ftevenen, wilden wy het anker ophaalen: doch de verëenigde krachten van de geheele manfchap waren niet in ftaat, om zulks te bewerkftelligen. Bekommerd over dit doorflaande blyk van onze zwakheid, namen wy toevlucht tot werktuigkundige hulpmiddelen: doch, hoewel ieder, die zich nog beweegen kon, mede handen aan 't werk floeg, en uit alle krachten arbeidde, konden wy het anker niet van de plaats krygen. Het kappen van den kabel (*) zou het laafte middel geweest hebben;

(*) Een zwaar anker-touw.

ben: maar een verlies van anker en touw was voor ons onherstelbaar. Ik kon 'er derhalven onmogelyk toe overgaan. Wy staakten derhalven, hoe ongaarne ook, voor deeze reis onzen arbeid, om eerst weér nieuwe krachten te vergaderen. Den volgenden morgen bereikten wy eindelyk ons oogmerk; doch het anker opgewonden zynde, vond men, dat het één van deszelfs lepels had verlooren, en in 't vervolg niet meer kon dienen.

De nieuwe ankerplaats bereikt hebbende, begonnen wy terstond hout en water inteneemen. Wy vonden hier schildpadden, en het water wemelde van vischen; doch konden geen één vangen. Of wy te onkundig waren, dan of de reden daarvan lag in de buitengemeene helderheid van het water en den rotsächtigen grond, durf ik niet beslifen. Het ging ons als *Tantalus* in de fabel; wy zagen de voorwerpen, naar welke wy reikhalsden, altoos voor oogen, maar konden ze zelven niet magtig worden.

Te land wierd met meerder vrucht gewerkt. men haalde van daar kokos-nooten en den top deezér boomen, kokos-kool genoemd. Deeze kool is wit, gekruld en sappig; raauw genuttigd, heeft dezelve den smaak van kastanjen, maar gekookt zynde, was zy nog veel aange-

naamer van smaak. Wy sneeden ze in kleine schyven, en kookten ze in het vleeschnat van onze gestolde koekjes, en deden 'er wathaverdegort by. Dit verschaftte ons een smaakelyke en voedzaame kost. Zo dikwyls wy ondertuschen zodanige kool wenschten te hebben, zagen wy ons genoodzaakt, den boom, waarop hy groeide, te vellen. Dit speet ons geweldig; doch de nood breekt wet, en onze nood was voorzeker ten top gereezen.

By het gebruik van deeze groentens, en bovenal van de melk der kokos-nooten, bevonden zich onze zieken zo wél, dat zy binnen eenen korten tyd volkomen herstelden en tot hunne voorige krachten kwamen. Even zo goed kwam ons de gezonde en smaakelyke vrucht van eenen anderen boom te pas, die een foort van pruimen droeg. Jammer was 't, dat zy 'er zo schaars gevonden wierden.

Het land is hoog en bergachtig, en met verscheiden foorten van boomen bedekt. Onder deeze was ook de muskaat-boom, en wel in een groote hoeveelheid. Daarëntegen waren 'er geen eetbaare groentens te vinden. De boschen krielden van duiven, kraayen, papegaayen, groote zwart-gepluimde vogels, die het geluid maakten als het blaffen eens honds, en nog veele

an-

andere foorten, welke ik niet noemen noch beschryven kan. Ons volk zag maar twee viervoetige dieren, welke zy voor honden hielden. Zy zeiden, dat deeze dieren ongemeen schuw geweest, en in het oogenblik, dat men ze ontdekt had, weggelooopen waren. Wy zagen ook veelerlei foorten van vergiftig ongedierte en slangen, doch geen menschen. Wy vonden wel eenige verlaatene hutten, by welke schulpen lagen; maar de bewooners zagen wy niet. Wanneer men ondertuschen den toestand van een volk mag beoordeelen uit de hoedanigheid van deszelfs wooningen, moeten deeze eilanders voorzeker in den laagsten en armoedigsten rang der Wilden geplaatst worden, vermits de hutten de ellendigsten waren, die wy ooit gezien hadden.

Ik liet ons schip op zy leggen, om by het lek te komen, en de timmerman stopte hetzelfde zo goed als hy kon. Wy vonden de verdubbeling zeer versleeten, en de kiel van de wormen door en door gewreeten. Men herstelde dit alles, waar men maar by konde komen.

Gaarne zou ik hier zo lang vertoefd hebben, tot myne manschap door rust en ververschingen volkomen was hersteld geweest: doch hoe langer ik hier vertoefde, des te lagchelyker en gevaarlyker zou onze terugreis geworden zyn.

Ons

Ons leven hing 'er van af, of wy geduurende dat de pasfaat-wind (*) uit het oosten waaide, naar *Batavia* konden komen of niet. Ik moest derhalven allen mogelyken spoed maaken, om my van deezen wind te bedienen. Nadat ik derhalven uit naam van Zyn Majesteit van *Groot-Brittanje* van dit eiland bezit genomen had, ligtte ik den 9den September het anker, om onze moeilyke reis te vervolgen.

By ons vertrek ontdekte ik, dat *Nieuw-Brittanje* door een kanaal in twee eilanden gesplitst wordt, het een tegens het noorden, en het ander tegens het zuiden liggende. Wy steevende dit kanaal door, noemende het noorder eiland, ter onderscheiding van het zuider, *Nieuw-Ierland*, (*Nova Hibernia*.)

Des nachts hoorden wy een aanhoudend geraas aan het land, als of 'er veele trommelen geroerd wierden; en den volgenden morgen zagen wy van de kust van *Nieuw-Ierland* omtrent tien kano's afteeken en op ons afkomen. Zy hadden 150 man aan boord, en kwamen zo na-
by

(*) In zekere gewesten waait, in zekere jaargetyden, de wind altoos uit een en denzelfden hoek, en deeze periödike en regelmaatige winden noemt men pasfaat-winden.

by ons, dat wy eenige fnuisteryën met elkander konden verruilen; doch niemand van hun dorst by ons aan boord komen.

Hunne kano's waren zeer lang en smal, en daarby vry aartig gebouwd. Een van dezelve kon niet minder dan 90 voeten lang zyn, want hy was niet veel korter, dan ons schip; en evenwel schein hy slechts uit een enkelen boom gehold te wezen. Deeze menschen zyn zwart, gelyk de Negers; hun hair is mede zo wollig, doch zy hebben geen platte neus, noch dikke lippen. Zy gingen voor 't overige geheel naakt, uitgezonderd dat zy zich met eenige sieraadjen, van schulpen gemaakt, om armen en beenen op-tooijen.

By hun tooifel vonden wy zeer aanmerkelyk, dat zy niet alleen hun wollig hoofdhair, maar ook den baard wit gepoederd hadden. Op het hoofd droegen zy een veër, die uit de staart van een haan getrokken schein, en juist boven het ééne oor bevestigd was. Hunne wapenen bestonden in lange pieken. Nadat zy zich een poos by ons hadden opgehouden, stak 'er een koelte op, waarop zy naar het land wederkeerden.

Het kanaal, 't welk ik het *George's-Kanaal* noemde, doorgetrokken zynde, ontmoetten wy

wy van tyd tot tyd verscheide eilanden, wier bewooneren zeer oorlogzuchtig moeten wezen, omdat zy, zonder de minste redenen, twist met ons zochten, schoon wy op eenen ruimen afstand hen gerust voorby zeilden. Eenige honderden van hen kwamen in kano's naar ons toe roeijen, en omdat zy allerlei tekens maakten, bootsten wy dezelve zorgvuldig na, om hen te kennen te geeven, dat wy jegens hen juist zo gezind waren, als zy jegens ons. Zy kwamen vervolgens het schip nader, en ik vleide my reeds, dat zy aan boord zouden komen. Maar naby genoeg gekomen zynde, schooten zy hunne werpschigten met veel geweld naar de plaats van het dek, alwaar de meeste manschap zich bevond.

Om niet meerder menschen-bloed te vergieten, dan ter onzer verdediging noodig was, liet ik slechts uit het klein geweer op hen vuuren; en toen zy zagen, dat eenigen van hen daardoor gedood of gekwetst wierden: namen zy de wyk. Ik liet vervolgens, om hen nog meerder eerbied in te boezemen en van eenen tweeden aanval af te schrikken, eenen zesponder zodanig boven hen heen schieten, dat dezelve over hunne kano's vliegen, en aan de andere zyde in het water val-

vallen moest. Zulks was van een gewenschte uitwerking.

Ondertusfchen duurde het niet lang, of 'er kwam een andere menigte van kano's uit een nog afgelegener plaats, zeer snel tegen ons oproeijen. Wanneer zy op eenen kleinen afstand van ons fchip halte hielden, deden wy alle moeite, om hen vriendschap jegens ons inteboezemen, door hen veelerlei zaaken te vertoonen, waarmede wy dachten hen vermaak te kunnen aandoen, en de armen naar hun uittebreiden, en uittenoodigen by ons aan boord te komen. Doch alle onze poogingen waren vruchteloos. Want zodra zy binnen het bereik van ons fchip waren, wierpen zy een hagelbui van werpfchigten naar ons toe, waardoor echter gelukkiglyk geen fchade wierd veroorzaakt. Wy vuurden op hen met fnaphaanen, waardoor één hunner gedood wierd. De overigen, die met den gedoodden in de zelfde kano waren, fprongen hierop met verbaasdheid in 't water, en zwommen naar de andere kano's. Zy roeiden vervolgens met veel haast terug, waar zy van daan waren gekomen. Maar wy bemagtigden de achtergelaaten kano.

Deeze was over de vyftig voeten lang, fchoon een van de kleinften, die wy gezien hadden.

Hij

Hy bestond uit een uitgeholden boom. Wy vonden daarin zes zeer goede visfchen, een fchildpad, eenige *ignamen* (*), een kokos-noot en een zak met een foort van pruimen, zoetachtig van fmaak, maar niet groot, doch wat meelächtig. Ook vonden wy twee aarden potten, waarin zy op een vuur, in hunne kano aangelegd, hunne fpyzen gekookt hadden. Deeze byzonderheid fcheen ons zeer merkwaardig, dewyl de Wilden anderzins genoegzaam weinig of geen denkbeeld van kooken hebben. Nadat wy door het bekyken van de kano onze nieuwsgierigheid voldaan hadden, hakten wy dezelve aan brandhout.

De Indiäanen waren het zelfde flag van menfchen, als die op *Nieuw-Ierland*. Zy waren ook, gelyk deeze, gepoederd, en hadden daarenboven nog het gezicht met witte ftreepen befchilderd; doch, zo veel ik bemerken kon, hadden zy geen baarden. Hunne lanfen waren met vuurftenen gepunt.

Onze reis vervolgende, kwamen wy by verfcheide byeen gelegen eilanden, twintig tot der-

(*). Een Indiaansch wortel-gewas, hetwelk gedroogd in plaats van brood gebruikt wordt.

dertig in getal. Zy zyn vry groot, vooräl één, hetwelk op zich-zelfen wel voor een koningkryk kon doorgaan; want de zuider kant, die wy langs zeilden, vonden wy 18 zee-mylen lang. Hoe verre hetzelve zich tegens het noorden uitstrekt, kan ik niet bepaalen. Ik noemde alle deeze eilanden te faamen de *Admiraliteits-eilanden*.

Zy leverden een verrukkelyk gezicht op, en ik zou dezelve gaarne hebben willen opneemen, zo de ellendige gesteldheid van het schip, en het volflagen gebrek aan alles, waarmede men de vriendschap der Indiäanen verwerven kon, zulks niet had belet. Het land is bedekt met het schoonste groen; de boschen zyn hoog en nitgestrekt; tuschen beiden zag men plaatsen, alwaar het hout uitgeroeid, en de grond beplant was. Het getal der inboorlingen schynt zeer groot, en hunne wooningen lagen in bekoorlyke boschen van kokos-boomen.

Het komt my zeer waarschynelyk voor, dat deeze eilanden heerlyke koopwaaren, vooräl speceryen, voortbrengen. Want zy liggen onder dezelfde breedte en onder dezelfde luchtstreek, waaronder de *Molukfche eilanden* gevonden worden; en vermits ik den muskaat-boom reeds op de kust van *Nieuw-Jerland* vond, oordeel-

deel-

deelde ik, dat dezelve hier nog beter moest voortkomen.

Ik zwyg van eenige ontdekkingen van weinig belang, en zal slechts gewag maaken van één, waarby wy voor de eersfemaal het geluk hadden, door de inboorlingen op eenen vriendelyken voet bezocht te worden. Het was naamelyk op den 25ften September, toen wy tegens den avond drie kleine en laage eilanden bemerkten. Het duurde niet lang, of verscheiden kano's, sterk met Indiäanen bemand, roeiden op ons af. Zy gaven ons door tekenen te keunen, dat zy niets kwaads voorhadden, en kwamen vervolgens zonder vrees en wantrouwen by ons aan boord.

Alles, wat zy by zich hadden, bestond in eenige kokos-nooten, die zy ons voor een stukje van een yzeren hoepel, met zeer veel genoeg overlieten. Men kon wel zien, dat dit metaal hun niet onbekend was, hetwelk zy *parram* noemden, en gaven door tekenen te verstaan, dat een schip, gelyk het onze, somtyds by hen kwam, om ververschingen inteneemen.

Ik gaf eenen hunner drie stukjes van een ouden yzeren hoepel, van omtrent vier duimen lengte, waarover hy zodanig in blydschap weggerukt wierd, dat hy byna krankzinuig scheen. Ik

kon my niet onthouden, aan deeze blydschap deel te neemen; en het was een wezenlyk vermaak, te zien, hoe wonderbaarlyk hy daarby zyne wezenstrekken veränderde, en door welke zeldzaame vertooningen hy zyne vreugde trachtte uittedrukken. Ik ben wel verzekerd, dat deeze menschen ons voor ýzer, indien wy daarvan voorzien waren geweest, alles zouden gegeven hebben, wat hun eiland voortbrengt: zo hoog scheenen zy een metaal te waardeeren, het welk voorzeker in nuttigheid alle andere metaalen te boven gaat.

Deeze menschen zyn van een koper-kleur, die onder deeze luchtstreek algemeen is. Zy hadden fraai lang hair, maar weinig baards; waarfchynelyk, omdat zy, gelyk wy bespeurden, het hair van de kin van tyd tot tyd met den wortel uitplukten. Hunne wezenstrekken zyn schoon, hunne tanden zeer wit en glad. Aan snelheid en werkzaamheid hadden wy byna hun's gelyken niet gezien. Zy beklommen, by voorbeeld, de groote mast vry spoediger, dan onze eigen matroozen. Hunne gemoeds-gesteldheid was openhartig en zonder wantrouwen; zy aten en dronken alles wat men hun gaf; gingen onbeschroomd overal in het fchip rond, en waren met het fcheepsvolk zo

vrolyk en gemeenzaam, als of zy oude bekenden waren. Zy gingen wel naakt, doch hadden hun middel met een smal stuk van fyn matwerk bedekt.

Hunne kano's zyn goed en tevens zeer aartig gebouwd; de bodem beftaat uit een gehouden boom, en de zyden zyn behoorlyk van planken gemaakt. Zy voeren ook zeilen van fyn matwerk; en zo wel hunne touwen als visch-netten zyn zeer goed gewerkt.

Deeze goede lieden verzochten ons zeer, om met hen aan land te gaan, en zy booden zich aan, door tekenen naamelyk, dat zy een evengelyk getal van hun volk, als gyzelaars, aan boord van het fchip wilden laaten. Gaarne zoude ik deeze uitnoodiging aangenomen hebben, doch het ftond niet in myn magt: want de zeeftroom, die op deeze hoogte zeer fterk naar het westen liep, dreef my binnen eenen korten tyd verre van hun eiland weg.

Toen zy eindelyk affcheid van ons namen, hield een van hen fterk aan, dat wy hem mogten medeneemen. Alle tegenbedenkingen, die wy inbragten, bleeven by hem vruchteloos. Vermits ik 't nu niet onwaarfchynelyk oordeelde, dat deeze Indiään ons tot nadere ontdekkingen wel eens van dienst kon weezen, gaf ik eindelyk

myne toestemming. Wy vernamen van hem, dat 'er naar 't noorden nog andere eilanden waren, van welke de inwoners yzer hadden, en dat zy zyne landgenooten, zo dikwyls als zy dezelve op zee ontmoetten, vermoordden. Omdat deeze braave jongen zo genegen was, om met ons te gaan; noemde ik hem JOSEPH FREEWIL, dat is, *vrywillig*. Doch ik had welhaast reden, om berouw te hebben, dat ik hem had medegenomen. De arme hals wierd kort daarna ziek, en hoe verder wy zeilden, hoe meer zyne ziekte verërgerde. Eindelyk overleed hy tot onzer aller droefheid.

Dewyl nu de zon lynrecht boven ons hoofd stond: stevende ik, om de brandende hitte eenigzins te ontgaan, noordwaards op. Wy ontdekten op deezen togt nog een paar andere eilanden, waarby wy ons echter niet durfden ophouden. Eindelyk kreegen wy den 27sten October het reeds lang bekende eiland *Mindanaö* in 't gezicht; een land, hetwelk omtrent 200 Duitfche mylen in den omtrek heeft, en waarop de Spanjaarden verscheide volkplantingen hebben aangelegd.

VERBLYF TE MINDANAO. VERTREK VAN
 DAAR NAAR HET EILAND CELEBES.

Vermits ik nu wederom een menigte zieken aan boord had, die naar ververschingen haakten: zeilde ik langs de kust van dit land, en liet den lieutenant met den boot vooruit roeijen, om een haven te zoeken. Zulks wilde in den beginne niet gelukken, Eindelyk ontdekte de officier een kleine baai, aan welker boezem een stad met een kleine sterkte lag. Men had hem daar ook naauwlyks in 't oog gekreegen, of men schoot een kanon af, en zette drie wél-bemande sloepen uit. De lieutenant, te zwak om zich te verweeren, keerde terstond terug naar het schip, en de sloepen vervolgden hem, tot zy het schip in 't oog kreegen. Op dit gezicht hadden zy geen lust meer, om nog verder jagt op hem te maaken; zy wendden, en roeiden wederom naar de stad.

Om my niet buiten noodzaakelykheid in vyandelykheden in te laaten, voer ik al verder langs

de kust, om een andere ankerplaats te zoeken, welke men my niet zou betwisten. Eenige dagen daarna was ik zo gelukkig, zulk een plaats te vinden, en wel op een hoogte, alwaar een rivier zich in de zee ontlastte. De booten wierden uitgezonden; zy bragten ons twee laadningen water, met het bericht tevens, dat zy in dit gewest in 't geheel geen menschen bespeurd hadden. Ondertusfchen liet zich toch op eenigen afstand een floep zien, die afgezonden fcheen, om te verneemen, wie wy waren. Ik liet terftond de Engelsche vlag opheiften, en hoopte, dat zy vervolgens by ons aan boord zou komen. Doch na ons genoeg bekeeken te hebben, keerden zy, zonder ons nader te komen, wederöm terug. Toen viel de nacht in.

Tegens negen uuren fchrikten wy onverwachts, wegens een verbaazend gefchreeuw op het land, recht tegenöver het fchip. Het wierd veröorzaakt door een menigte van menschen-ftemmen, en het geluid, dat zy maakten, geleek wel naar het krygs-gefchreeuw, 't welk de Amerikaanfche Wilden in het oogenblik van den aanval aanheffen, en waarvan allen, die het gehoord hebben, bekennen, dat het ysfelyk is.

By zulk een teken van oorlog moesten wy gel op onze hoede weezen. Ik liet derhalven
het

het fchip gereed maaken, om te vechten, en hoewel wy den volgenden morgen niets vernamen van de menfchen, die ons des nachts door hun gebulk zo verfhrikt hadden: gebruikte ik alle mogelyke voorzorg, toen ik de booten wederöm aan land zond, om water te haalen. Het bleek ook van achteren, dat ik gantsch niet kwalyk gedaan had. Want naauwlyks was onze manfchap aan land gefapt, toen men uit het nabygelegen bosch een menigte gewapende menfchen zag opkomen, waarvan één iets wits in de hand droeg, 't welk wy voor een teken van vrede hielden.

Ik had thans wederöm de grootfte redenen, over de flechte uitrusting van myn fchip misnoegd te weezen. Ik had naamelyk geen witte vlag aan boord. Om my ondertusfchen zo goed te helpen, als ik kon, liet ik een van myne tafellakens, in plaats van een vlag waaijen, en zond dezelve aan land. Zodra de officier met dit teken van vrede aan land was gefapt, kwam de indiäanfche vaandraager, verzeld van een anderen, ongewapend by hem op het ftrand; en men begroette elkänder met betuigingen van vriendschap. De Indiään fprak hem in 't Hollandsch aan; doch niemand van de onzen deeze taal verftaande, fprak hy eenige Spaanfche woorden

den uit , waarin een van ons volk vry kundig was. Doch de Indiiaan sprak deeze taal zo slecht, dat 't hem moeijelyk viel , om zich te doen verstaan en dat hy de gebaarden-spraak mede moest te baat neemen. Mogelyk was zyne bekwaamheid in 't Hollandsch niet grooter. Zo veel kwam 'er eindelyk uit, dat hy den naam van den *Skipper*, bedoelende den Kapitein, begeerde te weten, en vroeg, of wy Hollanders waren; of ons schip een oorlogs- of koopvaardy-schip was; hoe veel stukken geschut het voerde, en of het naar *Batavia* ging?

Nadat men hem deeze vraagen had beantwoord, gaf hy te kennen, dat wy naar de stad moesten zeilen, alwaar hy ons by den *Rajah*, dat is Koning of Gouverneur zoude inleiden. De lieutenant antwoordde: dat hy daartoe gene- gen was; maar vermits hy noodzaakelyk eerst nog water moest inneemen , verzocht hy, dat de met boog en pylen gewapende Indiïanen zo lang mogten terug trekken. De Indiïansche vaandraager, naar het schein een man van aanzien, voldeed aan dit verlangen, maar schein een vergelding daarvoor te wachten, terwyl hy den zyden doek, welken de lieutenant om den hals droeg, met veel oplettendheid beschouwde. Deeze begreep hem oogenblykelyk,
bond

bond den doek los, en gaf hem denzelven ten geschenk; waartegen de Indiiaan hem verzocht een ander doekje, bestaande uit een grove boomwollen stoffe, van hem in de plaats te nemen. Ons volk nam vervolgens, zonder daarin belet te worden, water in, en keerde daarmede wederom terug naar het schip. Wy hadden nu hoop op een vreedzaame verkeering tusfchen ons en de inwooneren deezes lands, en verheugden ons reeds by voorraad in de levensmiddelen en ververschingen, die wy by hen wenschten opte doen. Doch eenige uren daarna veranderde het tooneel. Wy zagen naamelyk met zo veel verwondering als droefheid, dat tusfchen de boomen, tegenöver het schip, veele honderd gewapende menschen byeen liepen en zich schaarden. Zy waren met snaphaanen, pyl en boog, gedeeltelyk ook met lange pieken, fabels en een soort van hartsvangers gewapend, en van schilden voorzien.

Deeze vertooning voorfpelde ons niet veel goeds; daarop volgden welhaast nog andere merktekenen, die insgelyks vyändelyke bedoelingen te kennen gaven. Dit volk bragt den geheelen dag door met het bosch uit en in te loopen, even alsöf zy zich oefenden, om uitvalen op den vyänd te doen. Nu schooten zy
hun-

hunne pylen af en wierpen hunne werpſchigten in de zee naar den kant van het ſchip; dan namen zy hunne ſchilden en zwaaiden hunne ſabels op een dreigende wyze tegen ons.

Wy waren ondertuſſchen aan boord ook niet ledig, maar zochten alles gereed te maaken tot een miſchien onvermydelyk gevecht. Wy haalden tot dat einde ons kanon op, herſtelden want en masten, en hadden nog vóór den avond alles in gereedheid,

Hieröp wilde ik eens beproeven, of ik niet ontdekken kon waaröm deeze menſchen ten onzen opzichte zo ſchielyk veränderd waren? Ik liet dan de booten wél wapenen en bemannen en zond den lieutenant met de vredesvlag, dat is, met het waaijende tafellaken, op een plaats aan land, die vry was van hout en ſtruikgewas, doch met het uitdrukkelyk bevé, dat noch hy noch iemand van zyn volk uit de boot zoude gaan.

Toen de Indiäanen zagen dat de booten aan het ſtrand gingen liggen, zonder dat 'er iemand uit wilde komen, trad één van hen, boog en pylen in de hand houdende, het bosch uit en wenkte, dat men komen zou waar hy ſtohd. Doch de officier wees deeze uitnoodiging van de hand, vermits hy dan geen boogſchoot verre

van

van de hinderlaag zou geweest hebben. Hy wachtte vervolgens nog een tydlang; maar vermits de Indiëanen geenen stap verder deeden, en hy volstrekt geen kans zag, om tot een vriendelyk gesprek met hen te komen keerde hy eindelyk terug naar het fchip.

Ik nam nu voor, om naar de bovengenoemde ftad terug te zeilen, en te beproeven, of ik niet eenige ververfchingen van daar zou kunnen krygen: doch dezelve naderende wierd het weêr zo guur en onstuimig, dat ik my genoodzaakt vond, de open zee te zoeken. Omdat ik daarënboven geen tyd te verliezen had, nam ik de koers naar 't westen, ten einde *Batavia* nog vóór het einde van het goede jaargetyde te bereiken.

Wy kwamen vervolgens in de Straat tusfchen *Borneö* en *Celebes*. Hier hielden fterke zeeftroomen en stormen, die ons by aanhoudendheid noodzaakten te laveeren, ons op zich-zelfen reeds traag zeilend fchip zodanig tegen, dat wy in veertien dagen niet meer dan agt-en twintig zee-mylen afleiden. Onze zwakheid nam daarby met elken dag toe, terwyl van de weinigen, die nog gezond waren, dagelyks de één na den ander ging liggen, en ook veelen van de zieken ftierven. Wy deeden dan alle mogelyke moeite, om het een of ander land te

na-

naderen, en vervolgens voor anker te gaan liggen: maar alles was vruchteloos. Wind en zee-stroomen waren ons geduurig zodanig tegen, dat wy noch by *Borneo* noch by *Celebes*, een plaats ter onzer verversching konden bereiken.

De scheurbuik had nu ook zodanig de overhand, dat 'er zelfs niet één van ons vry was. De ziel leed met het ligchaam, en een algemeene verflagenheid was nu in de oogen van allen te leezen. Ik kan naauwlyks gelooven; dat ooit zeevaarders zich in zulk eenen deerniswaardigert toestand hebben bevonden, als wy. Zwak; ziek, stervende, zagen wy dagelyks land voor ons liggen, zonder hetzelve te kunnen bereiken: Wy moesten met geweldige stroomen en stormen worstelen, die wy niet wederstaan konden; en evenwel zo veel mogelyk moesten trachten te wederstaan: Wy leeden gebrek, en reikhalsten naar verkwikkingen; die wy voor oogen zagen; en niet magtig konden worden. Het ongunstig noodlot scheen alle mogelyke wederwaardigheden over ons uitgestort te hebben, en evenwel moesten onze rampen nog hooger stygen.

Eén onheil was 'er nog, dat wy tot nu toe niet ondervonden hadden, te weeten, van zee-roovers aangetast te worden. Ook dit moest ons hier overkomen; en opdat dit onverwacht ge-
val

val des te schroomelyker mogt weezen, moest het juist te middernacht in de zwaarste duisternis gebeuren. De vyänd verraschte ons zo schielyk en onverwachts, dat hy ons reeds meende te enteren (*), eer wy nog wisten dat wy aangevallen wierden. Doch juist dit onverwachte en de grootheid van dit nieuw gevaar, deden onze gezonken moed herleeven. Wy sloegen den zee-roover gelukkig af; en toen het aan een vuuren met het zwaar geschut ging, werkte het onze met zo veel nadruk, dat de zee-rover zank, en niet één van de rampzaligen, die hy aan boord had, ontkwam. De lieutenant en een ander van myn volk waren gekwetst, doch tot ons geluk niet gevaarlyk. Dit, en eenige schade aan ons touwwerk, was alles, wat wy daardoor geleeden hadden.

Ter vermeerdering van onze ellende viel nu de tyd in, dat de pasfaatwind, die tot hiertoe altoos uit het oosten had gewaaid, omliep, en nu begon uit het westen te waaijen.

Van dit oogenblik af was het een volstrekte onmogelykheid, om onze reis naar *Batavia* te vervolgen, omdat de wind ons thans vlak tegen was. Maar zee konden wy ook niet langer houden.

(*) Het één schip aan het ander vast maaken.

den. Want dertien man hadden wy reeds van ons volk begraaven, dat is, over boord in zee geworpen; dertig anderen, waaronder alle myne onderofficieren waren, lagen by den dood af; de lieutenant en ik, waren zwak, en hadden onze krachten uitgeput, om dat wy alleen den geheelen dienst op het schip moesten waarneemen. Onze natuur bezweek onder zo veele en langduurende rampen. Het eenigste middel, 't welk 'er ter behoudenis van het schip en ons leverd nog overschoot, bestond daarin, dat wy moesten beproeven, of wy *Macasar*, een stad en haven der Hollanders op het eiland *Celebes*, konden bereiken.

Byna vier weeken lang met de wanhoop geworsteld hebbende, gelukte het ons eindelyk, nader by ons doel te komen. Wy kreegen de stad *Macasar* in 't gezicht, en tot op eenige mylen genaderd zynde, lieten wy de ankers vallen. Dit geschiedde tegens den avond.

Tegens middernacht kwam een Hollander by ons aan boord, afgezonden door den Gouverneur, om te verneemen, wie wy waren. Toen hy hoorde, dat het schip een Engelsch oorlogschip was, scheef hy zeer onthutst, omdat nog nooit zodanig een schip hier geweest was. Ik kon hem ook niet beweegen, met my in myne
ka-

kajuit te gaan ; nogthans scheidde wy , zo het scheen , als goede vrienden .

Met het aanbreeken van den dag zond ik den lieutenant naar de stad , en verzocht den Gouverneur in eenen brief , dat het my vergund mogt worden , de haven inteloopen , en ons voor goede betaaling van ververschingen te voorzien . By zyne komst begeerde hy by den Gouverneur gebragt te worden , om den brief zelven overtegeeven : doch men weigerde volstrekt om hem aan land te laten ; hy vond zich derhalven genoodzaakt , den brief derwaards te zenden , en , in verwachting van eenig antwoord , vyf uren in de brandende hitte der zon , zonder de minste verkwikking , in den boot doortebrenge . Eindelyk kwam hy met twee Heeren van het land terug , die my eenen brief van hunnen Gouverneur , in de Hollandsche taal geschreeven ; ter hand stelden , en my in 't Fransch deszelfs inhoud te kennen gaven , te weeten : „ dat ik , „ zonder tydverzuim my van de haven verwy- „ deren , ook nergens op de kust voor anker „ komen , noch iemand van myn volk toestaan „ mogt , om op eenige plaats , aan zyn rechts- „ gebied onderworpen , aan land te gaan .”

Eer ik hierop antwoordde , toonde ik aan de

twee Heeren de menigte van myne zieken, die in een volflagen krachteloosheid, en uit gebrek aan eenige ververfching, den geest gaven; en zy fcheenen daaröver aangedaan te weezen. Ik beriep my vervolgens op het algemeene recht der natuur, en op de byzondere verbindteniffen, welke in dien tyd tusfchen de Engelfche en Hollandfche Natie plaats hadden; doch hun antwoord kwam daaröp uit: dat hunne meesters volftrekt verboden hadden, om eenig fchip, welk het ook weezen mogt, in deeze haven toetelaa- ren; en het was hunne zaak, dit bevel blinde- ling en zonder uitzondering optevolgen.

Ik antwoordde: dat menfchen in zulk eenen toefland als waarin wy waren, niets ergers te vreezen hadden, dan wy nu reeds ondergingen; en dat ik derhalven met den eerften gunftigen wind, in fpyt van alle hunne bedreigingen en van hunne geheele magt, tot kort voor de ftad opzeilen, en daar het anker zou laaten vallen; en byäldien ik niet in ftaat was, om hem te noodzaaken, myn rechtmatig en door den nood afgeperst verzoek intewilligen, zou ik met het fchip aan hunne wallen op het ftand loopen, myn leven en dat van myn volk zo duur, als mogelyk, verkoopen, en de ontöerende be-
fchul-

schuldiging op hun hoofd brengen, dat zy éenen vriend en bondgenoot in zulk eenen wanhoop gedompeld hadden.

Deeze verklaring schein hen te ontrusten; want onze jammerlyke toestand overtuigde hen, dat ik in ernst sprak. Zy verzochten my derhalven zeer, slechts zo lang op deeze plaats te blyven liggen, tot ik nader antwoord van hunnen Gouverneur ontvangen zou. Dit nam ik aan, echter onder die voorwaarde, dat dit antwoord op een bepaald uur van den volgenden dag komen moest.

De één deezer afgezondenen was een vaandrig van het guarnisoen, met naame LE CERF, de tweede was de Heer DUGLAS, een van de Opper-boekhouders der Hollandsche Oostindische Compagnie.

Het overige van den dag en den volgenden nacht bragten wy door in een angstvallige verwachting, gepaard met verontwaardiging. Den volgenden morgen moesten wy tot ons verdriet zien, dat twee gewapende schepen, van de stad komende, op eenen kleinen afstand van ons aan de rechter en linker zyde, voor anker gingen. Ik zond terstond een boot derwaards, om met hen te spreken; doch men wilde op onze vragen niet antwoorden.

Het bepaalde uur verscheen, zonder dat ik het minste nader van den Gouverneur had vernomen: ik ging derhalven, om myn woord gestand te doen, en myne bedreiging, gisteren gedaan, te bewaarheden, onder zeil. De twee gewapende schepen lichtten mede de ankers; doch deden niets, dan onze bewegingen in 't oog te houden en ons te verzellen.

Kort daarna zagen wy een fraai schip met een bende muzikanten en verscheidene Heeren aan boord, op ons afzakken. Zy naderden, doch wilden volstrekt niet by ons komen, vóór dat wy de ankers wederom hadden laten vallen. Wy deden zulks, en zy kwamen by ons aan boord.

Zy betuigden my hunne groote verwondering, dat ik onder zeil was gegaan, en vroegen my wat of ik toch had willen doen? Noch meer, noch minder, was myn antwoord, dan ik gisteren verklaard had te zullen doen; omdat ik befloaten had, liever met al myn volk in een rechtmatig gevecht, dan door schipbreuk, ziekte en honger omtekomen. Zy verschoonden zich, dat zy met het antwoord niet vroeger hadden kunnen komen, en stelden my, benevens een schrift van den Gouverneur, eenige levensmiddelen ter hand, welke zy hadden mede-
 gebragt. Tot

Tot myn groot verdriet vond ik andermaal in den brief een bevel, om de haven te moeten verlaten. Om deeze ontmenschtheid goed te maaken, beriep men zich op een verbond, door de Oostindische Compagnie met de Koningen en Regenten des lands aangegaan, waardoor zy zich verplicht had, om geen vreemd schip in deeze haven of op een andere plaats van het eiland te zullen toelaazen. De afgevaardigden deden my vervolgens verscheidene voorlagen, die ik echter allen verwierp, omdat ze allen myn vertrek ten doel hadden. Ik toonde hun tevens het lyk van een myner matroozen, die by gebrek aan ververfching, zo op het oogeblik den geest had gegeven, en hernieuwde myne bedreiging.

Nu begonnen zy op wat zachter toon te spreken, zeggende: dat het wel uitdrökkelyk aansloep tegen de bevelen van de Compagnie, ons hier te dulden; dat zy ons echter wel wilden vergunnen, een niet verre van hier gelegen baai in te loopen, alwaar wy volkomen veiligheid voor ons schip en voor ons-zelfen levensmiddelen en ververfchingen vinden zouden. Dit nam ik geredelyk aan; en wy namen affpraak, dat men my den volgenden dag derwaards brengen zoude.

Toen ik met leedweezen betuigde, de Hee-

rén met niets, dan met een glas wyn te kunnen dienen: lieten zy eenen goeden maaltyd, die op hun vaartuig was gereed gemaakt, aan boord brengen, en wy aten zeer vergenoegd en vriendelyk met elkänder.

Den volgenden dag ontving ik de beloofde schriftelyke bekrachtiging van den Gouverneur door den Heer LE CERF, die névens de Secretaris van den Raad, en een loots, ons naar *Bonthain* — de plaats naamelyk, werwaardswy ons zouden begeeven — verzelde.

VERBLYF TE BONTHAIN OP HET EILAND
CELEBES. VREEMD VOORVAL ALDAAR.
VERTREK NAAR BATAVIA EN VAN
DAAR NAAR ENGELAND.

By myne komst te *Bonthain* leide ik terstond een bezoek af by den Resident, den Heer SWELLINGREBEL, die gebroken Engelsch sprak. Hy wees my een huis aan voor myne zieken, gelegen naby den oever der zee, en een kleine gepallifadeerde sterkte, met agt stukken kanon voorzien. Ons volk, bezit van dit huis genomen hebbende, kreeg terstond een wacht van zes-en dertig man met vier onderofficieren, allen onder de bevelen van den vandrigh LE CERF. Geen één van de onzen mogt zich verder, dan negentig voeten van het Hospitaal verwyderen; ook mogt niemand van de inwooneren des lands zo naby komen, dat hy hen iets zou hebben kunnen verkoopen. Alles, wat ons volk begeerde, moest derhalven door de handen der Hollandsche soldaaten gaan, die 'er een schandelyk misbruik van maakten.

Zodra naamelyk een der inboorlingen iets te koop bragt, namen zy het eerst weg, en vroegen dan naar den prys. Gemeenlyk kreeg de arme koopman slechts een vierde gedeelte van 't geen hy eischte. Bragt hy 'er iets tegen in, dan zwaaiden de soldaaten den fabel boven zyn hoofd, en meer was 'er niet noodig, om hem te doen zwygen. Vervolgens verkogt de soldaat 't geen hy op deeze wyze verkreegen had, aan de onzen, en wel dikwyls met ongelooflyke winsten. Ik klaagde over dit gedrag, voor de inboorlingen zo onrechtvaardig, en voor ons zo nadeelig; men berispte de soldaaten ook wel daaröver, maar met zo weinig nadruk en gevolg, dat men zich niet onthouden konde van te denken, dat de vaandrig zelf onder de hand in deezen onmaatigen winst deelde.

Nadat wy hier omtrent twee maanden gelegen hadden, wierd de vaandrig LE CERF, en kort daarna ook een gedeelte der Hollandfche soldaaten, naar *Macassar* terug ontboden. Niet lang daarna liet de Gouverneur verneemen, wanneer ik naar *Batavia* vertrekken zoude? Dit alles, voornaamelyk de vraag van den Gouverneur, kwam my zeer vreemd voor; want hy wist immers wel, dat ik niet onder zeil kon gaan, tot de oostelyke pasfaat-wind weder waaide. Dit ge-

gechiedt niet voor de maand Mey, en wy waren nu nog eerst in 't begin van Maart.

Eenigen tyd daarna gebeurde een ander geval, 't welk ons nog meerder bedenking baarde. Ons scheepsvolk merkte op, dat 'er by den nacht meer dan eens een kano by ons schip kwam kruisen, en oogenblikkelyk wederom afroeide, zodra de manschap van dezelve de minste beweging by de onzen bespeurde. De argwaan, die daardoor by my opkwam, wierd zeer vermeerderd door eenen brief, die aan my gerigt, en door eenen Neger van eenen ongenoemden gebragt was. Ten einde men nu den inhoud van deezen brief moge begrypen, is 't noodig te wecten, dat het eiland *Celebes* verdeeld is in verscheiden distrieten, die aan verscheiden inlandsche onafhangelijke vorsten of koningen onderworpen zyn. De stad *Macasar* ligt in een distriët, dat den zelfden naam draagt, en deszelfs koning staat met de Hollanders in verbond. Een ander distriët wordt bewoond van een volk, *Bugguëses* genoemd. De brief was van den volgenden inhoud:

„ De Hollanders en de koning van *Macasar*
 „ hadden een ontwerp gefineed, om ons te
 „ vermoorden; doch zouden de eerstgenoemde
 „ zich niet openlyk en onmiddelyk daarmede

„ bemoeljen. Men had de uitvoering van den
 „ aanslag opgedraagen aan 's konings zoon, die,
 „ behalven een geschenk, ook nog den buit
 „ dien hy in het schip vinden zoude, tot eene
 „ belooning zou hebben. Deeze Prins was om
 „ die reden indedaad reeds met 800 man te
 „ *Bonthain*. De reden tot deezen aanslag was
 „ de achterdocht geweest, dat wy mischien
 „ met de *Bugguëses* een verbond maaken, en de
 „ Hollanders eerlang van *Celebes* verdryven
 „ zouden.”

In hoe verre deeze brief al of geen waarheid
 behelsde, konden wy niet beoordeelen. On-
 dertusfchen meende ik verpligt te weezen, om
 zodanige maatregelen te neemen, alsöf ik van
 de echtheid van het my gegeeven bericht volko-
 men overtuigd ware. Ik maakte derhalven zo-
 danige schikkingen, welke my ter verdediging
 noodzaakelyk scheenen.

Tot de voorgemelde omftandigheden, die my
 in mynen argwaan bevestigden, kwam ook nog,
 dat de Resident, de Heer SWELLINGREBEL,
 in deezen tyd twintig mylen verre, landwaards
 ingetrokken was. Ik zond iemand naar het fort
 en begeerde, dat men eenen bode aan hem zen-
 den en hem berichten zou, dat ik over zaaken
 van het uiterst gewigt met hem had te spreken.

Drie

Drie dagen daarna schreef ik zelf aan hem, en herhaalde met den sterksten aandrang myn verzoek, om zyne terugkomst te verhaasten; waarop hy den volgenden dag by ons aan boord kwam.

Eenige minuten met hem gesproken hebbende, wierd ik volkomen overtuigd, dat hy van den geheelen aanslag niets wist. Ondertusfchen beloofde hy de zaak ten strengfte te onderzoeken; ik ging echter onvermoeid voort, met my in alle gevallen in staat van tegenweer te stellen.

Na verloop van eenige dagen kreeg ik bericht van den Heer SWELLINGREBEL, inhoudende een ontdekking, dat één van de Prinzen des Konings van *Macassar*, in een vreemde kleding wezenlyk daar was geweest; doch van de 800 man, die tevens met hem zouden aangekomen geweest zyn, was hem niets gebleeken. Kort daarna ontving ik een schryven van den Gouverneur, welks inhoud onder de plegtigste afweering der beschuldigingen van den naamloozen brieffchryver, daarop uitkwam, dat ik den brief mogt uitleveren, opdat men den opsteller kennen, en ter verantwoording oproepen kon. Men kan gemakkelyk begrepen, dat ik daartoe niet overging.

Met

Met dit alles liet men ons ongemoeid, en wy gingen eindelyk, toen de oostelyke pasfaat-wind weder opkwam, den 22sten Mey onder zeil. Wy hadden ons nu zeer wel van leeftogt voorzien: want men kan hier rundvleesch, maar vooral ryst, gevogelte en vruchten in overvloed bekomen. Ook vindt men een menigte wilde verkens in de boschen, die men voor weinig gelds koopen kan, om dat de inboorlingen, Mohamedaanen zynde, geen verkensvleesch durven eeten. Men voorzag ons hier ook van tyd tot tyd van schildpadden, die even als het verkensvlees, lekkerbeetjes zyn, waarvan zy-zelven zich moeten onthouden. De runderen van *Celebes* zyn van het geslacht der gebulten, en behalven deeze, levert dit eiland ook paarden, buffels, geiten en schaapen,

Onze vaart van hier naar *Java* was zeer voozpoedig. Wy volbragten dezelve in tien dagen, en lieten den elfden dag op derheede van *Batavia* de ankers vallen. Het was indedaad ook tyd, dat wy hier kwamen; want geduurende deezen geheelen togt liet het schip zo veel water binnen, dat wy hetzelfde ter naauwer nood met twee pompen, die onafgebroken aan den gang moesten gehouden worden, boven konden houden.

Des

Des nademiddags ging ik een bezoek by den Gouverneur afleggen. Ik maakte hem een beschryving van de gesteldheid van myn schip, en verzocht hem my te vergunnen, dat ik het hier beoorlyk kon laten herstellen. Zyn antwoord was, dat ik daaröver een verzoekschrift aan den Raad moest overgeeven. Ik deed zulks, en bediende my daarin van de uitdrukking: dat *ik hoopte*, zy zouden my het gebruik van de noodige scheeps-timmerwerven en pakhuizen vergunnen. Deeze uitdrukking was voor de Heeren aanstootelyk geweest, omdat zy hen niet eerbiedig genoeg voorkwam.

Hieröp kreeg ik een boodschap weëröm, waarby ik vooräl verzocht wierd, om den naamloozen brief, by my te *Bonthain* ontvangen, over te geeven, opdat deszelfs opsteller gestraft kon worden. Ik sloeg zulks af; en vraagende naar het antwoord van den Raad op myn verzoek, vernam ik, dat men gebelgd was over de uitdrukking: *ik hoop*, omdat zulk schryven als verzoekschriften moesten opgesteld worden. Ik verschoonde my met de verzekering, dat ik geenszins het oogmerk had gehad, om iemand te beledigen.

Na verloop van eenige dagen kreeg ik andermaal een bezending, waardoor men een schrif-

telyke verzekering van my eischte, dat ik het bericht, te *Bonthain* ontvangen, voor valsch en laster verklaarde. Doch ik meende gegronde redenen te hebben, ook dit van de hand te wryzen. Hieröp verlicpen wederöm eenige dagen, zonder antwoord op mynen brief te ontvangen: vervolgens gaf men my kennis, dat de Raad tegen myn gedrag te *Macasfer* en tegen myne weigering de geëischte verklaring aftegeeven, als tegen eenen hen toegevoegden hoon en als tegen een onrechtvaardigheid, hunne Natie aangedaan, had geprotesteerd. Ik hernam: dat ik my niet bewust was, iets gedaan te hebben, 't welk de Hollanders beledigen kon, of tegen het karakter, het welk ik de eer had te bekleeden, aansliep, schoon ik oordeelde van den Gouverneur te *Macasfer* niet behandeld te zyn als de onderdaan van een vriend en bondgenoot. Ik voegde daarby, dat men, indien men iets tegen my had intebrengen, zulks schriftelyk aan den Koning, mynen Meester, kon doen, aan wien alleen ik wegens myn gedrag meende verantwoordelyk te zyn.

Den volgenden dag nog al geen antwoord op mynen brief ontvangende: schreef ik andermaal aan den Raad, stelde de groote en dringende behoefte van myn schip voor, en herhaalde myn ver-

verzoek; waarop ik dan eindelyk de vryheid verkreeg, om myn ſchip ter plaatſe, die my daartoe wierd aangewezen, te laaten herſtellen.

De Gouverneur te *Batavia* is wel in dienſt van zyne Republiek, maar hy houdt in zekeren opzichte grootſcher ſtaat, dan een Souverain in *Europa*. Wanneer hy uitrydt wordt hy altoos verzeld van een lyfwacht te paard, en vóór zyne koets gaan twee Negers, als loopers, die ieder een lange rotting in de hand hebben, waarmede zy niet alleen den weg baanen, maar ook de geenen nadrukkelyke kaſtyden, die den Gouverneur den eerbied niet bewyzen, die zo van inboorlingen als vreemden, zonder onderscheid van rang geëiſcht wordt. Ontmoet hy, by voorbeeld, iemand met een rytuig, het zy in of buiten de ſtad; dan moet dezelve niet alleen uitbaalen, maar ſtil houden, het rytuig uitkomen en voor de koets van den Gouverneur in 't voorbyryden een diepe buiging maaken. Komt iemand achter hem op ryden; die mag niet voorby, maar moet achter blyven, welke dringende bezigheden hy ook hebben mag. Ook begeeren de leden van den Raad, *Edele Heeren* genoemd, foortgelyke, hoewel geen zo nederige eerbewyzingen. Wie hen in een rytuig ontmoet,

moet, behoeft wel den wagen niet uitte komen; maar is evenwel verplicht, stil te houden, op te staan en een buiging te maaken. Men mag hen ook niet voorby ryden. Voor het overige worden deeze Heeren slechts door één zwarte voorgegaan.

Eenige dagen na myne komst, boodschapte my de eigenaar van het huis, alwaar ik myn verblyf hield, dat hy bevel had my aantezeggen, dat myn rytuig even zowel, als alle overigen, moest stil houden; wanneer de Gouverneur of iemand tijt den Raad my ontmoette. Ik verzocht hem, uit myn naam te antwoorden, dat ik nimmer tot zodanige pligtplegingen zou overgaan; en toen hy vervolgens mompelde van de stokken der zwarten, verzekerde ik hem, wel te zullen weeten, wat my in zodanig geval te doen stond, wyzende daarby op myne pistoolen; die juist op de tafel lagen. Daarop ging hy heen. Eenige uren daarna kwam hy weder en zeide: de Gouverneur liet my zeggen, dat ik met opzicht tot de eerbewyzingen doen kon 't geen ik goed vond.

Ik bleef hier langer dan drie maanden. Gedurende deezen tyd had ik maar tweemaal de eer, den Gouverneur te spreken; de eerste maal by myne komst op een van zyne landhuizen,

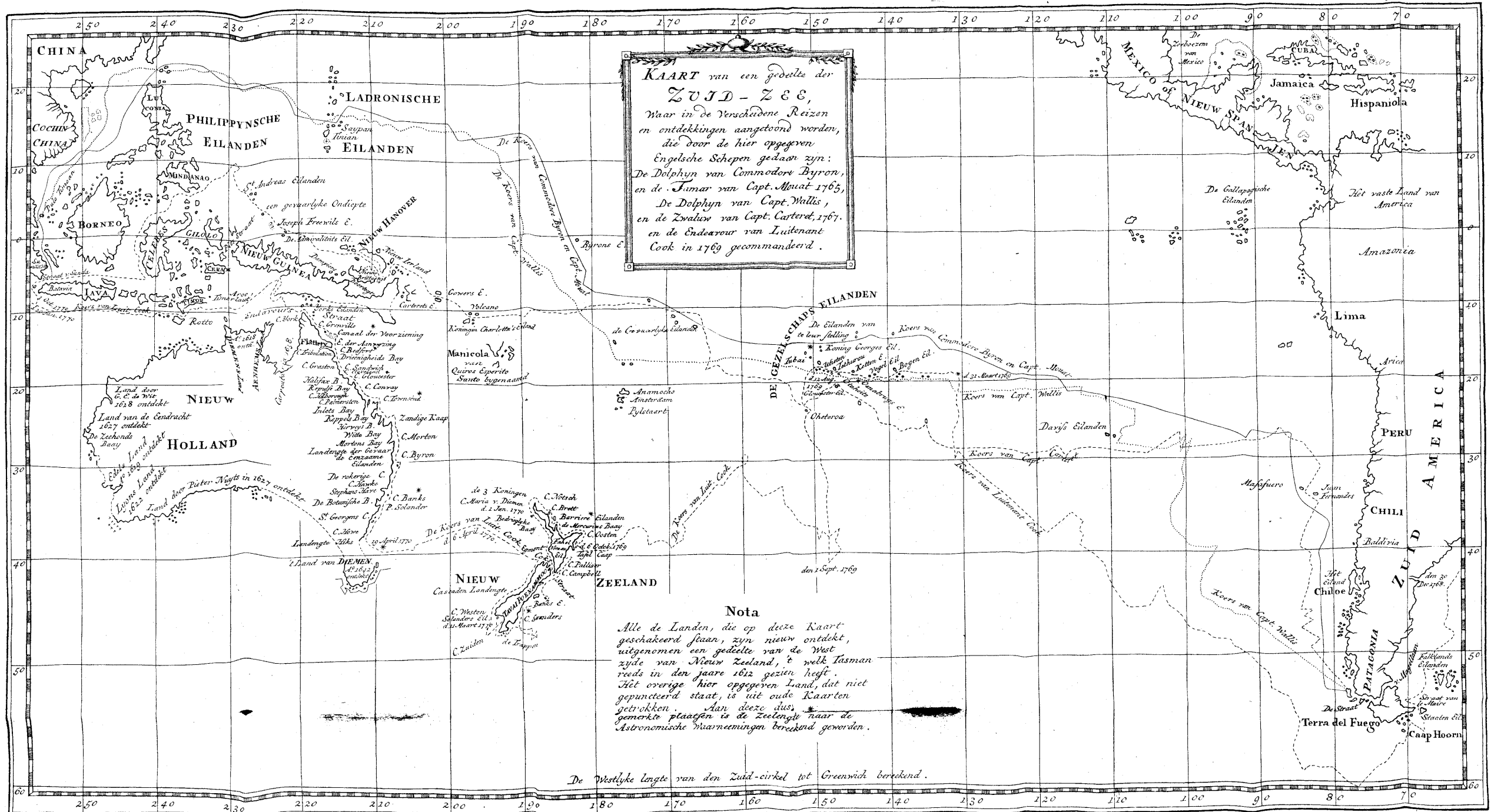
zen, de tweedemaal in de stad, toen hy juist voor zyn paleis ging wandelen. De eerstemaal had hy de beleefdheid niet van my de minste ververfching aantebieden, en de tweede maal verzocht hy my niet eens binnen.

Ondertusfchen deed hy my eenmaal de eer aan, om my tot een groot gastmaal te laaten noodigen. Doch vernomen hebbende, dat zeker Engelsch Commandeur by een foortgelyke gelegenheid kennis kreeg, dat hy de leden van den Raad boven zich moest zien plaatsfen: waarop hy oogenblikkelyk de zaal verliet en door alle Kapiteins van zyn esquader gevolgd wierd, liet ik, om niet in het zelfde geval te geraaken, eerst verneemen, welke plaats men voor my gefchikt had; en bevindende, dat men my den rang boven de leden van den Raad niet kon bewilligen, bedankte ik voor de geheele uitnoodiging. Ik verzoek den Leezeren te befennen, dat het my niet te doen was om myne eigene eer, maar om de eer van een Engelsch Bevelhebber.

De 15den September 1768, nadat ons oud fchip zo goed, als mogelyk, hersteld was, gingen wy weder onder zeil, en kwamen den 28ften November aan de *Caap de Goede Hoop*, alwaar wy tot 6den January 1769 bleeven liggen. Van daar vervolgden wy onze reis naar *Europa*

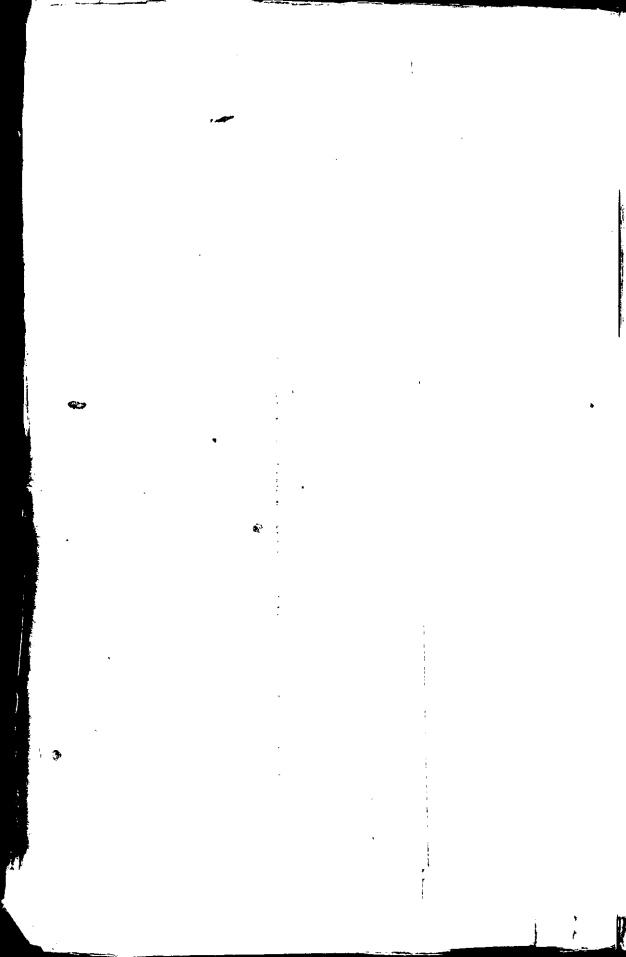
en hadden, zonder andere aanmerkelyke gevallen
te ontmoeten, den zoften Maart het genoeg,
wedertom in ons vaderland, en wel te *Spithead*
voor anker te komen, nadat wy byna drie
jaaren uit waren geweest,

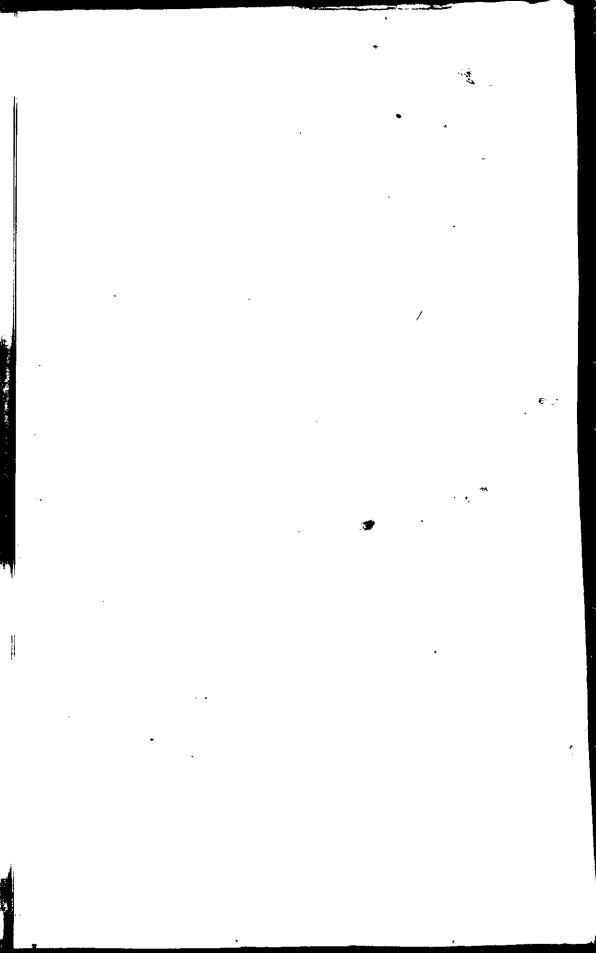
Einde van het Vierde Deel.

2. van Jager, July 1784. No. 84.

Te Amsteldam by de Wed. J. Doll.

20